

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์
แขวงสะหวันนะเขต

ATTITUDE OF EDUCATION DEVELOPMENT OF SANGHA IN LAO PEOPLE'S
DEMOCRATIC REPUBLIC : A CASE STUDY OF BUDDHIST HIGH SCHOOLS
IN SAVANAKHET PROVINCE

พระสุริยา ส้วโร (ดวงปัญญา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2553

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์
แขวงสะหวันนะเขต

พระสุริยา สัมโร (คองปัญญา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2553

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

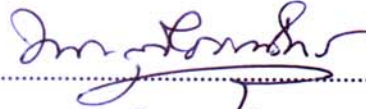
ATTITUDE OF EDUCATION DEVELOPMENT OF SANGHA IN LAO PEOPLE'S
DEMOCRATIC REPUBLIC: A CASE STUDY OF BUDDHIST HIGH SCHOOLS
IN SAVANAKHET PROVINCE

Phra Suriya Sångwaro (Duangpanya)

A Thesis Submitted in Partial Fullfilment of
The Requirement for The Degree of Master of Arts
(Buddhist Studies)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E.2010

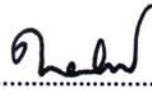
(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา

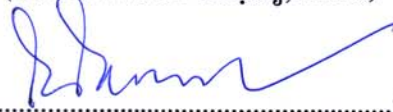

(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์..........ประธานกรรมการ

(พระมหาทวี มหาปญฺโญ, ผศ.ดร.)

.....กรรมการ

(พระครูสมุห์เจริญ กตปญฺโญ, ดร.)

.....กรรมการ

(พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์ ดร.)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมหมาย ชินนาค)

.....กรรมการ

(ดร. เรืองเดช เขจรศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์ ดร. ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์สมหมาย ชินนาค กรรมการ

ดร. เรืองเดช เขจรศาสตร์ กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์
แขวงสะหวันนะเขต

ผู้วิจัย : พระสุริยา ส่วโร (ดวงปัญญา)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูศรีปริยัตยาภิวัดณ์ ดร.

: รองศาสตราจารย์สมหมาย ชินนาค

: ดร. เรืองเดช เขจรศาสตร์

วันสำเร็จการศึกษา : ...../...../.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา และศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขต กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน จำนวน 205 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ (1) ถามข้อมูลทั่วไป เป็นแบบตรวจสอบรายการ (2) ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของสงฆ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ พบว่าโดยรวม ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่าทุกด้านได้แก่ ด้านบริหารการจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านบุคลากร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านการจัดหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านได้แก่ (1) การวางแผนการพัฒนาการจัดการศึกษาให้ก้าวหน้า (2) เนื้อหาวิชาเน้นการนำความรู้มาหล่อหลอมจิตใจให้เป็นคนดี

(3) ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจเป็นอย่างดี (4) การวางแผนพัฒนาการวัดผลประเมินผล (5) การวางแผนพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน

2. สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ พบว่า สภาพปัญหาตามความคิดเห็นที่มีความถี่สูงได้แก่ (1) ผู้บริหารไม่ได้กำหนดคุณสมบัติ และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงาน (2) หลักสูตรเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้มาประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้น้อย (3) สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนไม่มี (4) ความยุติธรรมเกี่ยวกับการดำเนินการสอบ (5) บุคลากรครูไม่พอ โดยมีแนวทางแก้ไขตามความคิดเห็นที่มีความถี่สูงได้แก่ (1) ควรมีระบบการคัดเลือกอาจารย์ตามความรู้ ความสามารถ และตรงกับสาขาที่ต้องการเข้ามาปฏิบัติงาน (2) การจัดหลักสูตรควรพิจารณาถึงเหตุการณ์สภาพจริงของสังคม จัดให้เป็นสากลและมีมาตรฐาน (3) รัฐและคณะสงฆ์ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษา และฝึกทักษะแก่อาจารย์ผู้สอน (4) การประเมินผลไม่ควรเน้นความจำอย่างเดียวและควรมีกรรมการกลางควบคุมการสอบ

Thesis Title : Attitude of Education Development of Lao People’s Democratic Republic Sangha: A case Study of Buddhist High Schools in Savanakhet Province

Researcher : Phra Suriya Sungwaro (Duangpanya)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee:

: Prah KruSribharyaphivath, Ph.D. (Pali)

: Assoc. prof. Sommai chinnak (Anthropology)

: Ruang Det Khejornsart, Ph.D. (Sociology)

Graduation Date : ...../...../.....

Abstract

The objective of this thesis are to study the attitude of education development, the problems, and the resolutions the education problems in Lao people’s democratic republic Sangha, a cases Study of Buddhist High Schools in Savanakhet Province, the sample groups of this thesis are 205 Monks/ people the school administrator ,teachers, and students. A tool of this thesis is questionnaire which divided into 3 parts 1) the general questions about the samplings 2) the questions of attitude of Sangha’s education development 3) the problems and the resolutions of education management by using the statistical analysis as like the percentage, Means, Standard deviation.

This study found that;

Attitude for education development of Sangha is high scale, when study on each categories found that education management, curriculum, learning, evaluation, personal education management is in high scale, but curriculum management is in highest Means and learning is in shortest Means, the highest of each categorical scales are; 1) make a plan for education development,2) themes of each courses are for moral training, 3) teachers can make his/her well understanding, 4) make a plan for evaluation development, 5) make a plan for personal education development.

For the problem of education and the resolutions of Sangha’s education which rank by opinions are as follow,1) the administrator is not depend on quality and well- knowledge allocated personal education, 2) curriculum for make the students have large vision and applies it

for lives in present day is low, 3) no modern technology for applies in education, 4) justice on examination, 5) unenough teachers. The resolutions of these problems are;1) should allocate well – knowledge and skill teachers in each departments, 2) curriculum should depend on status of social and general also standard, 3) state and Sangha administrator should sufficient budget allocated for support the tools of education, teacher training, etc. 4) evaluation should not depend on oral testing, and they should have the center examination committee.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้โดยได้รับความเมตตาจากหลาย ๆ ท่านซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านทั้งหลายเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์ ดร. ,รองศาสตราจารย์สมหมาย ชินนาค ,ดร. เรืองเดช เขจรศาสตร์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พระมหาวรณชัย ชยวงษ์ โน,ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครพนม พระบูรภรณ์ ชีรสโร หน. สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ และพระสุภาพร เดชชโร (แสนคำสอน) ที่ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยตรวจรูปแบบ รวมทั้งให้ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนวิธีการดำเนินการวิจัยจนสำเร็จเรียบร้อยลงได้ด้วยดีทุกประการ ขอเจริญพรขอบคุณ คุณครูสุวัฒนา ชัยนิคม คุณครูศิราณี ต้นสวรรค์ ผู้ให้คำแนะนำและช่วยตรวจแก้ตัวภาษาไทย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสังข์วัดใหญ่ไชยภูมิ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสังข์วัดใหญ่หลักเมือง ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสังข์วัดใหญ่แก้งกอก ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณพระอาจารย์ที่โรงเรียนทุกท่าน ที่ช่วยแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ และขอขอบคุณผู้บริหาร ครูสอน และนักเรียนทุกระดับชั้น ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณและอนุโมทนาแก่ พระอธิการเคน กตปุญโญ เจ้าอาวาสวัดพันทึร์ คุณโยมอุมาพร ต้นสวรรค์ ที่อุปถัมภ์ทุนสนับสนุนในการทำ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนอีกหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่ได้สนับสนุนให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ความดีและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยขออุทิศส่วนกุศลแด่มารดา บิดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่มีอุปการะคุณทุกท่าน

พระสุริยา สัวโร (ดวงปัญญา)

29 ธันวาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 ปัญหาที่ต้องการทราบ	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	7
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา	8
2.1.1 ความหมายของการบริหาร	8
2.1.2 ความหมายของกระบวนการบริหาร	9
2.1.3 ความหมายของการบริหารการศึกษา	11
2.1.4 แนวทางการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษา	12
2.1.5 นโยบายการบริหารและการจัดการศึกษา	15
2.1.6 ปัจจัยในการบริหารการศึกษา	17
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร	18
2.2.1 ความหมายของหลักสูตร	18
2.2.2 ความสำคัญของหลักสูตรต่อการศึกษา	22
2.2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร	23
2.2.4 ลักษณะหลักสูตรที่ดี	24

2.2.5 การประเมินหลักสูตร	26
2.2.6 จุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตร	27
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	28
2.3.1 การจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง	28
2.3.2 หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	29
2.3.3 หลักการจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีครู มี 4	31
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล	34
2.4.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของการวัดผลประเมินผล	34
2.4.2 การประเมินผลการเรียนและแนวทางปฏิบัติโดยทั่วไป	37
2.4.3 องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการศึกษา	37
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร	41
2.5.1 ความหมายของการพัฒนาบุคลากร	41
2.5.2 ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร	44
2.5.3 กระบวนการพัฒนาบุคลากร	47
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ	51
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	61
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	62
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
3.4 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	63
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	65
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	66
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4.1 ข้อมูลทั่วไป	68
4.2 แนวทางการพัฒนาการศึกษาขณะส่ง	70
4.2.1 ด้านบริหารการจัดการศึกษา	71
4.2.2 ด้านการจัดหลักสูตร	73
4.2.3 ด้านจัดการเรียนการสอน	75

4.2.4 ด้านวัดผลประเมินผล	76
4.3.5 ด้านบุคลากร	78
4.3 สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาสงฆ์	79
4.3.1 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบริหารการจัดการศึกษา	80
4.3.2 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบริหารการจัดการศึกษา	81
4.3.4 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตร	82
4.3.4 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตร	82
4.3.5 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านจัดการเรียนการสอน	84
4.3.6 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านจัดการเรียนการสอน	84
4.3.7 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านวัดผลประเมินผล	85
4.3.8 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านวัดผลประเมินผล	85
4.3.9 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบุคลากร	87
4.3.10 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบุคลากร	88
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
5.1 สรุปผลการวิจัย	89
5.1.1 ข้อมูลทั่วไป	89
5.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์	90
5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขในการจัดการศึกษาสงฆ์	91
5.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีดังต่อไปนี้	91
5.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีดังต่อไปนี้	91
5.3 อภิปรายผล	92
5.3.1 ผลการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของ คณะสงฆ์ ต่อสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขในการจัดการศึกษาสงฆ์	97
5.4 ข้อเสนอแนะ	98
5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	98
5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	99

บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ	106
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	113
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	123

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	69
ตารางที่ 2	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกที่พำนักอาศัย	69
ตารางที่ 3	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ สอบถาม จำแนกสถานภาพ	70
ตารางที่ 4	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์โดยรวม	70
ตารางที่ 5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ด้านการบริหารจัดการการศึกษา	71
ตารางที่ 6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตร	73
ตารางที่ 7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ ด้านจัดการเรียนการสอน	75
ตารางที่ 8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ ด้านวัดผลประเมินผล	76
ตารางที่ 9	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ ด้านบุคลากร	78
ตารางที่ 10	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบริหารจัดการการศึกษา	80
ตารางที่ 11	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบริหารจัดการการศึกษา	81
ตารางที่ 12	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านการจัดหลักสูตร	82
ตารางที่ 13	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตร	82
ตารางที่ 14	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับ	84

	สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านจัดการเรียนการสอน	
ตารางที่ 15	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านจัดการเรียนการสอน	84
ตารางที่ 16	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านวัดผลประเมินผล	85
ตารางที่ 17	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านวัดผลประเมินผล	86
ตารางที่ 18	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบุคลากร	87
ตารางที่ 19	แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบุคลากร	88

สารบัญแผนภูมิ

เรื่อง	หน้า
แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร	24
แผนภูมิที่ 2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	33
แผนภูมิที่ 3 องค์ประกอบการวัดและประเมินผลการศึกษา	38
แผนภูมิที่ 4 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	60
แผนภูมิที่ 5 แสดงรายละเอียดชื่อ โรงเรียนกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	62

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศหนึ่ง ซึ่งมีวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์อันยาวนานในการนับถือพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกับ ประเทศศรีลังกา ประเทศกัมพูชา ประเทศไทยและ ประเทศพม่า มีการศึกษาทั้งด้านคัมภีร์และวิปัสสนาธุระ มีพระภิกษุเป็นจำนวนมาก มีพระพุทธรูปพระบางซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองลาวที่ประชาชนชาวลาวนับถือกันมานาน มีปูชนียสถานที่สวยงามมากมาย เช่น พระธาตุหลวงเวียงจันทน์ พระธาตุพูสี พระธาตุอิงฮัง และปราสาทหินวัดภู เป็นต้น พระพุทธศาสนาได้รับการอุปถัมภ์จากประชาชน และรัฐบาลเป็นอย่างดี ในการบำรุงพระพุทธศาสนานั้นชาวพุทธลาว โดยทั่วไปแล้วนิยมทำบุญ ตักบาตร และสนใจในการปฏิบัติธรรม โดยเฉพาะทางด้านวิปัสสนากรรมฐาน จึงนับได้ว่า เป็นประเทศ ที่มีพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจมาเป็นเวลาอันยาวนานหลายศตวรรษ และเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมลาว ชีวิตของประชาชนชาวลาวแต่เดิมมาผูกพันอยู่กับพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น¹

พุทธศาสนิกชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมลาวมีความร่มเย็นเป็นสุข มีเอกลักษณ์ของตนเอง ประชาชนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง มีความปรองดองสามัคคี และความเจริญมั่นคงของสถาบันพระพุทธศาสนานั้นย่อมขึ้นต่อสภาวะทางการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นั้นมีจุดเริ่มต้นมาแต่แผ่นดินสมัยอาณาจักรลาวล้านช้าง สถาบันแห่งการศึกษาและจัดการศึกษาคือ วัด และพระราชวัง ในหลักสูตรหลัก คือหลักสูตรของพระสงฆ์ เช่นพระพุทธศาสนาและหลักธรรมต่างๆ ซึ่งการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของการสืบต่ออายุของพระพุทธศาสนา พระสงฆ์สามเณร² ที่ได้รับการศึกษามาดีแล้วย่อมมีภูมิธรรม ภูมิปัญญาสูง ที่จะสามารถช่วยเหลือคำชูสังคมลาวให้รุ่งเรือง โดยใช้วัดและโรงเรียนเป็นศูนย์กลางดำเนินงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้การศึกษาแก่ชุมชน และอบรมสั่งสอนประชาชนให้มีศีลธรรม ชำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดี

---

¹ สมศักดิ์ บุญปู, พระสงฆ์กับการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2447), หน้า 1-3.

² ถวิล สมักรรัฐกิจ, คู่มือการจัดการศึกษาสงฆ์ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2539), หน้า 17.

งาม และมีค่านิยมที่เกื้อกูลแก่การพัฒนาประเทศชาติ แม้ผู้ที่ผ่านเข้ามาในสถาบันสงฆ์ตามประเพณี การบวชเรียน เมื่อได้รับการศึกษาอบรมดีแล้วก็จะกลับไปเป็นพลเมืองที่ดี เป็นกำลังของ ประเทศชาติ สามารถเป็นส่วนร่วมที่ดีในการพัฒนาสังคมให้เจริญมั่นคงต่อไป³ ดังนั้น จึงเป็นการ สมควรที่จะจัดสรรปรับปรุงและส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เจริญก้าวหน้าและเหมาะสมเท่า ทันต่อสภาพการณ์ของสังคม สามารถสนองความต้องการที่ขอบรรรมของพระศาสนา ของสังคม และของบุคคลได้เป็นอย่างดี⁴

สำหรับนโยบายการศึกษาสงฆ์แห่งสหพันธรัฐลาว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาวได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาการศึกษา (Education Development) ไว้ว่า ปรับปรุง การศึกษาสงฆ์ ให้ได้ศึกษาระพระธรรมวินัย จัดตั้งให้มีโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น⁵ “เน้นการ สร้างคนรุ่นใหม่ให้มีโลกทัศน์กว้างไกลผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่ มีน้ำใจรักชาติ รักศาสนา มีน้ำใจ สามัคคีกับพุทธศาสนิกชนเผ่าต่าง ๆ ในชาติและสามัคคีกับประเทศเพื่อนบ้านในโลกรัฐสิทธิ ผลประโยชน์และภาระหน้าที่ของพลเมือง รู้รักษาวัฒนธรรมของชาติ มีสติ พึ่งตนเอง สร้างความ เข้มแข็งให้กับตนเอง รู้ประหยัด มีธำรง รู้จักแบ่งปันผลประโยชน์ส่วนตัวให้แก่ส่วนรวมรู้และ เชี่ยวชาญ ความรู้ความสามารถใน วิชาการ วิทยาศาสตร์และพระศาสนา มีระเบียบวินัย มีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน มีสุขภาพแข็งแรง มีแนวความคิดริเริ่ม มีความเจริญทางจิตใจ เตรียมพร้อมในความร่วมมือในการปกป้องรักษาและพัฒนาประเทศ” นอกจากนั้นแล้วยังมีการฟื้นฟู การเรียนการสอนปรับปรุงการศึกษาของคณะสงฆ์ขึ้นใหม่ การศึกษาแบบเดิมของคณะสงฆ์ เช่น การศึกษาภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ศึกษาธรรมวินัย ด้านอักษรศาสตร์เช่น อักษรธรรม อักษรขอม อักษรลาวบาลี ได้รับการฟื้นฟูเข้ามาใหม่ โดยมีศูนย์กลางที่วัดองค์ต่อมหาวิหาร วัดใหญ่ไชยกูมิ วัด สบป่าหลวงและ อีกหลายๆวัด กระจายไปทั่วประเทศ⁶ เพื่อความเข้าใจในธรรมะภาษาอย่างถ่องแท้ เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผล รัฐบาลลาวได้ออกกฎหมายการศึกษาแห่งชาติเน้นการศึกษาทุกระดับ

³พระมหาบัวสหาย (ปญญญาวิโร ขนเปี่ยม), “การศึกษาของคณะสงฆ์ในประเทศพม่า”, **วิทยานพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2540), หน้า 1-3.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-4.

⁵พระดำรง พ.ธรรมมิกมณี , **พระพุทธศาสนาในลาว**, (พระดำริชฎี พ.ชัมมิกะมูมิ **พระอุปัชฌาย์สาสนาในปะเขตลาว**,) (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สุขภาพใจ, 2553), หน้า 320-321

⁶พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา, **พระพุทธศาสนาในลาว**, (เชียงใหม่ : บรรณกรการพิมพ์, 2425), หน้า 88.

และเน้นยกระดับคุณภาพของการศึกษาสงฆ์ 7 อย่างไรก็ตามรัฐบาลลาวได้พบอุปสรรคปัญหาอย่างมากในการดำเนินงานให้สำเร็จ จึงต้องการความช่วยเหลือจากต่างประเทศ รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) รวมกว่า 100 ล้านดอลลาร์ เพื่อนำมาพัฒนาการศึกษา 8 เนื่องจากการศึกษาของสงฆ์ เป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของการสืบต่ออายุของพระพุทธศาสนา พระสงฆ์สามเณรจะมีการพัฒนาได้ ต้องอาศัยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการดำเนินไปสู่เป้าหมายที่จะทำให้การจัดการศึกษา บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ หากจะเปรียบเทียบความมุ่งหมายทางการจัดการศึกษาเป็นผลที่มุ่งหวังไว้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษา ก็จะเปรียบได้กับมรรคาที่จะนำความมุ่งหมายดังกล่าวไปสู่ผลสำเร็จ การศึกษาจึงมุ่งผลไปสู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากลักษณะดังกล่าวจะเห็นได้ว่ารูปแบบกระบวนการการศึกษาและศาสนาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังต้องการความช่วยเหลือจากนานาชาติอีกมาก 10 โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขต เป็นอีกภูมิภาคหนึ่งที่ต้องการความช่วยเหลือคือ 1. ด้านบริหารการจัดการศึกษา 2. ด้านการจัดหลักสูตร 3. ด้านการจัดการเรียนการสอน 4. ด้านวัดผลประเมินผล 5. ด้านบุคลากรในโรงเรียน มีทั้งหมด 8 โรงเรียน ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ ระดับมัธยมตอนต้น และมัธยมตอนปลาย ซึ่งแต่ละระดับก็ยังมีหลายอย่างที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น การสร้างหรือพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานหรือองค์กรจึงถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพเป็นหน้าเป็นตาต่อสถาบันด้วย 11 อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาล้วนมาจากสิ่งี่สอดแทรกอยู่ในการพัฒนาที่ล้มเหลว ดังนั้นการพัฒนาศึกษาของสงฆ์สมัยปัจจุบันนี้ จึงควรต้องดำเนินการควบคู่ไป

⁷อ้างแล้ว พระดำรงค์ พ.ธรรมมิกมณี, พระพุทธศาสนาในลาว, (พะธะดำริฎ ข.ซัมมิภะมุณี, **พระพุทฺทศาสตราในปะเขตลาว**,) หน้า 320-323

⁸บุญอุ้ม ปักสร้างค์, บทแนะนำย่อเกี่ยวกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, (กรุงเทพมหานคร : สถานทูต สปป.ลาว , 2538), หน้า 3-4.

⁹การุณ สุธรรม และคณะ, “การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ภาคเหนือ”, การค้นคว้าแบบอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2543), หน้าบทคัดย่อ

¹⁰ทรงคุณ จันทจร, “ การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัดการศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการศึกษาและศาสนาระหว่างไทยลาว”, (ทุนวิจัยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2006), หน้า 4.

¹¹พระธีระพงษ์ อภินนุโท (กิตติโสภณ), “ศึกษาการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2009), หน้า 2.

กับการแก้ไขปัญหา 1.ด้านบริหารการจัดการศึกษา 2. ด้านการจัดหลักสูตร 3. ด้านการจัดการเรียนการสอน 4. ด้านวัดผลประเมินผล 5.ด้านบุคลากรในโรงเรียน ที่มีอยู่ อีกทั้งยังต้องกระทำด้วยการพึ่งตนเองเป็นหลักใหญ่และสำคัญ การพัฒนา การศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นหัวใจหลักของการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนา การสานต่ออดีตสู่อนาคตจะมีได้ด้วยการศึกษาเรียนรู้และการปฏิบัติ ดังนั้น การจะพัฒนาการศึกษาของสงฆ์ให้เกิดมรรคผล จะต้องเกิดขึ้นบนความร่วมมือของพุทธศาสนิกชนทุกฝ่ายและจะต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งต้องมีความกล้าหาญในการตัดสินใจเพื่อสร้างอนาคตที่ดีให้กับพระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว¹²

จากสภาพของปัญหาการศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ 3 แห่งในปัจจุบัน พบว่าด้านการจัดการศึกษาผู้บริหาร ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติ และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงานในสถานศึกษา การจัดการศึกษาทางโลกมีความเจริญก้าวหน้า และพัฒนาให้ทันกับความต้องการของสังคม แต่การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ยังล้าหลัง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคและวิธีการให้ทันสมัย หลักสูตรเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้มาประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้น้อย หนังสือแบบเรียนมีเนื้อหาเก่าเกินไป จำนวนอ่านเข้าใจยาก ด้านการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ใช้วิธีบรรยายเป็นหลัก สื่อการเรียนการสอนได้แก่กระดานและชอล์ค เพราะครูสอน ไม่ได้เรียนเทคนิควิธีการสอน สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนยังล้าหลัง ผู้เรียนเน้นการจำมากกว่าการวิจัยวิจารณ์ การวัดผลและประเมินผล ไม่เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน ข้อสอบเน้นอัตนัยเป็นหลัก และขาดการวัดผลภาคปฏิบัติ ด้านบุคลากรครูไม่พอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มาพัฒนาปรับปรุงระบบการเรียนการสอนและระบบการศึกษา พร้อมทั้งยังขาดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบให้แก่บุคลากร ครู และเจ้าหน้าที่ต่างๆ

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา¹³ ดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้เคยผ่านการศึกษามาจากโรงเรียนมัธยมสงฆ์ วัดใหญ่ไชยภูมิ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขต ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ย่อนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีงามต่อผู้บริหารการศึกษาคณะสงฆ์ และครูอาจารย์ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิธีการที่ดี อันจะทำให้เกิดประโยชน์ด้วยกัน ทั้งเป็นผลดีต่อการจรรโลงการศึกษา

¹²อั้งแล้ว ทรงคุณ จันทจร,“ การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัดการศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการศึกษาและศาสนาระหว่างไทยลาว”, หน้า 9.

¹³เรื่องเดียวกัน, หน้า 7-8.

พระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไปเพื่อเป็นที่พึ่งทางใจและช่วยแก้ไข้ปัญหาของมวลมนุษยชาติในประเทศสืบต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขต

1.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขต

1.3 ปัญหาที่ต้องการทราบ

1.3.1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขต เป็นอย่างไร

1.3.2 สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขตเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัย มุ่งศึกษาเฉพาะเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ ดังนี้

(1) ด้านบริหารการจัดการศึกษา (2) ด้านการจัดหลักสูตร (3) ด้านการจัดการเรียนการสอน (4) ด้านวัดผลประเมินผล (5) ด้านบุคลากรในโรงเรียน

2) ขอบเขตด้านพื้นที่

ประกอบไปด้วยโรงเรียนมัธยมสงฆ์ 3 แห่งในแขวงสะหวันนะเขต ดังนี้

- โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดใหญ่ไชยภูมิ เมืองไกรยพรหมวิหาร (Kaysonephomvihane) แขวงสะหวันนะเขต

- โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดใหญ่หลักเมือง เมืองอุทุมพอน (Utumphone) แขวงสะหวันนะเขต

- โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดใหญ่แก้งกอก เมืองจำพอน (Champhone) แขวงสะหวันนะเขต

3) ขอบเขตด้านประชากรการวิจัยประกอบด้วย

ประชากรที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 440 รูป/คน ได้แก่

- ผู้อำนวยการ จำนวน 6 รูป/คน
- ครูผู้สอน จำนวน 35 รูป/คน
- นักเรียน จำนวน 399 รูป

4) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 205 รูป/คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเคร์จซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgam) ได้แก่

- ผู้อำนวยการ จำนวน 5 รูป/คน
- ครูผู้สอน จำนวน 16 รูป/คน
- นักเรียน จำนวน 184 รูป

5) ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 3 ปี คือตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึงวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2554

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

สปป.ลาว หมายถึง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สะหวันนะเขต (Savannakhet) หมายถึง แขวงสะหวันนะเขต ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ตอนกลางค่อนไปทางใต้ของประเทศ

คณะสงฆ์ หมายถึง พระภิกษุสามเณรที่ครองสมณเพศในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แขวงสะหวันนะเขต

โรงเรียนมัธยมสงฆ์ หมายถึง สถานที่จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม แผนกบาลี หรือแผนกสามัญในแขวงสะหวันนะเขต

แนวทางการพัฒนาการศึกษา หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และสังคมซึ่งประกอบด้วย การบริหารการจัดการศึกษา การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และด้านบุคลากรในโรงเรียน

การบริหารจัดการศึกษา หมายถึง ขั้นตอนหรือวิธีการที่นำ มาใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่วางไว้เช่นการจัดหางบประมาณมาสนับสนุนพัฒนาพระภิกษุสงฆ์ที่จัดการศึกษา

การจัดหลักสูตร หมายถึงการปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้นชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้

การจัดการเรียนการสอน หมายถึงการจัดทำการใช้การปรับปรุงแผนการสอนรายวิชา ส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาการสอดแทรกความรู้ทั่วไปแก่นักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

การวัดผลประเมินผล หมายถึงกระบวนการในการกำหนด ปริมาณ อันดับ พฤติกรรม ความสามารถของนักเรียนดำเนินการอย่างมีขั้นมีตอนเป็นระเบียบแบบแผน

ด้านบุคลากรในโรงเรียน หมายถึงผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ในสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ 3 แห่งในแขวงสะหวันนะเขต

เพศ หมายถึงเพศของพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยในโรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสะหวันนะเขตทั้ง 3 แห่ง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากงานวิจัย

1.6.1 ได้ทราบถึงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขต

1.6.2 ได้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต โดยได้ดำเนินการศึกษาเพื่อการวิจัยตามวิธีการและลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 440 รูป/คน(ตามแผนปฏิบัติการโรงเรียนปี 2552)

- 1) ผู้อำนวยการ จำนวน 6 รูป/คน
- 2) ครูผู้สอน จำนวน 35 รูป/คน
- 3) นักเรียน จำนวน 399 รูป

กลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 205 รูป/คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร์จซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgam)

- 1) ผู้อำนวยการ จำนวน 5 รูป/คน
- 2) ครูผู้สอน จำนวน 16 รูป/คน
- 3) นักเรียน จำนวน 184 รูป

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย สุ่มจากประชากร โดยดำเนินการดังนี้

จากจำนวนผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน โรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะพานนระเขต รวมทั้งสิ้น 440 รูป/คน กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จำนวน 205 รูป/คน นำไปเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)¹ ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 205 รูป/คน แล้วนำมาหาอัตราสัดส่วนของประชากร เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละ โรงเรียนตามสูตรนี้²

$$n_i = \frac{N_i}{N} \times n$$

n_i = จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้น

N_i = จำนวนประชากรแต่ละชั้น

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทุกชั้น

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

โรงเรียนมัธยมสงฆ์ใน แขวงสะพานนระเขตทั้ง 3 แห่ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดใหญ่ไชยภูมิ เมืองไกรสร พรหมวิหาร	210	$\frac{210(205)}{440} = 97.84 = 98$
2. โรงเรียนมัธยมสงฆ์ เมือง จำปอน	110	$\frac{110(205)}{440} = 51.25 = 51$
3. โรงเรียนมัธยมสงฆ์ เมือง เซโน	120	$\frac{120(205)}{440} = 55.99 = 56$
รวม	440 รูป/คน	205 รูป/คน

แผนภูมิที่ 77 แสดงรายละเอียดชื่อ โรงเรียนกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

¹บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2545), หน้า 43 - 44.

²กัลยา วานิชย์บัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 19.

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 รูป/คน ดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการแจกแบบสอบถามโดยบังเอิญในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด (The close form) และแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) มาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) 5 ลำดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาใน โรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นรายการประกอบด้วย เพศ ที่พำนักอาศัย สถานภาพผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด แบบเลือกตอบแบ่งเป็น 5 ด้านคือ

1. ด้านบริหารการจัดการศึกษา
2. ด้านการจัดหลักสูตร
3. ด้านจัดการเรียนการสอน
4. ด้านวัดผลประเมินผล
5. ด้านบุคลากรในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire)

3.4 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ขอบเขตการศึกษา และกำหนดกรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา

2) สร้างแนวประเด็นแบบสอบถามที่สร้างเสร็จให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำปรับปรุงแนวแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 3 ท่านคือ

- พระครูสมุสท์เจวียน กตปุญโญ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี
- พระมหาศิริวัฒน์ สิริวิฑูโน ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและเลขานุการศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย
- ผศ. ชื่น ศรีสวัสดิ์ ประธานสาขาภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สำหรับแบบสอบถามมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)³

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้องหรือความตรงเชิงเนื้อหา

3) ค่าดัชนีความสอดคล้องหรือความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าเท่ากับ .50 หรือมากกว่า หมายความว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา ส่วนค่าดัชนีความสอดคล้องหรือความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าน้อยกว่า .50 หมายความว่าข้อคำถามนั้นต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้งไป เพราะถือว่าเป็นข้อคำถามที่ขาดความตรงตามเนื้อหา หรือตรงตามเนื้อหาต่ำเกินไป

³รัตนะ บัวสนธิ์. ดร. , การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คอมแพคท์พรีท์ จำกัด, 2540), หน้า 53.

4) จากข้อคำถามที่ผู้วิจัยเขียนขึ้นมี จำนวน 74 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วสอดคล้องกับเนื้อหา 64 ข้อ ต้องปรับปรุงแก้ไข 10 ข้อ และเพิ่มเติมอีก 5 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 79 ข้อ

5) นำเครื่องมือที่เป็นภาษาไทยแปลเป็นภาษาลาว เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจและสามารถตอบแบบสอบถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ

6) นำแนวประเด็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงแล้วไปใช้ทดลอง (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่มีไขกลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนมัธยมสงฆ์ วัดท่าหิน เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก จำนวน 30 ฉบับ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach is Alpha Coefficient)⁴

$$R_{tt} = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ R_{tt} แทน ความเที่ยงของแบบทดสอบ
 K แทน จำนวนข้อสอบ
 P แทน ความยากง่ายของข้อสอบแต่ละข้อ (สัดส่วนที่ตอบถูก)
 q แทน สัดส่วนที่ตอบผิด (1-p)
 S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบทดสอบ
 ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) 0.93

7) นำแนวประเด็นการออกแบบสอบถามฉบับจริงไปเก็บข้อมูลจากประชากรที่กำหนดไว้

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) หลังจากที่ได้เครื่องมือได้ทดสอบเรียบร้อยแล้ว ในเบื้องต้น ผู้วิจัย ทำหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์ 3 แห่งในแขวงสะหวันนะเขต

2) จากนั้นผู้วิจัยจะลงพื้นที่ภาคสนาม (Field research) เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเดินทางไปโรงเรียนต่างๆ และนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเข้ารับฟังการชี้แจงรายละเอียดถึงที่มาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย แจกแบบ

⁴เกษม สาหร่ายทิพย์, ระเบียบวิธีวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 2, (พิษณุโลก : โรงพิมพ์รัตนสุวรรณ, 2542) หน้า 186

ประเมินและอธิบายถึงวิธีการตอบแบบประเมิน รอร์รับแบบสอบถามคืน จนได้ข้อมูลครบถ้วน สมบูรณ์และนำเข้าสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปในการหาค่าต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) นำแนวประเด็นแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วน ไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences Personal Computer plus) for windows ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสะหวันนะเขต จากแต่ละกลุ่มตัวอย่างนำมาวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อให้สามารถตอบประเด็นของการศึกษาและตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต โดยข้อมูลที่ได้มาแต่ละกลุ่มตัวอย่าง จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (Standard Deviation) จากการให้ค่าคะแนนของแต่ละระดับ และเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล เป็นไปตามเกณฑ์ของ Lakert (Lakert scale) โดยคำตอบแบ่งเป็น 5 ระดับ กำหนดให้คะแนน ดังนี้⁵

คะแนน 5	หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง เห็นด้วยมาก
คะแนน 3	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง เห็นด้วยน้อย
คะแนน 1	หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

จากนั้นนำผลของการตอบแบบสอบถาม มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อ ดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อคำถาม

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

⁵อ้างแล้ว, บุญชม ศรีสะอาด.รศ.ดร., การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่6, หน้า 100

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลดังนี้

% หมายถึง ค่าร้อยละ (Percentage)

$\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Means)

S.D. หมายถึง ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต ครั้ง
นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการประเมินจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้
เป็นแนวทางกำหนดกรอบความคิดเห็นในการศึกษาอันนำไปสู่ความเข้าใจในกระบวนการศึกษา
แนวเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขตใน 5 ด้าน คือ ด้านบริหารการจัดการศึกษา
ด้านการจัดหลักสูตร ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผล และด้านบุคลากรในโรงเรียน
โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบตารางและมีคำบรรยายประกอบคำอธิบายได้
ตารางทั้งหมดมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นรายการประกอบด้วย
เพศ ที่พำนักอาศัย สถานภาพผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็น
แบบปลายปิด (The close form) แบบเลือกตอบแบ่งเป็น 5 ด้านคือ

- 1) ด้านบริหารการจัดการศึกษา
- 2) ด้านการจัดหลักสูตร
- 3) ด้านจัดการเรียนการสอน
- 4) ด้านวัดผลประเมินผล
- 5) ด้านบุคลากรในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended
Questionnaire)

4.1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว :
กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต ผลปรากฏในตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (รูป/คน)	ร้อยละ
สามเณร	175	85.4
พระภิกษุ	17	8.3
คฤหัสถ์	13	6.3
รวม	205	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ส่วนใหญ่เป็นสามเณรจำนวน 175 รูป คิดเป็นร้อยละ 85.4 รองลงมาคือ พระภิกษุ จำนวน 17 รูป คิดเป็นร้อยละ 8.3 และน้อยที่สุดคือ คฤหัสถ์มี 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกที่พำนักอาศัย

ที่พำนักอาศัย	จำนวน (รูป/คน)	ร้อยละ
อื่นๆ	164	80.00
วัดที่ตั้งสำนักเรียน	41	20.00
รวม	205	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับที่พำนักอาศัย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่พำนักอื่นๆ จำนวน 164 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาคือวัดที่ตั้งสำนักเรียนมี 41 รูป คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (รูป/คน)	ร้อยละ
นักเรียน	184	89.8
ครูผู้สอน	16	7.8
ผู้บริหาร	5	2.4
รวม	205	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนจำนวน 184 รูป คิดเป็น ร้อยละ 89.8 รองลงมาคือ ครูผู้สอน 16 รูป/คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 7.8 น้อยที่สุดคือ ผู้บริหารจำนวน 5 รูป/คน คิดเป็น ร้อยละ 2.4

4.2 แนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์

กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษา คณะสงฆ์ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน รวมจำนวน 205 รูป/คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษา คณะสงฆ์ โรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสะหวันนะเขต แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านบริหารการจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผล ด้านบุคลากรในโรงเรียน ผลปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษา คณะสงฆ์ โดยรวม

ข้อความ	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านบริหารการจัดการศึกษา	3.90	.702	มาก
2. ด้านการจัดหลักสูตร	3.96	.783	มาก
3. ด้านจัดการเรียนการสอน	3.64	.671	มาก
4. ด้านวัดผลประเมินผล	3.78	.746	มาก
5. ด้านบุคลากร	3.75	.758	มาก
รวมเฉลี่ย	3.80	.732	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา การศึกษาคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดหลักสูตร ด้านบริหารการจัดการศึกษา ด้านวัดผล ประเมินผล ด้านบุคลากร และด้านจัดการเรียนการสอนโดยที่ด้านการจัดหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.96$)

4.2.1 ด้านบริหารการจัดการศึกษา

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ด้านการบริหารการจัดการศึกษา

ด้านบริหารการจัดการศึกษา	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ผู้บริหารร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	4.19	.983	มาก
2. ผู้บริหารเสนอแนะเรื่องการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน	3.96	1.05	มาก
3. ผู้บริหาร รมณรงค์ ส่งเสริมการระดมทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาโรงเรียน	4.04	1.01	มาก
4. ผู้บริหารแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน	3.72	1.12	มาก
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดงบประมาณมาสนับสนุนพัฒนาพระสงฆ์ที่จัดการศึกษาอย่างเหมาะสม	3.71	1.11	มาก
6. ปัจจุบันรัฐบาลเห็นความสำคัญ และได้ให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุสามเณรมากขึ้น	3.80	1.22	มาก
7. ปัจจุบันการศึกษาสงฆ์ได้พัฒนารูปแบบการบริหารและการจัดการที่ดีขึ้น	3.87	1.06	มาก
8. ประชาชนให้การสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุสามเณรด้วยดี	3.90	1.15	มาก
9. ดำเนินการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา	3.39	1.19	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านบริหารการจัดการศึกษา	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
10. ผู้บริหารมีส่วนร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ตามแผนการจัดหา วัสดุอุปกรณ์ประจำปีให้กับสถานศึกษา	3.69	1.23	มาก
11. ทุกคนมีส่วนร่วมดูแลและสนับสนุนพัฒนาการก่อสร้างอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา	4.02	1.07	มาก
12. ทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการสรุปรายงานเผยแพร่ เชิงชุกเกียรติผู้สนับสนุนทุนการศึกษา	4.00	1.03	มาก
13. ผู้บริหารเป็นคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติและสรรหา บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติ งานในสถานศึกษา	3.97	1.13	มาก
14. ผู้บริหารร่วมจัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียน	3.78	1.07	มาก
15. ส่งเสริมและยกย่องเชิงชุกเกียรติให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้วยความวิริยะอุตสาหะ	4.07	1.16	มาก
16. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางศาสนาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนได้มีส่วน ร่วมอย่างสม่ำเสมอ	4.07	1.13	มาก
17. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาจัดกิจกรรมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในชุมชน	4.25	1.05	มาก
18. วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา บริหารการจัดการศึกษาของ โรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า	4.25	1.05	มาก
รวมเฉลี่ย	3.90	.702	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ด้าน
บริหารการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความ
คิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์อยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก มี 2 ข้อ คือ ข้อ 18-17 วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา บริหารการจัด
การศึกษาของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า, ส่งเสริมให้มีการพัฒนาจัดกิจกรรมเผยแพร่พระพุทธศาสนา

ในชุมชน ($\bar{X} = 4.25$), ($\bar{X} = 4.25$) อันดับสอง คือ ข้อ 1 ผู้บริหารร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.19$) อันดับสามมี 2 ข้อ คือ ข้อ 16,15 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางศาสนาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ ,ส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความวิริยะอุตสาหะ ($\bar{X} = 4.07$) ($\bar{X} = 4.07$) โดยที่ ข้อ 9 ดำเนินการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.39$)

4.2.2 ด้านการจัดหลักสูตร

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตร

ด้านการจัดหลักสูตร	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรตอบสนองกับการนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน	3.79	1.15	มาก
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถทำให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้ที่กำหนด	3.85	1.02	มาก
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	3.76	1.03	มาก
4. วิชาที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสม	3.82	1.08	มาก
5. เนื้อหาเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	3.90	1.16	มาก
6. เนื้อหาวิชาเน้นให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้	3.93	1.12	มาก
7. นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ เอื้ออาทร เสียสละต่อตนเองและสังคมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	4.07	1.05	มาก
8. เนื้อหาวิชาเน้นให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้	3.87	1.13	มาก
9. เนื้อหาวิชาเน้นการนำความรู้มาหล่อหลอมจิตใจให้เป็นคนดีได้	4.23	1.00	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ด้านการจัดหลักสูตร	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
10. ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรและอบรมเทคนิค วิธีการสอนแก่ครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง	3.95	1.04	มาก
11. วิชาสามัญและวิชาทางศาสนาสนองต่อการพัฒนานักเรียน	4.00	1.14	มาก
12. สังคมปัจจุบันผู้บริหารต้องพัฒนาหลักสูตรให้พระภิกษุ สามเณร มีความรู้ดีทั้งทางโลกและทางธรรม	4.22	1.06	มาก
13. กระทรวงศึกษาธิการยอมรับระบบหลักสูตรการศึกษาของ คณะสงฆ์ด้วยดี	3.99	1.06	มาก
14. วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรของ โรงเรียนให้เจริญ ก้าวหน้า	4.15	1.09	มาก
รวมเฉลี่ย	3.96	.782	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์อยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 9 เนื้อหาวิชาเน้นการนำความรู้มาหล่อหลอมจิตใจให้เป็นคนดีได้ ($\bar{X} = 4.23$) อันดับสอง คือ ข้อ 12 สังคมปัจจุบันผู้บริหารต้องพัฒนาหลักสูตรให้พระภิกษุสามเณร มีความรู้ดีทั้งทางโลกและทางธรรม ($\bar{X} = 4.22$) อันดับสามคือ ข้อ 14 วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.15$) โดยที่ ข้อ 3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.76$)

4.2.3 ด้านจัดการเรียน การสอน

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ ด้านจัดการเรียนการสอน

ด้านจัดการเรียนการสอน	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดี	4.00	1.06	มาก
2. ครูผู้สอนมีความอดทนต่อพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งไม่รู้ไม่เข้าใจหรือติดตามเนื้อหาวิชาไม่ทัน	3.80	1.05	มาก
3. ครูผู้สอนมีความสม่ำเสมอในการเข้าสอน	3.84	1.06	มาก
4. ครูผู้สอนมีความประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นที่เคารพนับถือทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน	3.99	1.15	มาก
5. ครูผู้สอนใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสม	3.37	1.06	ปานกลาง
6. มีห้องสมุดสำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ	2.87	1.11	ปานกลาง
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเสมอ	3.53	1.12	มาก
8. มีการสอดแทรกความรู้ทั่วไปแก่นักเรียนในเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.48	1.05	ปานกลาง
9. ครูดำเนินการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ครบถ้วน	3.67	1.06	มาก
10. มีการเตรียมความพร้อมในเนื้อหาของบทเรียนก่อนสอน	3.76	1.07	มาก
11. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียน การสอนของครู	3.46	1.16	ปานกลาง
12. ครูมีการปรับปรุงการสอนตามผลการประเมิน	3.62	1.01	มาก
13. มีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาบริหารงานอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน	3.70	1.11	มาก
14. วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียน การสอนของโรงเรียน	3.48	1.19	ปานกลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้านจัดการเรียนการสอน	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
15. วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา การเรียนการสอนของโรงเรียน ให้เจริญก้าวหน้า	3.99	1.03	มาก
รวมเฉลี่ย	3.64	.671	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ด้านจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 1 ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.00$) อันดับสอง มีสองข้อ คือ ข้อ 4, 15 ครูผู้สอนมีความประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นที่เคารพนับถือทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน , วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า ($\bar{X} = 3.99$) , ($\bar{X} = 3.99$) อันดับสามคือ ข้อ 3 ครูผู้สอนมีความสม่ำเสมอในการเข้าสอน ($\bar{X} = 3.84$) โดยที่ ข้อ 6 มีห้องสมุดสำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.87$)

4.2.4 ด้านวัดผลประเมินผล

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ ด้านวัดผลประเมินผล

ด้านวัดผลประเมินผล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. รูปแบบการประเมินความรู้ทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติของนักเรียนมีความเหมาะสม	3.77	1.01	มาก
2. มีการประเมินก่อนเรียนเพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนทุกครั้งที่มีการเรียนการสอน	3.64	1.16	มาก
3. ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการออกข้อสอบและปรับปรุงข้อสอบ	3.89	1.08	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ด้านวัดผลประเมินผล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
4. การดำเนินการสอบเป็นไปอย่างยุติธรรม	4.00	1.13	มาก
5. การจัดสนามสอบมีความเหมาะสม	3.96	1.05	มาก
6. ระยะเวลาการสอบมีความเหมาะสม	3.95	1.07	มาก
7. การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหา	3.65	1.06	มาก
8. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางกฎเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล	3.53	1.06	มาก
9. วิธีการวัดผล และประเมินผลมีความเหมาะสม	3.54	1.05	มาก
10. การวัดผลและประเมินผลเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน	3.96	1.04	มาก
11. มีการวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน	3.82	1.09	มาก
12. มีคณะกรรมการดำเนินการวัดผลและประเมินผลในระดับผู้อำนวยการ/ครูผู้สอน	3.83	1.09	มาก
13. มีการประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.80	.955	มาก
14. ประเมินผลการพัฒนาอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน	3.77	1.02	มาก
15. มีการประเมินผลการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน	3.58	1.13	มาก
16. ประเมินผลการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.60	1.21	มาก
17. วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา วัดผลประเมินผลของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป	4.11	1.03	มาก
รวมเฉลี่ย	3.78	.746	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ด้านวัดผลประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์อยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 17 วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา วัตถุประสงค์ของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ($\bar{X} = 4.11$) อันดับสอง คือ ข้อ 4 การดำเนินการสอบเป็นไปอย่างยุติธรรม ($\bar{X} = 4.00$) อันดับสามคือ มีสองข้อ คือ ข้อ 5,10 การจัดสนามสอบมีความเหมาะสม, การวัดผลและประเมินผลเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.96$), ($\bar{X} = 3.96$) โดยที่ ข้อ 8 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางกฎเกณฑ์การวัดผล และประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.53$)

4.3.5 ด้านบุคลากร

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ฝ่ายบริหารเป็นผู้ริเริ่มและมีบทบาทในทุกขั้นตอน	4.01	.988	มาก
2. มีกรอบนโยบาย เป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน	3.94	1.02	มาก
3. มีการสำรวจความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาบุคลากรเสมอ	3.76	1.00	มาก
4. มีการจัดทำโครงการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร	3.44	1.09	ปานกลาง
5. มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน	3.69	1.16	มาก
6. ใช้เทคนิคหรือกิจกรรมหลายๆรูปแบบที่สอดคล้องต่อการพัฒนาบุคลากร	3.49	1.03	ปานกลาง
7. ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน	3.97	1.05	มาก
8. บุคลากรให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อกิจกรรมทัศนศึกษา	3.77	1.00	มาก
9. การไปทัศนศึกษาของบุคลากรเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน	3.64	1.11	มาก
10. การนำผลทัศนศึกษาสามารถนำมาประยุกต์กับงานที่ทำในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม	3.72	1.05	มาก
11. วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน	3.68	1.12	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ด้านบุคลากร	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
12. ผู้บริหาร ครูผู้สอนมีการพัฒนาความสามารถด้วยตนเอง	3.78	1.02	มาก
13. มีกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น เป็นวิทยากรบรรยาย	3.44	1.16	ปานกลาง
14. มีกิจกรรมการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น ร่วมกันประชุมวางแผนนโยบายเพื่อพัฒนาโรงเรียน	3.88	1.10	มาก
15. วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา ด้านบุคลากรในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป	4.08	1.00	มาก
รวมเฉลี่ย	3.75	.758	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาขณะสงฆ์ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาขณะสงฆ์อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 15 วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา ด้านบุคลากรในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ($\bar{X} = 4.08$) อันดับสอง คือ ข้อ 1 ฝ่ายบริหารเป็นผู้ริเริ่มและมีบทบาทในทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 4.01$) อันดับสาม คือ ข้อ 7 ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.97$) โดยที่มีสองข้อ คือ ข้อ 4,13 มีการจัดทำโครงการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร, มีกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น เป็นวิทยากรบรรยายมี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.44$) ($\bar{X} = 3.44$)

4.3 สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาสงฆ์

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอ ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต ใน 5 ด้าน คือ ด้านบริหารการจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผล และด้านบุคลากร ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนและข้อเสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับ

สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ ใช้การวิเคราะห์หาจำนวนผู้ตอบ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังต่อไปนี้

4.3.1 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบริหารการจัดการศึกษา

ตารางที่ 10 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบริหารการจัดการศึกษา

สภาพปัญหาด้านบริหารการจัดการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารไม่ได้กำหนดคุณสมบัติ และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงานในสถานศึกษา	39	32.77
2. ผู้บริหารไม่เข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	30	25.21
3. ผู้บริหารไม่ได้สนใจในการจัดสรรงบประมาณของโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน	21	17.64
4. ผู้บริหารไม่ได้วางนโยบายและวางแผนจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน	19	15.96
5. ผู้บริหารขาดความเข้าใจบางอย่างเพื่อที่จะพัฒนาโรงเรียนในทุกๆ ด้าน	10	8.40
รวม	119	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบริหารการจัดการศึกษา พบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับ ดังนี้ ผู้บริหารไม่ได้กำหนดคุณสมบัติ และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงานในสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.77 ผู้บริหารไม่เข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.21 และผู้บริหารไม่ได้สนใจในการจัดสรรงบประมาณของโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 17.64

4.3.2 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบริหารการจัดการศึกษา

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบริหารการจัดการศึกษา

แนวทางแก้ไขด้านบริหารการจัดการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีระบบการคัดเลือกอาจารย์ตามความรู้ ความสามารถ และตรงกับสาขาที่ต้องการเข้ามาปฏิบัติงานในสถานศึกษา	85	31.95
2. ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	65	24.43
3. ควรมีการจัดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ การศึกษาและค่านิตยภัตครูสอน (ค่าถวายพระภิกษุสามเณรผู้สอน) ให้เหมาะสมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	47	17.66
4. ควรมีการวางนโยบายและวางแผนจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนก่อนเปิดการเรียนการสอน	44	16.54
5. ควรให้มีผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการและบริหารการศึกษาของโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถและเอาใจใส่ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง	25	9.39
รวม	266	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบริหารการจัดการศึกษา พบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับ ดังนี้ ควรมีระบบการคัดเลือกอาจารย์ตามความรู้ ความสามารถ และตรงกับสาขาที่ต้องการเข้ามาปฏิบัติงานในสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.95 ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 24.43 ควรมีการจัดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ การศึกษาและค่านิตยภัตครูสอน (ค่าถวายพระภิกษุสามเณรผู้สอน) ให้เหมาะสมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 17.66

4.3.4 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตร

ตารางที่ 12 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านการจัดหลักสูตร

สภาพปัญหาด้านการจัดหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
1. หลักสูตรเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้มาประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้น้อย	25	29.41
2. หลักสูตรมีเนื้อหาทางโลกและทางธรรมไม่สมดุลกัน ทางโลกน้อย	19	22.35
3. หลักสูตรมีเนื้อหาสาระที่ยากต่อการศึกษด้วยตนเอง	17	20.00
4. หลักสูตรไม่ได้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	15	17.64
5. ไม่มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร และการอบรมเทคนิควิธีการแก่ครูผู้สอน	9	10.58
รวม	85	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านการจัดหลักสูตร พบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับดังนี้ หลักสูตรเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้มาประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 29.41 หลักสูตรเนื้อหาทางโลกและทางธรรมไม่สมดุลกันทางโลกน้อย คิดเป็นร้อยละ 22.35 และหลักสูตรมีเนื้อหาสาระที่ยากต่อการศึกษด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 20.00

4.3.4 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตร

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตร

แนวทางแก้ไขด้านการจัดหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
1. การจัดหลักสูตรควรมองเหตุการณ์ปัจจุบันและสภาพความเป็นจริงของสังคมควรมีความเป็นสากลและมีมาตรฐาน	55	28.06

ตารางที่ 13 (ต่อ)

แนวทางแก้ไขด้านการจัดหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
2. ต้องการให้มีการจัดเวลาจำนวนต่างๆ ให้ทันสมัยและควรเพิ่มวิชาการทางโลกเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้หลากหลาย มีความแตกฉาน สามารถเชื่อมโยง ประยุกต์ใช้คุณธรรม จริยธรรม ที่ชัดเจนมากขึ้น	43	21.93
3. ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนมากขึ้น ให้เรียนแล้วเข้าใจง่ายและเนื้อหาของหลักสูตรต้องชัดเจนเปิด โอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นให้อย่างพอดี และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	39	19.89
4. อาจารย์ควรปรับวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการสอน โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้	35	17.85
5. ควรมีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร และพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน	24	12.24
รวม	196	100.00

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการจัดหลักสูตร พบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับดังนี้ การจัดหลักสูตรควรมองเหตุการณ์ปัจจุบันและสภาพความเป็นจริงของสังคมควรมีความเป็นสากลและมีมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 28.06 ต้องการให้มีการจัดเวลาจำนวนต่างๆ ให้ทันสมัยและควรเพิ่มวิชาการทางโลกเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้หลากหลาย มีความแตกฉาน สามารถเชื่อมโยง ประยุกต์ใช้คุณธรรม จริยธรรม ที่ชัดเจนมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 21.93 ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนมากขึ้น ให้เรียนแล้วเข้าใจง่ายและเนื้อหาของหลักสูตรต้องชัดเจนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นให้อย่างพอดี และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ คิดเป็นร้อยละ 19.89

4.3.5 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 14 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านจัดการเรียนการสอน

สภาพปัญหาด้านจัดการเรียนการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียน ไม่มี	35	25.54
2. หนังสือประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ	30	21.89
3. ครูผู้สอนไม่เพียงพอ	25	18.24
4. ครูไม่สอนตามวิชาที่จบมา	19	13.86
5. ครูไม่มีความชำนาญในการสอน	16	11.67
6. อยากให้มีการสอนเสริมด้านวิชาภาษาอังกฤษ	12	8.75
รวม	137	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านจัดการเรียนการสอน พบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับดังนี้ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียน ไม่มี คิดเป็นร้อยละ 25.45 หนังสือประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 21.89 และครูผู้สอนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 18.24

4.3.6 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 15 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านจัดการเรียนการสอน

แนวทางแก้ไขด้านจัดการเรียนการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. รัฐบาลและมหาเถรสมาคมควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษา และฝึกทักษะการใช้สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยกับอาจารย์ผู้สอน	75	24.67
2. ควรมีการจัดหา จัดทำตำรา และเอกสารประกอบการเรียน เอกสารทางวิชาการให้เพียงพอต่อนักเรียน	65	21.38
3. ควรมีครูผู้สอนที่เพียงพอต่อนักเรียนที่มีในโรงเรียน	55	18.09

ตารางที่ 15 (ต่อ)

แนวทางแก้ไขด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน	ร้อยละ
4. อาจารย์ผู้สอนควรทุ่มเทเวลาสอนอย่างจริงจังด้วยการเอาใจใส่ต่อนักเรียนเป็นสำคัญ	43	14.14
5. ควรมีการปรับปรุงกระบวนการสอนของอาจารย์สอน ตำแหน่งการสอน ควรมีเทคนิคการสอนใหม่ๆ บ้างและครูผู้สอนให้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนักเรียนในเรื่องของความตั้งใจเรียน ความกระตือรือร้น ความขยันเรียน	37	12.17
6. ควรจะเพิ่มเติมรายวิชาให้มีความทันสมัยมากขึ้น เช่นกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ, วิชาคอมพิวเตอร์ให้จัดเวลาเรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตร	29	9.53
รวม	304	100.00

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับดังนี้ รัฐบาลและมหาเถรสมาคมควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษา และฝึกทักษะการใช้สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยกับอาจารย์ผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 24.67 ควรมีการจัดหา จัดทำตำรา และเอกสารประกอบการเรียน เอกสารทางวิชาการให้เพียงพอต่อนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.38 และควรมีครูผู้สอนที่เพียงพอต่อนักเรียนที่มีในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.09

4.3.7 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านวัดผลประเมินผล

ตารางที่ 16 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านวัดผลประเมินผล

สภาพปัญหาด้านวัดผลประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
1. การดำเนินการสอบให้มีความยุติธรรมกว่าที่ผ่านมา	28	27.45
2. การวัดผลและประเมินผล ไม่เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน	23	22.54
3. การวัดผลและประเมินผลยังมีนักเรียนไม่ผ่านและไม่มีโอกาสแก้ตัว	17	16.66
4. การจัดสนามสอบมีความเหมาะสมน้อย	15	14.70
5. ไม่มีการวัดผลคุณภาพการศึกษา	12	11.76

ตารางที่ 16 (ต่อ)

สภาพปัญหาด้านวัดผลประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
6. ไม่มีการประเมินผลการพัฒนา การบริหารงานงบประมาณ อาคาร สถานที่ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียน	7	6.86
รวม	102	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านวัดผลประเมินผล พบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับดังนี้ การดำเนินการสอบให้มีความยุติธรรมกว่าที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 27.45 การวัดผลและประเมินผล ไม่เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.54 และการวัดผลและประเมินผลยังมีนักเรียนไม่ผ่านและไม่มีโอกาสแก้ตัว คิดเป็นร้อยละ

4.3.8 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านวัดผลประเมินผล

ตารางที่ 17 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านวัดผลประเมินผล

แนวทางแก้ไขด้านวัดผลประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
1. การออกข้อสอบไม่ควรเน้นด้านความจำเพียงอย่างเดียว เพราะผู้เรียนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นนอกจากนั้น ควรมีคณะกรรมการกลางควบคุมการสอบ เพื่อให้มีความยุติธรรมต่อนักเรียนทุกๆ ฝ่ายที่ตั้งใจเรียน	61	26.06
2. ผู้บริหารทุกๆ ฝ่ายควรมีการตรวจสอบการวัดผลและประเมินผลของอาจารย์ผู้สอนทุกๆ วิชา เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน	51	21.79
3. ควรให้มีวิธีการกับนักเรียนที่สอบไม่ผ่าน ให้มีโอกาสดแก้ตัวใหม่ในเวลาสอบเลื่อนชั้น	39	16.66
4. ควรมีสนามกลางในโรงเรียนเพื่อจัดการสอบเลื่อนชั้นในแต่ละครั้ง	35	14.95
5. ผู้บริหารควรมีการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีกาวัดผลคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	29	12.39

ตารางที่ 17 (ต่อ)

แนวทางแก้ไขด้านวัดผลประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
6. ควรมีการประเมินผลการพัฒนา การบริหารงานงบประมาณ อาคาร สถานที่ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียน	19	8.11
รวม	234	100.00

จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านวัดผลประเมินผล พบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับดังนี้ การออกข้อสอบไม่ควรเน้นด้านความจำเพียงอย่างเดียว เพราะผู้เรียนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นนอกจากนั้น ควรมีคณะกรรมการกลางควบคุมการสอบ เพื่อให้มีความยุติธรรมต่อนักเรียนทุกๆ ฝ่ายที่ตั้งใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.06 ผู้บริหารทุกๆ ฝ่ายควรมีการตรวจสอบการวัดผลและประเมินผล ของอาจารย์ผู้สอนทุกๆ วิชา เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.79 ควรมีวิธีกำกับนักเรียนที่สอบไม่ผ่าน ให้มีโอกาสดำเนินแก้ไขใหม่ในเวลาสอบเลื่อนชั้นจำนวน 39 คิดเป็นร้อยละ

4.3.9 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบุคลากร

ตารางที่ 18 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบุคลากร

สภาพปัญหาด้านบุคลากร	จำนวน	ร้อยละ
1. บุคลากรครูไม่พอ	35	33.33
2. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้าน	30	28.57
3. บุคลากรบางคนขาดความรับผิดชอบ	19	18.09
4. ครูผู้สอนมีการพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยตนเองน้อย	12	11.42
5. บุคลากรบางส่วนไม่มีความโปร่งใส	9	8.57
รวม	105	100.00

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบุคลากรพบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับดังนี้ บุคลากรครูไม่พอ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้าน คิดเป็นร้อยละ 28.57 และบุคลากรบางคนขาดความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 18.09

4.3.10 แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบุคลากร

ตารางที่ 19 แสดงจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อความความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านบุคลากร

แนวทางแก้ไขด้านบุคลากร	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีบุคลากรครูให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนที่เข้ามาเรียน	81	30.33
2. ควรมีการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน	70	26.21
3. ควรมีข้อบังคับว่า บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต้องมีด้วยความวิริยะอุตสาหะมีความรับผิดชอบร่วมกันในทุกๆ ด้าน	48	17.97
4. ครูผู้สอนควรรหาข้อมูลใหม่อยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยตนเองให้มีประสิทธิภาพในเรื่องของการสอน	39	14.60
5. ควรมีระบบการบริหารการศึกษาด้านบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและเอาใจใส่ในการบริหารการศึกษาอย่างจริงจังเป็นธรรมและโปร่งใส	29	10.86
รวม	267	100.00

จากตารางที่ 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านบุคลากรพบว่าเมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับดังนี้ ควรมีบุคลากรครูให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนที่เข้ามาเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.33 ควรมีการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.21 ควรมีข้อบังคับว่า บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต้องมีด้วยความวิริยะอุตสาหะมีความรับผิดชอบร่วมกันในทุกๆ ด้านคิดเป็นร้อยละ 17.97

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา
การศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวง
สะหวันนะเขต 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษา
ของสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวงสะหวันนะเขต ส่วน
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ในแขวง
สะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสาม
กลุ่ม คือ ผู้บริหาร จำนวน 6 รูป/คน ครูผู้สอน จำนวน 35 รูป/คน และนักเรียน จำนวน 399 รูป
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3
ตอน คือ ตอนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นรายการประกอบด้วย
เพศ ที่พำนักอาศัย สถานภาพผู้ตอบ ตอนที่ 2) ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน
ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด แบบเลือกตอบแบ่งเป็น 5 ด้านคือ ด้านบริหารการจัด
การศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผล และด้านบุคลากร
ในโรงเรียน ตอนที่ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended
Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสามเณร
จำนวน 175 รูป คิดเป็นร้อยละ 85.4 รองลงมาคือ พระภิกษุ จำนวน 17 รูป คิดเป็นร้อยละ 8.3 และ
น้อยที่สุดคือ คฤหัสถ์มี 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 โดยที่ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่พำนักอื่นๆ จำนวน 164
รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาคือวัดที่ตั้งสำนักเรียนมี 41 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ผู้ที่
ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนจำนวน 184 รูป/คน คิดเป็น ร้อยละ 89.8 รองลงมาคือ
ครูผู้สอน 16 รูป/คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 7.8 น้อยที่สุดคือ ผู้บริหารจำนวน 5 รูป/คน คิดเป็น
ร้อยละ 2.4

5.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านบริหาร การจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผล และด้านบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณารายด้านมีข้อค้นพบ ดังนี้

1) ด้านบริหารการจัดการศึกษาความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ (1) วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา บริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า (2) ผู้บริหารร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน (3) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางศาสนาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ , ส่งเสริมให้มีการพัฒนาจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาในชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.25$) ($\bar{X} = 4.19$) และ ($\bar{X} = 4.07$) , ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

2) ด้านการจัดหลักสูตร ความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ (1) เนื้อหาวิชาเน้นการนำความรู้มาหล่อหลอมจิตใจให้เป็นคนดีได้ (2) สังกปัจจุบันผู้บริหารต้องพัฒนาหลักสูตรให้พระภิกษุสามเณร มีความรู้ดีทั้งทางโลกและทางธรรม (3) วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.23$) ($\bar{X} = 4.22$) และ ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

3) ด้านจัดการเรียนการสอนความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ (1) ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดี (2) ครูผู้สอนมีความประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน , วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า (3) ครูผู้สอนมีความสม่ำเสมอในการเข้าสอน ($\bar{X} = 4.00$) ($\bar{X} = 3.99$) , ($\bar{X} = 3.99$) และ ($\bar{X} = 3.84$) ตามลำดับ

4) ด้านวัดผลประเมินผล ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ (1) วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาวัดผลประเมินผลของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป (2) การดำเนินการสอบเป็นไปอย่างยุติธรรม (3) การจัดสนามสอบมีความเหมาะสม, การวัดผลและประเมินผลเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.11$) ($\bar{X} = 4.00$) และ ($\bar{X} = 3.96$) , ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

5) ด้านบุคลากร ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ (1) วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา ด้านบุคลากรในโรงเรียนให้

เจริญก้าวหน้าต่อไป (2) ฝ่ายบริหารเป็นผู้ริเริ่มและมีบทบาทในทุกขั้นตอน (3) ส่งเสริมให้บุคลากร นำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.08$) ($\bar{X} = 4.01$) และ ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขในการจัดการศึกษาสงฆ์

5.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวมีดังต่อไปนี้

1) สภาพปัญหาด้านบริหารการจัดการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ผู้บริหารไม่ได้กำหนดคุณสมบัติ และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญเข้ามา ปฏิบัติงานในสถานศึกษา (2) ผู้บริหารไม่เข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (3) ผู้บริหารไม่ได้สนใจในการจัดสรรงบประมาณของโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน ตามลำดับ

2) สภาพปัญหาด้านการจัดหลักสูตรพบว่า สภาพปัญหาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) หลักสูตรเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้มาประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้น้อย (2) หลักสูตรเนื้อหาทางโลกและทางธรรมไม่สมดุลกันทางโลกน้อย (3) หลักสูตรมีเนื้อหาสาระที่ยาก ต่อการศึกษาด้วยตนเอง ตามลำดับ

3) สภาพปัญหาด้านจัดการเรียนการสอนพบว่า สภาพปัญหาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนไม่มี (2) หนังสือประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ (3) ครูผู้สอนไม่เพียงพอ ตามลำดับ

4) สภาพปัญหาด้านวัดผลประเมินผลพบว่า สภาพปัญหาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การดำเนินการสอบให้มีความยุติธรรมกว่าที่ผ่านมา (2) การวัดผลและประเมินผล ไม่เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน (3) การวัดผลและประเมินผลยังมีนักเรียนไม่ผ่านและไม่มีโอกาสแก้ตัว ตามลำดับ

5) สภาพปัญหาด้านบุคลากรพบว่า สภาพปัญหาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) บุคลากรครูไม่พอ (2) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้าน (3) บุคลากรบางคนขาดความรับผิดชอบตามลำดับ

5.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวมีดังต่อไปนี้

1) แนวทางแก้ไขด้านบริหารการจัดการศึกษาพบว่า แนวทางแก้ไขที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ควรมีระบบการคัดเลือกอาจารย์ตามความรู้ ความสามารถ และตรงกับสาขาที่ต้องการเข้ามา ปฏิบัติงานในสถานศึกษา (2) ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (3) ควรมีการจัดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ การศึกษา

และค่านิตยภัตครูสอน (ค่าถวายพระภิกษุสามเณรผู้สอน) ให้เหมาะสมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันตามลำดับ

2) แนวทางแก้ไขด้านการจัดหลักสูตรพบว่า แนวทางแก้ไขที่สำคัญ 3 อันดับแรกได้แก่

(1) การจัดหลักสูตรควรมองเหตุการณ์ปัจจุบันและสภาพความเป็นจริงของสังคมควรมีความเป็นสากลและมีมาตรฐาน (2) ต้องการให้มีการจัดเวลาจำนวนต่างๆ ให้ทันสมัยและควรเพิ่มวิชาการทางโลกเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้หลากหลาย มีความแตกฉาน สามารถเชื่อมโยง ประยุกต์ใช้คุณธรรมจริยธรรม ที่ชัดเจนมากขึ้น (3) ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนมากขึ้น ให้เรียนแล้วเข้าใจง่ายและเนื้อหาของหลักสูตรต้องชัดเจนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นให้อย่างพอดี และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามลำดับ

3) แนวทางแก้ไขด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า แนวทางแก้ไขที่สำคัญ 3 อันดับแรก

ได้แก่ (1) รัฐบาลและมหาเถรสมาคมควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษา และฝึกทักษะการใช้สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยกับอาจารย์ผู้สอน (2) ควรมีการจัดหา จัดทำตำรา และเอกสารประกอบการเรียน เอกสารทางวิชาการให้เพียงพอต่อนักเรียน (3) ควรมีครูผู้สอนที่เพียงพอต่อนักเรียนที่มีในโรงเรียน ตามลำดับ

4) แนวทางแก้ไขด้านวัดผลประเมินผลพบว่า แนวทางแก้ไขที่สำคัญ 3 อันดับแรกได้แก่

(1) การออกข้อสอบไม่ควรเน้นด้านความจำเพียงอย่างเดียว เพราะผู้เรียนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นนอกจากนั้น ควรมีคณะกรรมการกลางควบคุมการสอบ เพื่อให้มีความยุติธรรมต่อนักเรียนทุกๆ ฝ่ายที่ตั้งใจเรียน (2) ผู้บริหารทุกๆ ฝ่ายควรมีการตรวจสอบการวัดผลและประเมินผล ของอาจารย์ผู้สอนทุกๆ วิชา เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน (3) ควรให้มีวิธีการกับนักเรียนที่สอบไม่ผ่าน ให้มีโอกาสดำเนินการใหม่ในเวลาสอบเลื่อนชั้น ตามลำดับ

5) แนวทางแก้ไขด้านบุคลากรพบว่า แนวทางแก้ไขที่สำคัญ 3 อันดับแรกได้แก่ (1) ควรมี

บุคลากรครูให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนที่เข้ามาเรียน (2) ควรมีการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน (3) ควรมีข้อบังคับว่า บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต้องมีด้วยความรู้วิริยะอุตสาหะมีความรับผิดชอบร่วมกันในทุกๆ ด้าน ตามลำดับ

5.3 อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และ

นักเรียน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านบริหารการจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผล และด้านบุคลากรในโรงเรียน สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขการจัดการศึกษา สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขตตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเป็นเพราะว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ในภาพรวมเป็นไปในทิศทางที่ดีเนื่องจากผู้ตอบเห็นความสำคัญทางการศึกษาของคณะสงฆ์ด้วยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนา เพราะถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลโดยกำหนดให้พระภิกษุ สามเณรต้อง ศึกษาอยู่ที่ โรงเรียนมัธยมสงฆ์โดยเฉพาะผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ในระบบโรงเรียนจึงออกบวชเพื่อมุ่งศึกษาทางโลกและทางธรรมอย่างจริงจัง ให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับวิชาทางพระพุทธศาสนา สำหรับประยุกต์เข้ากับวิชาต่างๆ และเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อหาแนวทางพัฒนาบุคคลให้มีความสมดุลในด้านกายภาพ สังคม จิตใจ และปัญญา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหน้าที่การงานและในชีวิตประจำวัน มีความสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม และมีความสอดคล้องกับสมณะสาธูปของผู้เรียน เป็นไปตามจุดประสงค์ของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1) ด้านบริหารการจัดการศึกษา ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทางโรงเรียนได้วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา บริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า สนองต่อความมุ่งหมายของการจัดการ ร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาในชุมชนและส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางศาสนาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ เพราะเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาอาจเป็นเพราะว่ากระบวนการในการจัดการศึกษาได้เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาสำหรับพัฒนานักเรียนให้มีความสมดุลในด้านกายภาพ สังคม จิตใจ และปัญญา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาเรียนรู้ หน้าที่การงานและในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม และมีความสอดคล้องกับสมณะสาธูปของผู้เรียน และ

มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของทรงคุณ จันทจร¹ “เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัดการศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการศึกษาและศาสนา ระหว่างไทยลาว” พบว่าการจัดการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดศาสนา และการบริการแก่สังคมด้านศีลธรรม ส่วนผู้บริหาร โรงเรียนเป็นคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติและสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในจัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียน และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน

2) ด้านการจัดหลักสูตร อยู่ในระดับความคิดเห็นมากทุกข้อซึ่งทางสำนักเรียนกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรอย่างชัดเจน โดยที่เนื้อหาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเนื้อหาของหลักสูตรครอบคลุมความรู้ทั้งด้านทางโลก และทางธรรม คือ ปรัชญา ศีลธรรม ปฏิบัติ ศีลธรรม และปฏิบัติ ศีลธรรมทำให้เกิดทักษะความรู้สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้เป็นการปรับคุณภาพทางการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานของ Maha Khamyad Rasdavong² ‘The History of Buddhism in Laos’ ถือได้ว่าเป็นทิศทางของการจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนและสนองความต้องการของสังคมสนองความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติด้วย

3) ด้านจัดการเรียนการสอนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และปานกลางซึ่งทางโรงเรียนมีการกำหนดบทบาทของครูผู้สอน ทักษะการสอน เอกสารการสอนหนังสือแบบเรียนแบบฝึกหัด การใช้วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และตัวผู้เรียนอย่างชัดเจน โดยที่ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีทักษะความรู้ในวิชาที่สอนตรงตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และผู้มาเรียนต้องเป็นผู้สนใจใฝ่รู้ เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาและพุทธธรรมวินัย การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้การใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เหมาะสม ส่วนที่มีห้องสมุดมีห้องเรียน มีการสอดแทรกความรู้ทั่วไปแก่นักเรียนในเวลาเรียนอย่าง

¹ทรงคุณ จันทจร. “ การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัดการศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการศึกษาและศาสนา ระหว่างไทยลาว” (ทุนวิจัยสำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษากระทรวงศึกษาธิการ,2006), หน้า 28-32

²P. Khamyad Rasdavong , *A Historical Study of Buddhism in the Lao People’S Democratic Republic from 1975 to 2004*, (Bangkok : Mahachulalongkorn Buddhist University, 2005) ,p. 80-85.

สม่ำเสมอ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียน การสอนของครู และวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลางอาจเพราะว่าการกำหนดระยะเวลาเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์เน้นหลักในด้านความจำมากขึ้นไปจนไม่สามารถปรับให้เหมาะสมกับวิธีการสอนแบบอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานการศึกษาของ พระดำรง พ.ธรรมมิกมุนี³ “พระพุทธศาสนาในลาว” พบว่าการศึกษาของคณะสงฆ์ลาวสนองต่อความต้องการของสังคม และวัฒนธรรม พร้อมทั้งมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เข้ากับยุคสมัยใหม่โดยคำนึงถึงหลักวิชาพระพุทธศาสนาเป็นหลัก มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ ขยายสถาบันการศึกษาไปต่างจังหวัดทั่วประเทศ มีการแบ่งระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาต้นจนถึงระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญาบัตร) นอกจากนี้ คณะผู้บริหารสงฆ์ได้ติดตามพระสงฆ์ที่เรียนภายในประเทศและต่างประเทศ เมื่อสำเร็จการศึกษาได้มอบหมายให้เป็นผู้มีบทบาททางด้านการศึกษา

4) ด้านวัดผลประเมินผล ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะระยะเวลาในการอบการจัดสนามสอบ การดำเนินการสอบเป็นไปอย่างยุติธรรมและเหมาะสมมีการสอดแทรกความรู้ทั่วไปอย่างยุติธรรมแก่นักเรียนในเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการตรวจงานที่มอบหมายและแจ้งให้นักเรียนทราบ อาจเป็นเพราะว่า ใช้กำหนดการสอบเป็นข้อสอบแบบอัตนัย ส่วนการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา วัดผลประเมินผลของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป และการดำเนินการสอบเป็นไปอย่างยุติธรรม การจัดสนามสอบมีความเหมาะสม และมีการวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้รวบรวมลักษณะของปัญหาที่ออกข้อสอบจะถามความจำ ความเข้าใจ ความคิดเห็นและการวิจารณ์คละเคล้ากันไป ข้อสอบทั้งหมดเป็นอัตนัย สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ Ven. Khamsao Civilize⁴ ‘A Study of the Present Laotian Buddhism Sangha’s Statue and Roles in Educational Administration’ พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของทั้งทางโลกและทางธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถนำแนวทาง และวิธีการใหม่ๆ ไปใช้พัฒนาสังคมและสามารถปฏิบัติตนมีคุณลักษณะของศาสนทายาทที่ดี นอกจากนั้นได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การประเมินผล

³ พระดำรง พ.ธรรมมิกมุนี ,พระพุทธศาสนาในลาว,(พระดำริฐ พ.ชัมมิภะมุนี
พระพุทธรูปในเขตลาว,) (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, 2553), หน้า 320-326

⁴ Ven. Khamsao Civilize, “A Study of the Present Laotian Buddhism Sangha’s Statue and Roles in Educational Administration”, M.A.Thesis, (Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2007), p.87-95.

การศึกษา เช่น ผู้ที่เข้ามาเรียนประจำ การรายงานหรือทำการบ้าน การสอบกลางภาค และการสอบปลายภาค

5) ด้านบุคลากร ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และปานกลาง ซึ่งโดยทั่วไป มีเป้าหมายในการพัฒนาความรู้ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารองค์การและการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ประสบผลสำเร็จ จะทำให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้วยเหตุนี้การพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งแรกที่จะต้องทำทั้งในระดับองค์กร ระดับชุมชนและระดับประเทศ ดังนั้น โรงเรียนมัธยมสงฆ์จึงมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของคนที่พึงปรารถนาให้ทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ทักษะฝีมือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคการแข่งขันและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการพัฒนาบุคลากรมีส่วนในการบริหารจัดการบุคลากรการใช้กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาองค์การเชิงกลยุทธ์ และแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์การมีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาบุคลากรเป็นการทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีศักยภาพเพิ่มขึ้นสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ ความคิด ทักษะคิดของตนเอง นำไปสู่การพัฒนาวิธีการทำงาน ระบบการทำงาน ระบบการบริหารของบุคลากรทั้งในระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและระดับบริหารให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์การ การจัดทำโครงการและแผนการพัฒนาและฝึกอบรม ได้ตรงจุดที่จะพัฒนาซึ่งจะทำให้ข้อบกพร่องและปัญหาการทำงานลดลงก็สามารถจัดทำแผนและโครงการในการพัฒนาและปรับปรุงในการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพจากจุดที่เป็นศักยภาพของบุคลากรของหน่วยงานและองค์กรโดยรวมได้ควบคู่กันไป การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายใต้ระบบที่วางไว้ เพื่อให้เกิดการพัฒนา ทักษะความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ของบุคลากร หน่วยงานและองค์กรซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาบุคลากรและทีมงานขึ้นในการทำงาน โดยมีทีมงานหรือตัวบุคลากรเอง รวมถึงความสร้างสรรค์ในการจัดทำโครงการเพื่อใช้ในการพัฒนา และฝึกอบรม ให้ตนเองและทีมงานซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพของการพัฒนาผลผลิต และเพิ่มปริมาณผลผลิต รวมไปถึงการเพิ่มคุณภาพและผลกำไรให้แก่การผลิตขององค์การอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พระธีระพงษ์ อภินันโท (กิตติโสภณ). “ศึกษการพัฒนาบุคลากร

ของมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว”⁵ พบว่า แผนพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพ และจริยบรรณความเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันการศึกษาสงฆ์ แต่ยังไม่ประสบกับปัญหา กล่าวคือบุคลากรไม่สามารถนำความรู้ใหม่ไปพัฒนางานได้ การฝึกทักษะจึงมีความจำเป็นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

5.3.1 ผลการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ต่อสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขในการจัดการศึกษาสงฆ์

1) สภาพปัญหาการจัดการศึกษาสงฆ์ ที่สำคัญที่สุดได้แก่ ด้านบุคลากรครู มีความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ต้องการยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้มีคุณภาพ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีจำนวนน้อย ขาดงบประมาณ การบริหารจัดการไม่ดีเนื่องจากข้อความดังกล่าวมาทั้งหมด ซึ่งให้เห็นสภาพปัญหา การศึกษาของพระภิกษุสามเณรเพื่อที่จะพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในอนาคต ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม ความคาดหวังของสังคม และความต้องการของคณะสงฆ์ และในขณะเดียวกันการจัดการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ควรจะได้รับ การพัฒนาเข้าสู่ระดับมาตรฐานและมีการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อผลิตบุคลากร ให้มีคุณภาพ เป็นศาสนทายาทสืบต่ออายุพระศาสนา และพระภิกษุสามเณรทุกรูปต้องได้รับสิทธิในการศึกษาอย่าง เท่าเทียมกันและมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง⁶, “การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์”, ความต้องการปรับปรุงด้านบุคลากรของโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลีพบว่า ครูผู้สอนควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณวุฒิ และมีประสบการณ์ทางโลกด้วย เพื่อสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ในปัจจุบัน เปรียบเทียบ อธิบาย และประยุกต์ใช้ และควรอบรมวิชาครู พัฒนาเทคนิควิธีการเรียนสอนเพื่อให้ผู้เรียน ได้เข้าใจอย่าง แท้จริง อีกทั้งเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน

2) แนวทางแก้ไขในการจัดการศึกษาสงฆ์คววนปรับปรุงศึกษาวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อยเพื่อ ค้นหาจุดพัฒนาที่ตรงกับสภาพจริงเพิ่มศักยภาพศึกษานิเทศก์ ทุกกลุ่มสาระให้เกิดความเชี่ยวชาญให้

⁵ พระธีระพงษ์ อภินนุโท (กิตติโสภณ), “ศึกษาการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัย (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2009), หน้า 1- 7.

⁶ พันธุ์พงษ์ และคณะ, 2538 อ้างใน, สุภาพร มากแจ้งและสมปอง มากแจ้ง, “การศึกษาสภาพ การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์”, และกองแผนงานกรมการศาสนา (2541) หน้า 62-63.

ข้อเสนอแนะแก่ครูได้โดยมีนวัตกรรมเฉพาะด้าน ที่ตรงกับสภาพปัญหา ส่งเสริมให้ครูมีนวัตกรรม
 สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีความรู้ความเข้าใจ ออกแบบการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนา
 นวัตกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล การจัดการศึกษาของทุกสำนักเรียนให้เป็น
 มาตรฐานเดียวกัน มีฝ่ายวิชาการดูแลการจัดการเรียนการสอนเวลาเรียน หลักสูตร ฯลฯ มีการ
 นิเทศการสอนเพื่อปรับปรุงแก้ไข จัดอบรมระเบียบวิธีการบริหารและการจัดการศึกษาแก่นุคลากร
 ที่เกี่ยวข้อง มีการคัดเลือกผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอนทั้งที่เป็นวิทยุและฆราวาส จัด
 อบรมวิธีการสอน การจัดกิจกรรม และการวัดผลประเมินผลแก่ผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้ง
 กำหนดค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับค่าครองชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของน.กมณฑล สืบหมื่น
 เปี่ยม และ วลัยพร ศิริภิรมย์,⁷ แนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัติ
 การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, ว่าความต้องการปรับปรุงด้านบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 แผนกธรรมและแผนกบาลีพบว่า ครูผู้สอนควรเป็นผู้มีความรู้สามารถ มีคุณวุฒิและมี
 ประสบการณ์ทางโลกด้วย เพื่อสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ในปัจจุบัน เปรียบเทียบ อธิบายและ
 ประยุกต์ใช้ และควรอบรมวิชาครู พัฒนาเทคนิควิธีการเรียนสอนเพื่อให้ผู้เรียน ได้เข้าใจอย่าง
 แท้จริง อีกทั้งเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะกรรมการจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาควรกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา
 และแนวทางการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ให้มีระบบแบบแผนที่ชัดเจน
2. รัฐบาลควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณ และบุคลากรเพื่อสนับสนุนการศึกษาอย่าง
 ต่อเนื่อง
3. คณะกรรมการจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา ควรร่วมมือกับกระทรวง ศึกษาธิการ
 เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาสงฆ์ไปทั่วทุกแขวง
4. คณะกรรมการจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาควรจัดตั้งโรงเรียนมัธยมสงฆ์ในทุก
 เมืองทั้งตอนต้นและตอนปลาย เพื่อยกระดับการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

---

⁷น.กมณฑล สืบหมื่นเปี่ยม และ วลัยพร ศิริภิรมย์, แนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตาม
 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545)
 หน้า 88-89

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ เพื่อการศึกษาในแขนงใกล้เคียงกันมาศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมกันมากขึ้น

2. ควรจะได้มีการวิจัยด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในรูปแบบต่างๆ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อหาข้อเปรียบเทียบผลของการปฏิบัติที่เหมาะสมตามยุคสมัยต่อไป อีกทั้งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในการปฏิบัติธรรม เพื่อแสวงหาทางพ้นทุกข์ หรือแก่ผู้กำลังแสวงหาสำนักปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมกับจริตนิสัยของตนอันจะนำมาซึ่งความก้าวหน้าในการปฏิบัติ

3. ยังมีเรื่องที่น่าสนใจอีกมากเกี่ยวกับสำนักวิปัสสนากรรมฐาน ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ยังไม่ได้กล่าวถึง ได้แก่ สำนัก วัดโชคป่าหลวง วัดอบมาพุทธवास เป็นต้น

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต (สุวรรณเขต) ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการประเมินจากเอกสารทางวิชาการและวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบความคิดในการศึกษาอันนำไปสู่ความเข้าใจในกระบวนการศึกษาการประเมิน ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

สมยศ นาวิการ¹ ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกในองค์กรและใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในความหมายขององค์การที่กำหนดไว้

พะยอม วงศ์สารศรี² ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน โดยอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในองค์กรซึ่งได้ตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งมั่นด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรควบคู่กันไป

---

¹สมยศ นาวิการ, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2522), หน้า 18

²พะยอม วงศ์สารศรี, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2540), หน้า 125.

ธงชัย สันติวงศ์³ ได้ให้ความหมาย การบริหาร คือ การใช้คนและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ หรือ ตามแผนงานที่วางไว้ นอกจากนี้กลุ่มงาน บริหารสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังให้ความหมายของการ บริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง⁴ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จกล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

ดังนั้นการบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์

2.1.2 ความหมายของกระบวนการบริหาร

สมยศ นาวิการ ได้ให้ความหมายของกระบวนการบริหารว่า เป็นการทำให้บางสิ่งบางอย่างมีความซับซ้อนเหมือนกับการบริหารเข้าใจได้ง่ายขึ้น สิ่งดังกล่าวนี้หรือการบริหาร ควรจะได้รับการพิจารณาเป็นส่วนหรือเป็นหน้าที่แยกจากกันตามลำดับที่ประกอบกันขึ้นเป็นกระบวนการ โดยส่วนรวมคือ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุม รูปแบบของการบริหารดังกล่าวนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเมื่อประมาณปลายศตวรรษที่ 19 มีดังต่อไปนี้

1) การวางแผน คือ แผนงานต่างๆ จะให้เป้าหมายกับองค์การและระเบียบวิธีปฏิบัติงานที่ดีที่สุด เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายดังกล่าวนี้ ยิ่งไปกว่านั้นแผนงานจะทำให้ องค์การต้องรวบรวมทรัพยากรที่องค์การสำหรับกิจกรรมต่างๆ ความก้าวหน้าที่ขององค์การสามารถตรวจสอบและวัดได้ดังนั้น การแก้ไขก็จะเกิดขึ้น ถ้าหากว่าอัตราของความก้าวหน้าไม่เป็นที่น่าพอใจ

2) การจัดองค์การ เมื่อผู้บริหารได้กำหนดเป้าหมายและพัฒนาแผนงานหรือ โปรแกรมต่างๆ ขึ้นมาเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายแล้ว พวกเขาต้องออกแบบและพัฒนาองค์การขึ้นมา เพื่อดำเนินงานตามโปรแกรมเหล่านั้นให้เกิดความสำเร็จ เป้าหมายที่แตกต่างกันย่อมจะต้องการประเภทขององค์การที่ไม่เหมือนกัน เช่น องค์การใดองค์การหนึ่งที่มีเป้าหมายเขียนหนังสือสารานุกรมเล่มใหม่ องค์การดังกล่าวนี้ จะแตกต่างไปจากองค์การผลิตรถยนต์ การผลิตรถยนต์ต้องการเทคนิคของการผลิตแบบสายประกอบชิ้นส่วน ในขณะที่การผลิตหนังสือสารานุกรมนั้นต้องการทีมของนักวิชาชีพต่างๆ เช่นนักเขียน บรรณาธิการ และผู้เชี่ยวชาญจากสาขาวิชาต่างๆ บุคคลดังกล่าวนี้ไม่

³ธงชัย สันติวงศ์, *องการและการบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2537), หน้า 25.

⁴สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, *การบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2545), หน้า 102.

อาจจะถูกจัดระเบียบบนพื้นฐานของการผลิตแบบสายประกอบชิ้นส่วนได้ เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถ กำหนดประเภทขององค์การที่ต้องการเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายที่กำหนดไว้

3) การสั่งการเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำและการจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานของพวกเขาแต่ละวัน หน้าที่การสั่งการจะถูกปฏิบัติโดยผ่านทาง การติดต่อสื่อสาร การสั่งการส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในสภาพแวดล้อมของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยอยู่บนพื้นฐานของการเผชิญหน้า การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะมีความสำคัญต่อหน้าที่การสั่งการ

4) การควบคุม ในที่สุดผู้บริหารต้องมีความมั่นใจว่า การกระทำต่างๆ ของสมาชิกในองค์การที่กำลังทำให้องค์การมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับองค์ประกอบ 3 ประการคือ (1) การกำหนดมาตรฐานของผลการปฏิบัติงาน (2) การวัดผลการปฏิบัติงาน และทำการเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ (3) การแก้ไขวัดผลการปฏิบัติงานใดๆ ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว

ลูเทอร์ กูติก และลินคอล์น เออร์วิค นำหลักการจัดการของฟาโยล มาปรับปรุงประยุกต์กับการบริหารราชการ คือ POSDCORB ซึ่งหมายถึงกระบวนการบริหาร 7 ประการดังนี้

P = Planning หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงาน ไว้ล่วงหน้าจะต้องทำอะไรบ้าง และควรทำอย่างไร เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

O = Organizing หมายถึง การจัดหน่วยงาน กำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การแบ่งส่วนงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่างๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

S = Staffing หมายถึง การจัดตัวบุคคล เป็นการบริหารงานด้านบุคลากร อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

D = Directing หมายถึง การอำนวยการ นับตั้งแต่การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และควบคุมการปฏิบัติงาน

Co = Coordinating หมายถึง การประสานงาน ประสานกิจการด้านต่างๆ ของหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงาน ได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าไปเพียงใด

---

⁵ อังแล้ว , สมยศ นาวิการ, การบริหาร, หน้า 23-25.

B = Budgeting หมายถึง งบประมาณ การจัดทำงานงบประมาณ บัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและตรวจสอบด้านการเงิน⁶

ดังนั้น กระบวนการบริหารประกอบด้วย การดำเนินการบริหารกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และมีขั้นตอนโดยเริ่มจาก การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร เข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรงบประมาณ และการควบคุม กระบวนการที่ว่านี้จะสอดแทรกอยู่ในการบริหารในหน่วยงานทุกระดับ แต่ละขั้นตอนของกระบวนการจะมีลักษณะหน้าที่เฉพาะ และจะดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบต่อเนื่องกัน

2.1.3 ความหมายของการบริหารการศึกษา

นิพนธ์ กินาวงศ์⁷ กล่าวว่า การบริหารคือ การร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกันในการร่วมมือกันทำงานนั้นจะต้องมีบุคคลที่เป็นหัวหน้าที่เราเรียกว่า ผู้บริหารและความร่วมมือกันนั้นจะจัดในรูปแบบขององค์การประเภทต่างๆ แล้วแต่วัตถุประสงค์ที่มีองค์การนั้นๆ

พนัส หันนาคินทร์⁸ ให้ทัศนะไว้ว่า การบริหารโรงเรียนเป็นภารกิจของผู้บริหารที่ต้องการบริหารให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และการบริหารโรงเรียนแตกต่างจากการบริหารธุรกิจ ซึ่งหวังผลเรื่องกำไรส่วนการบริหารโรงเรียนมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคนให้คุณภาพ

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์⁹ กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมดำเนินการเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม ทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม พร้อมทั้งจะสนองการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจการเมืองสังคมและวัฒนธรรม

กัญญา สาธร¹⁰ กล่าวว่า การบริหารการศึกษาหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆด้านเช่น ความสามารถ ทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคมการเมืองและเศรษฐกิจ

⁶สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาการพิมพ์, 2526), หน้า 23.

⁷นิพนธ์ กินาวงศ์, หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับกาบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2523), หน้า 3.

⁸พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 4

⁹ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์, การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2531), หน้า 8

¹⁰กัญญา สาธร, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 12

เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่มีระเบียบแบบแผน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล¹¹ กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อให้การบริการทางการศึกษาแก่เยาวชนหรือผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม พฤติกรรม และคุณธรรมต่างๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

ดังนั้น การบริหารโรงเรียน จึงหมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียน เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมให้เป็นคนดีมีคุณภาพ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

2.1.4 แนวทางการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษา

แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของไทยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้¹²

ส่วนที่ 1 กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไปแก่คณะกรรมการ การศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตโดยตรง และกระทรวงมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท การศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา โดยกระทรวงมีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาหรือรูปคณะกรรมการจำนวน 4 องค์กร เพื่อให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีและมีอำนาจอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งแต่ละส่วนมีหน้าที่ดังนี้ (1) สภาการศึกษา แห่งชาติมีคณะกรรมการสภาการศึกษาประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีจำนวน ไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่น โดยสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นนิติบุคคล เลขาธิการสภาเป็นกรรมการและเลขานุการมีหน้าที่ พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายและแผนด้านศาสนา

¹¹วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล, การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2523), หน้า 4

¹²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2542), หน้า 16-24.

ศิลปวัฒนธรรม การสนับสนุนทรัพยากร การประเมินผลการศึกษา การดำเนินการด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การพิจารณากลับกรองกฎหมายและกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ (2) คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดังนี้ พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ การติดตามตรวจสอบ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่ดังนี้ พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา แห่งชาติการสนับสนุน ทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึง ความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (4) คณะกรรมการอาชีวศึกษา มีหน้าที่ดังนี้ พิจารณาเสนอ นโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา แห่งชาติการสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาด้าน อาชีวศึกษา ทั้งนี้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอุดมศึกษา การอาชีวศึกษา ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่น รวมกันนอกจากนี้ทั้งจำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและ กรรมการเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการทั้ง 3 กลุ่มเป็นนิติบุคคล เลขาธิการของแต่ละสำนักงานเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ (5) สถานศึกษาของ รัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคลและอาจจะจัดเป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานในกำกับ ของรัฐ ยกเว้นสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง โดยสถานศึกษาดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดย อิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัวมีประสิทธิภาพทาง วิชาการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้นๆ (6) การบริหารงานและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาให้ยึดเขต พื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวน ประชากรเป็นหลักและความเหมาะสมด้าน อื่นๆ ด้วยทั้งนี้มีการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ตามความเหมาะสมในด้านทรัพยากรบุคคลได้แก่ ข้าราชการครู ผู้บริหารและบุคคลที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีความรู้ความเข้าใจและพร้อมที่จะบริการใน รูปแบบกระจายในเขตพื้นที่การศึกษาจะมี คณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่ การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ กำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา พิจารณาแต่งตั้ง หรือเลิกสถานศึกษาประสาน ส่งเสริมและสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้

สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย กำกับดูแลหน่วยงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา (7) การบริหารการศึกษา มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง

ส่วนที่ 2 การบริหาร และการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการศึกษาโดยมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม และความเหมาะสม ต้องคำนึงถึงนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา

ส่วนที่ 3 การบริหาร และการจัดการศึกษาของเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้วางไว้ ความเป็นอิสระ แต่มีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคลและมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด และสถานศึกษาของ เอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนินการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การดูแลของสภาการศึกษา รัฐให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้

การบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและดำเนินการในองค์กรร่วมไม่แยกส่วน ถึงแม้จะกำหนดประเด็นการบริหารการศึกษาแต่ละเรื่องก็ตาม แต่ก็ต้องมีการวางแผนและส่งเสริมเกื้อหนุนกันอย่างเป็นระบบ โดยรัฐต้องกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนดำเนินการ และกลไกรับผิดชอบในลักษณะเป็นเอกภาพซึ่งประเด็นที่สำคัญประกอบด้วย (1) การบริหารสถานศึกษา มีการเร่งปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาทุกระดับควรให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อม ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สื่อและอุปกรณ์ หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยมีระบบประกันคุณภาพที่กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสถานศึกษา (2) การบริหารการผลิตครู มีการส่งเสริมสนับสนุนความเข้มแข็งและคุณภาพในกระบวนการผลิตครู ได้แก่ การคัดเลือกผู้เข้าศึกษาวิชาชีพครู การสนับสนุนทุนทรัพย์แก่นักศึกษาครูที่

ขาดแคลน การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของประเทศ การมีคณาจารย์ที่มีคุณภาพ การพัฒนาบรรยากาศที่เหมาะสมกับการศึกษา อบรม วิชาชีพครูและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นต้น (3) การบริหาร โครงสร้างและระบบการศึกษา มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบ การศึกษาให้มีเอกภาพ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ลดการจัดการศึกษาที่สูญเปล่า ซ้ำซ้อน และไม่ เหมาะสมกับความต้องการของสังคมสมัยใหม่ (4) การบริหารหลักสูตรและเนื้อหาสาระใน การศึกษา มีการปรับเนื้อหาสาระให้ทันสมัยตรงกับความต้องการในการใช้ประโยชน์ พัฒนา วิชาการใหม่ๆ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นและเหมาะสมกับการใช้งาน เพื่อมีส่วน ช่วยแก้ปัญหาของประเทศ นอกจากนี้ที่ความต้องการให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับ สภาพปัญหาในชุมชนและสังคมมีปัญหาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดี ของ ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ วรรคสอง กำหนดให้สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็น วิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาตนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดี งามและความรับผิดชอบต่อสังคม ในทำนองเดียวกันที่สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษากล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแนวทางจัดการศึกษาที่พัฒนา ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถโดย ส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จใน การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกอย่างมีความสุข (5) การบริหารการอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมบุคคลเข้าทำงานในระดับช่างฝีมือ ช่างเทคนิคหรือเป็นนัก เทคโนโลยี ซึ่งต้องมีทั้งความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานจริง ที่เทียบับคุณภาพของผู้ปฏิบัติ ทำนองเดียวกับในประเทศอื่นที่มีแรงงานฝีมือที่จำเป็นสำหรับการผลิตและการลงทุนในประเทศ (6) การบริหารระบบการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนา คุณภาพของประชาชนทุกวัยทุกกลุ่ม¹³⁾ได้เป็นอย่างดี ควรมีการวางแผนและประสานส่งเสริมให้ เกิดผลสูงสุด

2.1.5 นโยบายการบริหารและการจัดการศึกษา

ผู้รับผิดชอบในการบริหารการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรร่วมมือกันในการดำเนินการในทางปฏิบัติ ดังที่ ปรัชญา เวสารัชช์ ได้เสนอแนวทางที่ รับผิดชอบอดนำไปพิจารณาดังนี้ (1) กำหนดนโยบายในการดำเนินงานทรัพยากรสนับสนุน การศึกษาอย่างเสมอภาค เพื่อให้โอกาสการศึกษาที่เสมอภาคแก่ประชาชนจำนวนมากที่สุด โดยมี

¹³⁾ปรัชญา เวสารัชช์, การปฏิรูปการศึกษาไทยในการผ่าทางตันการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ปริตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545), หน้า 78-80

วัตถุประสงค์ที่ทำให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคมมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ (2) เร่งรัดกระบวนการผลิตครู ให้ได้มาตรฐานและได้ครูคุณภาพที่มีความรู้ ความสามารถ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง กำหนดมาตรฐานคุณภาพครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการอบรมสั่งสอนเยาวชนและการกำกับดูแลโดยอาศัยองค์กรวิชาชีพ มีระบบการบริหารบุคคลเพื่อให้ครูรักษามาตรฐานคุณสมบัติไว้ได้อย่างต่อเนื่อง (3) กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับบทบาทภารกิจที่จำเป็น (4) การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยจัดวางระบบการพัฒนาครู ค่าตอบแทน การให้รางวัล การลงโทษ และการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพให้สอดคล้องกับคุณภาพการจัดการศึกษาที่มุ่งประโยชน์ต่อผู้เรียน (5) ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ เนื้อหาสาระวิชาที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตรวมทั้งสนใจที่จะติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาการและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (6) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตในสังคม โดยให้ความสนใจกับการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และสร้างเสริมให้เกิดวัฒนธรรมของการเรียนรู้ (7) พัฒนาสื่อเทคโนโลยีการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของการเรียนรู้ (8) สนับสนุนการวิจัยเพื่อสนองความต้องการในการจัดหลักสูตรและความ ต้องการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกัน เพื่อสนับสนุนให้สถานศึกษาและผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา สามารถตัดสินใจปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนได้คล่องตัวและต่อเนื่อง (9) ประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงผลที่เกิดต่อผู้เรียน และผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะต้องเน้นด้านการส่งเสริมและพัฒนา (10) ควบคุมมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน โดยกำหนดระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนตามเกณฑ์อายุ และปรับเปลี่ยนระดับความรู้ให้สอดคล้องกับความจำเป็นและการเปลี่ยนแปลงของสังคม (11) ให้การสนับสนุนผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษ ผู้เรียนที่ยากจนและผู้ด้อยโอกาส (12) กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายคุณภาพของการศึกษาที่ชัดเจน และจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด (13) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ต่างๆ ได้ (14) กระตุ้นการมีส่วนร่วมของบุคคลกลุ่มๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร มหาชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ (15) จัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการศึกษาที่มีคุณภาพ¹⁴ ระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

¹⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 80-85

2.1.6 ปัจจัยในการบริหารการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช¹⁵ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพไว้ดังนี้ (1) คุณภาพของสถานศึกษา คุณภาพของโรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกระดับ มีผลต่อคุณภาพของนักเรียนนักศึกษาอย่างสำคัญ สถานศึกษาเหล่านี้ต้องมีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต การประกอบกิจการ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีหลักสูตร ปริมาณและคุณภาพของครูอาจารย์ และบุคคลกรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระบบและกระบวนการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษาด้วย (2) คุณภาพของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตราบดีที่การเรียนการสอนยังต้องพึ่งครูบาอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ และไม่อาจถูกแทนที่โดยสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ คุณภาพของอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนอื่นๆ จึงยังส่งผลต่อคุณภาพในการศึกษาของผู้เรียน คุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนนี้ยังรวมไปถึงผู้บริหารจัดการด้วย บุคคลเหล่านี้ต้องมีความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาสาระที่ตนรับผิดชอบต้องติดตามและพัฒนาเนื้อหาสาระของตนให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนไป ต้องมีความสามารถในการสื่อและส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องมีทัศนคติที่เหมาะสมกับอาชีพ มีจิตวิญญาณที่เสียสละเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน และต้องมีปริมาณและความสำราญเฉพาะในปริมาณที่เหมาะสม (3) การผลิตและพัฒนาครูวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องได้รับการฝึกฝนอบรม เป็นพิเศษ ทั้งในเรื่องของเนื้อหาสาระความรู้ที่จะใช้ในการสอน ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการเกื้อหนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ความมุ่งมั่นประสงค์ในการเป็นครูที่ดีมีคุณภาพ จิตวิญญาณของความเป็นครูทัศนคติที่เสียสละและมุ่งสร้างประโยชน์ต่อศิษย์ ดังนั้นทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือกันในการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่เหมาะสมโดยการสรรหาผู้ที่มีจิตมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพครูมาฝึกฝนอบรมอย่างดี ให้การสนับสนุนการดำเนินในสายอาชีพครู และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู รวมทั้งส่งเสริม (4) คุณภาพของนักเรียนและการสนับสนุนของผู้ปกครอง คุณภาพของนักเรียนซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษานั้น นับว่ามีความสำคัญในการจัดการศึกษาเด็กนักเรียนหรือ นักศึกษาที่มีคุณภาพกายและสุขภาพใจดี จะมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนสูง และได้รับการสนับสนุนเอาใจใส่จากผู้ปกครองเป็นอย่างดี ถือว่ามีส่วนช่วยให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จหมายความว่าสังคมต้องมีส่วนช่วยเหลือดูแลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมมากที่สุด โดยผู้ปกครองและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 73-75

ต้องร่วมมือกันกำกับดูแล ควบคุมความประพฤติ และส่งเสริมให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนคนไทยทุกคนในการศึกษา ตามความเหมาะสมของแต่ละคน (5) การสนับสนุนจากภาครัฐ หน้าที่หลักประการหนึ่งของรัฐคือ การพัฒนาคุณภาพประชากร การจัดการศึกษาจึงเป็นภาระสำคัญที่ทุกประเทศในโลกต้องรับผิดชอบ การสนับสนุนของรัฐมีหลายทาง ได้แก่ การสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านการจัดให้มีและสนับสนุนสถานศึกษาการจัดทุนให้ผู้ยากไร้ การส่งเสริม โอกาสในการศึกษา การกำหนดมาตรฐาน การกำกับดูแลการจัดการศึกษาเป็นต้น โดยเฉพาะการสนับสนุนจากภาครัฐถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาในทุกประเทศ (6) เทคโนโลยีการศึกษา การจัดการศึกษาในยุคใหม่ต้องอาศัยเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างกว้างขวางในหลายด้าน เป็นต้นว่า เทคโนโลยีการนำเสนอสาระเนื้อหา เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งแตกต่างจากสมัยก่อนที่มีพัฒนาการด้าน เทคโนโลยีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะ ช่วยเปิดโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลายและเข้าถึงบุคคลกลุ่มต่างๆ ได้สะดวกขึ้น (7) สังคมและสภาพแวดล้อม เป็นเรื่องเชิงนามธรรม แต่สภาพสังคมสภาพแวดล้อมค่านิยมทางสังคม กระบวนการเรียนรู้ในสังคม วัฒนธรรมในการเรียนรู้ค่านิยมทางการศึกษาเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมคุณค่าทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารและการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการวางแผนและดำเนินงานทางการศึกษาที่อาศัยศิลปะ กลยุทธ์และเทคนิคต่าง ๆ ที่ตระหนักถึงบุคคลากร งบประมาณ เครื่องมือต่าง ๆ รวมถึงให้ความสำคัญในเรื่องความรู้ความสามารถ ความต้องการและการมีส่วนร่วมในองค์กรทางการศึกษา เพื่อให้งานทางการศึกษาบรรลุผล ด้วยการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมถึงเรื่องการบริหารทั่วไป งบประมาณ การบริหารงานบุคคล วิชาการหรือหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดผลประเมินผล

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

2.2.1 ความหมายของหลักสูตร

นักวิชาการทางการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า “หลักสูตร” ไว้หลายความหมายด้วยกัน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างความหมายของนักวิชาการทางการศึกษาบางท่านมาเพื่อการศึกษา ดังนี้

กู๊ด (Good)¹⁶ ได้ให้ความหมายว่า “หลักสูตรคือกลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างมีระบบ หรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษา หรือเพื่อรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหลักๆ” โดยขยายความหมายได้ 3 ประการ คือ

¹⁶ Good, C.V. อ้างใน,เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

1) นักสูตร หมายถึง กลุ่มวิชาที่จัดไว้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาให้จบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร ในสาขาวิชาเอกที่ศึกษา เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลศึกษา เป็นต้น

2) นักสูตร หมายถึง แผนการโดยทั่วไปทั้งหมด ของเนื้อหาหรือสิ่งที่จะสอนที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน เรียนบรรลุถึงคุณภาพเพื่อให้จบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตรหรือเข้าสู่สาขาวิชาชีพหรืออาชีพ

3) หลักสูตร หมายถึง กลุ่มประสบการณ์การศึกษา ภายใต้การแนะนำของโรงเรียนที่ออกแบบเพื่อให้การฝึกหัด และให้ประสบการณ์ที่ดีที่สุดของผู้เรียน เพื่อให้เขาออกไปดำรงชีวิตในสังคม

บ็อบบิท (Bobbitt)¹⁷ ได้ให้ความหมายว่า “หลักสูตรคือรายการของสิ่งต่างๆ ที่เด็กและเยาวชนต้องทำและมีประสบการณ์ด้วยวิธีการพัฒนาความสามารถในการทำสิ่งต่างๆดังกล่าวให้ดี เพื่อสามารถดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้”

จอห์นสัน (Johnson)¹⁸ ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า “หลักสูตรเกี่ยวข้องกับไม่เฉพาะกับสิ่งที่นักเรียนจะต้องทำในสถานการณ์การเรียนรู้เท่านั้นแต่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขาจะต้องเรียนรู้ (หรือสามารถทำได้) อันเป็นผลมาจากสิ่งที่เขากระทำด้วย หลักสูตรได้แก่ สิ่งที่เป็นผลตามมาจากสิ่งที่ไม่เกิดขึ้น หลักสูตรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความคาดหวังหรือความตั้งใจ และถ้าจะกล่าวให้เฉพาะลงไปอีกคือ มันเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่ตั้งใจเอาไว้ และมุ่งหวังจะให้บรรลุโดยผ่านทางการสอน นั่นคือ ผ่านทางประสบการณ์ที่จัดให้ ผ่านทางสิ่งที่เกิดขึ้นและสิ่งที่ผู้เรียนจะกระทำ”

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander)¹⁹ เป็นแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเอบริรูปเป้าหมายหรือจุดหมายที่วางไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

สุมิตรคุณากร²⁰ กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง โครงการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

ทาบาส (Taba)²¹ หลักสูตรคือแผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยจุดประสงค์และจุดหมาย เฉพาะการเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

¹⁷บ็อบบิท Bobbitt Franklin , อังโน, โจททิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, การพัฒนาหลักสูตรหลักการและแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: อลิสเพรส, 2539) หน้า 4

¹⁸Johnson, M อังโน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 5 .

¹⁹Saylor, J.G. และ Alexander, w.M. , เรื่องเดียวกัน, หน้า 6 .

²⁰สุมิตร คุณากร , เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดว่าด้วยจุดหมายแนวทางวิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะคตติ และพฤติกรรมตามที่กำหนดใน จุดมุ่งหมายของการศึกษา

นักวิชาการทางการศึกษาไทยหลายท่าน อาทิ ชำรง บัวศรี²² ให้ทัศนะว่า “ตาม แนวความคิดใหม่ หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทางการศึกษาที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้เด็ก ได้รับการฝึกฝนอบรมด้านต่างๆ อย่างดีที่สุดจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของตนอย่างมีความสุข สามารถประกอบอาชีพได้ตามความปรารถนา” จะเห็นได้ว่า การให้ความหมายของหลักสูตร มีความหมายแตกต่างกันหลายความหมาย บุญชม ศรีสะอาด²³ จึงได้จัดกลุ่มความหมายของหลักสูตร ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่คาดหวัง (Intended) กลุ่มที่มองหลักสูตร ว่าเป็น สิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Actualized) และกลุ่มที่มองหลักสูตรครอบคลุมทั้งสองกลุ่มข้างต้น กลุ่มที่มองเห็น หลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่คาดหวังได้แก่กลุ่มที่ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือวิชาและเนื้อหาวิชา เป็น โปรแกรมการศึกษา เป็นเอกสารและเป็นหลักสูตรแม่บท ส่วนกลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น จริงได้แก่กลุ่มที่ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือประสบการณ์ กลุ่มที่สามมองว่า หลักสูตรนั้นเป็นทั้ง วิชา เนื้อหา และเป็นทั้งประสบการณ์ นอกจากนั้น สัจจ อุทรานันท์²⁴ ยังได้จัดหมวดหมู่คำนิยามของ หลักสูตร ไว้เป็น 8 แนวทางคือ

1) หลักสูตรหรือรายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้สอน เช่นหลักสูตรคือรายการของสิ่งต่างๆ ซึ่งเด็กและเยาวชนต้องทำและจะต้องประสบโดยการพัฒนาความสามารถเพื่อจะทำสิ่งต่างๆ ให้ดี และเหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่

2) หลักสูตรหรือมวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เช่น หลักสูตรประกอบไปด้วยประสบการณ์ทั้งหมดที่เด็กได้รับภายใต้การแนะนำของครู

²¹ ทาบา (Taba) , อังใน, พระมหาพจน์ สุวโจ “การประเมินหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม: ศึกษากรณีนักรธรรมชั้นตรี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545). หน้า 44

²² ชำรง บัวศรี , ทฤษฎีหลักสูตร (ภาค 2), (กรุงเทพมหานคร: โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2403) หน้า 64

²³ บุญชม ศรีสะอาด, การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สุวีริยาสาส์น, 2456), หน้า 7-11

²⁴ สัจจ อุทรานันท์ , พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วงเดือน, 2527), หน้า 6.

3) หลักสูตรคือกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรคือกิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่างๆ ที่เตรียมการไว้และจัดให้แก่นักเรียน โดยโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน

4) หลักสูตร คือสิ่งที่ตั้งคณาคณหมายหรือมุ่งหวังจะให้เด็กได้รับ เช่น หลักสูตรคือการตัดสินใจก่อนที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการจัดลำดับของเนื้อหาวิชาการเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้สอน การเลือกวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งกฎเกณฑ์ในการจัดกลุ่มเพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างได้ผลมากที่สุด

5) หลักสูตรคือสื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทาง เช่น หลักสูตรคือวิธีการเตรียมเยาวชนให้มีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสมาชิกที่สามารถสร้างผลผลิตให้แก่สังคมของเราหรือหลักสูตรประกอบด้วยสื่อกลางของการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนให้ได้รับประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ผลผลิตทางการเรียนที่ที่พึงปรารถนา

6) หลักสูตร คือข้อผูกพันระหว่างนักเรียนกับครูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียน เช่น หลักสูตรคือข้อผูกพันของผู้เรียนกับกับสิ่งแวดล้อมในแง่ต่างๆ ซึ่งถูกเตรียมการไว้ภายใต้ทิศทางของโรงเรียน “ข้อผูกพัน” จะหมายถึงสิ่งที่ผู้เรียนได้พบเห็นหรือสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องทำหรือต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่ข้อผูกพันที่ผู้เรียนมีไว้กับครู เพื่อร่วมชั้น หรือบุคคลอื่นๆ ข้อผูกพันที่มีกับองค์ประกอบเช่น วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ข้อผูกพันที่มีต่อเนื้อหาวิชาความคิดและสัญลักษณ์ต่างๆ

7) หลักสูตร คือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน เช่น หลักสูตรคือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูและเนื้อหาสาระในส่วนที่เป็นงานทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทักษะและค่านิยมเพื่อที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ได้กำหนดไว้

8) หลักสูตรในความหมายอื่น จากการให้คำนิยาม ความหมายตลอดจนการจัดกลุ่มความหมายของคำว่า “หลักสูตร” ดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการหรือแผนการทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่บรรจวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระของความรู้ ประสบการณ์และกิจกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามเป้าหมาย

จากความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึงรายการแผนการเรียนต่างๆ ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2.2 ความสำคัญของหลักสูตรต่อการศึกษา²⁵

คำว่า การศึกษา ได้นักการศึกษา และนักปราชญ์ให้ความหมายต่างๆดังต่อไปนี้²⁶

จอห์น ดิวอี้ (Dewey) ได้กล่าวถึงความหมายของการศึกษาว่า การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมและเป็นหน้าที่ของสังคม

ไทเลอร์ (Tyler) เสนอว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์

ซาโรช บัศวรี ได้กล่าวว่าการศึกษาคือความเจริญงอกงามที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเนื่องจากได้รับประสบการณ์ที่เลือกเฟ้นแล้วอย่างดี

กัญญา สาธรให้ความเห็นว่า การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลทั้งในด้านจิตใจ นิสัย และคุณสมบัติอย่างอื่นกระบวนการศึกษาเป็นเพียงเครื่องมือที่คนรุ่นหนึ่งให้แก่คนอีกรุ่นหนึ่ง เครื่องมือนี้ถ้าไม่นำไปใช้จะไม่เกิดประโยชน์อันใด นอกจากนี้การศึกษายังเป็นเครื่องมืออันสำคัญของรัฐในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพลเมืองเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงของรัฐตามที่รัฐต้องการทั้งในด้านสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจและการศึกษา

ศุมน อมรวิวัฒน์ เสนอว่า การศึกษาคือกระบวนการต่อเนื่องที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ สร้างเสริมประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความเจริญงอกงามไปทางที่พึงประสงค์ จากความหมายดังกล่าวข้างต้นนี้ สามารถประมวลได้ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มี คุณธรรม ความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ช่วยทำให้คนมีการพัฒนาชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อนำความเจริญและคุณประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง และจะต้องจัดการศึกษาในระดับต่างๆ อย่างดีที่สุด อย่างไรก็ตามในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนและประชากรของประเทศนั้น จะต้องมีแนวทางในการจัดการศึกษาที่ให้เยาวชนในแต่ละวัยและแต่ละระดับการศึกษาได้รับการศึกษาทัดเทียมกันและบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงต้องมีหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางและเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาสำหรับควบคุมการเรียนการสอนในแต่ละระดับการศึกษา การที่จะทราบว่าการศึกษาระดับต่างๆ จะดีหรือไม่ดี สามารถศึกษาได้จากหลักสูตรการศึกษาในระดับนั้นๆ ของประเทศเพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการแปลงจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆหลักสูตรจะเป็นเสมือนกับหางเสือที่จะคอย

²⁵อ้างใน, พระมหาพนธ์ สุวโจ “การประเมินหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม: ศึกษากรณี นักรธรรมชั้นตรี” หน้า 10-11

²⁶อ้างใน, ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ “การพัฒนาหลักสูตรหลักการและแนวปฏิบัติ” หน้า 44

กำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียนซึ่งจะต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ คนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้และศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

2.2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร²⁷

หลักสูตรอาจจะมีได้หลายประเภท หลายรูปแบบ และหลายระดับ แต่ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรใดก็ตาม ก็จะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญอย่างน้อย 4 ส่วน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญ คือ

1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรถือได้ว่าเป็นทิศทางของการจัดการการศึกษา เป็นส่วนที่จะทำให้ทราบว่า จะพัฒนาผู้เรียนไปในลักษณะใด การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะต้องกระทำหลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานแล้วว่า ควรจะดำเนินการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของสังคมและของผู้เรียนได้อย่างไร และต้องให้สอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติด้วย

2) เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ มีความสำคัญในฐานะที่เป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่สมบูรณ์จะผนวกความรู้ ประสบการณ์ค่านิยม ทักษะคติเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้พัฒนานิสัย ระบบความคิดและการกระทำที่เหมาะสมประกอบกันไป

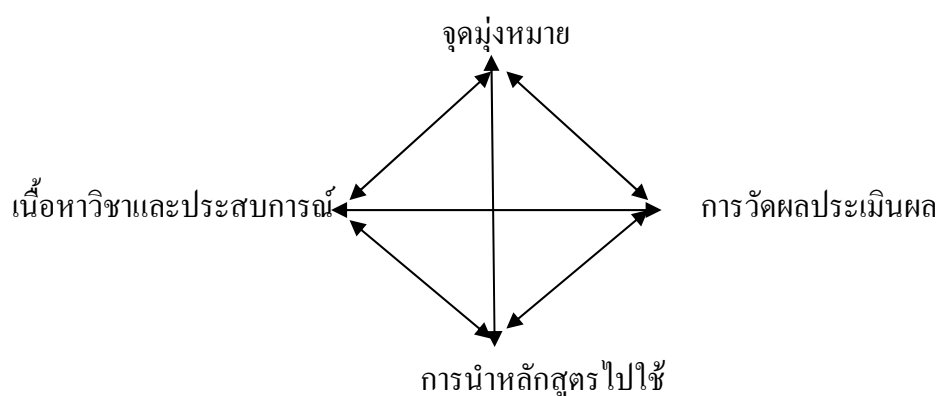
3) การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นองค์ประกอบส่วนที่สาม ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติขึ้นมา การนำหลักสูตรไปใช้รวมถึงกิจกรรมหลายๆอย่าง แต่กิจกรรมที่สำคัญที่สุดคือ “การเรียนการสอน” ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้หลักสูตรถ้าครูศึกษาหลักสูตร จนเข้าใจถ่องแท้สามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี ก็จะทำให้หลักสูตรเกิดสัมฤทธิ์ผลได้

4) การประเมินผล เป็นองค์ประกอบสุดท้าย หลังจากที่ได้นำหลักสูตรไปใช้แล้ว จะต้องมีการประเมินผลว่า การนำหลักสูตรไปใช้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่อย่างน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การกำหนดองค์ประกอบทั้งสี่ส่วนของหลักสูตร ต้องให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และมีผลต่อเนื่องกัน ขั้นแรกผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องเริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยพิจารณาว่า การศึกษาในระดับนั้นๆ ควรเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

²⁷ อมราเล็ก เรืองสินธุ์, หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2540), หน้า 8-9

นั่นแล้วควรมีคุณสมบัติอย่างไร คุณสมบัติของผู้เรียนที่กำหนดในจุดมุ่งหมายนั้นจะครอบคลุมทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมด้านต่างๆควบคู่กันไปเมื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้จบหลักสูตรออกมาเป็นจุดมุ่งหมายแล้วขั้นต่อไปคือ พิจารณาว่าเนื้อหาวิชาใดหรือประสบการณ์ใดบางที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติ หรือบรรลุถึงคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายนั้นการกำหนดองค์ประกอบส่วนนี้ ควรมีปริมาณและสัดส่วนของเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ต่างๆเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ต่อไปจึงพิจารณาว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หรือการจัดการเรียนการสอนนั้นควรเป็นแบบใด ปฏิบัติอย่างไรและดำเนินการวัดผลอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ นั้นในขั้นสุดท้าย จะต้องมีการประเมินผลว่าการนำหลักสูตรไปใช้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างน้อยเพียงใด องค์ประกอบของหลักสูตรทั้ง 4 ส่วนจึงมีความสัมพันธ์กัน ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร

2.2.4 ลักษณะหลักสูตรที่ดี²⁸

การที่จะพิจารณาว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นดีหรือไม่ อย่างไร ควรพิจารณาตามแนวกว้างๆ ทั้งในด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนดังนี้

- 1) เป็นหลักสูตรที่มาจาก การวางแผนงานที่รัดกุม มีขั้นตอนในการกำหนดงานและตั้งอยู่รากฐานที่เชื่อถือได้
- 2) วิธีการกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกและการจัดเนื้อหาวิชา การจัดกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทฤษฎีการสร้างหลักสูตร

²⁸ อ่างแล้ว, อมราเล็กเริ่งสินธุ์, หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา, หน้า 21-22

- 3) ต้องตรงตามความมุ่งหมายทางการศึกษาของชาติ เป็นเครื่องมือช่วยให้เป้าหมายทางการศึกษาของชาติบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- 4) เป็นหลักสูตรที่ได้มาจากแนวคิดของบุคคลหลายฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งรวมทั้งผู้ปกครอง ประชาชนและแม้แต่นักเรียน
- 5) เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับพื้นฐานที่สำคัญๆคือปรัชญาจิตวิทยา สังคมเศรษฐกิจ และการปกครอง ตลอดจนวัฒนธรรมนิยมประเพณี และเอกลักษณ์ของชาติ
- 6) เป็นหลักสูตรที่จัดลำดับเนื้อหาและประสบการณ์ไว้อย่างต่อเนื่องไม่ข้ามขั้นไม่รบกวน หรือขาดตอนจนผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ไม่ต่อเนื่อง
- 7) หลักสูตรที่ดีจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก โดยให้เด็กมีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ
- 8) เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่นเป็นจุดศูนย์กลาง เนื้อหาและกิจกรรมต้องเหมาะสมกับพื้นฐานธรรมชาติความต้องการของผู้เรียน
- 9) ต้องส่งเสริมความเจริญงอกงามในตัวผู้เรียนทุกด้าน รวมทั้งส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนแก้ปัญหาเองได้
- 10) จะต้องบอกแนวทางการสอน สื่อการเรียนการสอน และแนวทางการวัดผลประเมินผลได้อย่างเหมาะสม
- 11) มีความคล่องตัว ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพการณ์ต่างๆได้ง่ายท้องถิ่นต่างๆสามารถนำไปดัดแปลงใช้ได้ เหมาะสมกับสภาพการดำเนินชีวิตของผู้เรียน
- 12) เป็นหลักสูตรที่ครูเข้าใจหลักการวัตถุประสงค์ได้ง่าย นำไปปฏิบัติได้จริงและสะดวก
- 13) มีเนื้อหาสาระบริบูรณ์เพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ความรู้ ทักษะมูลฐานและส่งเสริมให้ถึงขั้นคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
- 14) การบรรจุเนื้อหาประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเหมาะสมกับช่วงเวลาที่ให้การศึกษา
- 15) เนื้อหาที่กำหนดสอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตประสบการณ์ใกล้ตัวเด็กสามารถให้เด็กนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 16) มีการติดตามผลและประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้น

2.2.5 การประเมินหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรต่างกัันดังนี้คือ

คาร์เตอร์ กู๊ด (Carter Good)²⁹ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินหลักสูตรคือการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอน ที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหา และผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผน การจัดโครงการ การต่อเนื่องและการหมุนเวียนของของกิจกรรมโครงการต่างๆที่จะจัดให้มีขึ้น

ลี ครอนบาช (Lee Cronbach)³⁰ ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตรคือการรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจเรื่องโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา

สตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam et al.)³¹ ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่าการประเมินหลักสูตรว่า การประเมินหลักสูตรคือ กระบวนการหาข้อมูล เก็บข้อมูลเอานามาใช้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกที่ดีกว่าเดิม

สุมิตร คุณนุกร³² กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรไว้ว่าการประเมินหลักสูตรคือการหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายหรือไม่มากนักเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุ การประเมินหลักสูตรเพื่อตัดสินใจสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรนั้นมีขอบเขตรวมถึง (1) การวิเคราะห์ตัวหลักสูตร (2) การวิเคราะห์กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ (3) การวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน (4) การวิเคราะห์โครงการประเมินหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่³³ ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่างๆของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาขึ้นมานั้นว่าเป็นอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

²⁹ คาร์เตอร์ กู๊ด (Carter Good), อังโน, ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, การพัฒนาหลักสูตรหลักการและแนวปฏิบัติ, หน้า 190-192

³⁰ ลี ครอนบาช (Lee Cronbach), อังโน, เรื่องเดียวกัน หน้า 190-192

³¹ สตัฟเฟิลบีมและคณะ, อังโน, เรื่องเดียวกัน หน้า 190-192

³² สุมิตร คุณนุกร, อังโน, เรื่องเดียวกัน หน้า 190-192

³³ วิชัย วงษ์ใหญ่, อังโน, เรื่องเดียวกัน หน้า 193-198

สุจริต เพียรชอบ³⁴ กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรไว้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะเป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุผู้ประเมินหลักสูตร จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดีทั้งทางด้านหลักสูตรและด้านการประเมินผลซึ่งจะต้องเน้นการประเมินทั้งโปรแกรมการศึกษา มิใช่แต่เพียงผลการเรียนปีสุดท้ายเท่านั้น แต่ควรประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

จากความหมายของการประเมินหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้เป็น 2 ลักษณะคือ ความหมายแรกเป็นการให้ความหมายในแง่ที่เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องทำการประเมิน และความหมายที่สองจะให้นิยามของกระบวนการประเมินผล ส่วนความหมายของการประเมินหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจหาข้อบกพร่องหรือปัญหา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นหรือตัดสินใจหาค่าของหลักสูตรนั้น ๆ

2.2.6 จุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตร

ไทเลอร์ (Tyler)³⁵ กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

1) เพื่อตัดสินใจจุดมุ่งหมายของการศึกษา ที่ตั้งไว้ในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบผลสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ได้ต่อไป แต่ส่วนใดที่ไม่ประสบผลสำเร็จก็ต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2) เพื่อประเมินค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเข้าใจปัญหาความต้องการของการศึกษา และเพื่อใช้เป็นข้อมูลที่นำเชื่อถือและเข้าใจในการปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร 4 ประการคือ

1) เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรการประเมินผลในลักษณะนี้มักจะดำเนินในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ เพื่อที่จะพิจารณาว่าองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การวัดผล ฯลฯ มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ สามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ หรือในขณะที่ การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ได้ผลเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคอะไร จะได้เป็นประโยชน์แก่นักพัฒนาหลักสูตรและผู้ที่มีส่วน

³⁴ สุจริต เพียรชอบ, อังใน, เรื่องเดียวกัน หน้า 223-224

³⁵ ไทเลอร์ (Tyler), อังใน, เรื่องเดียวกัน หน้า 223-224

เกี่ยวข้องในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ทันที

2) เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้ จะช่วยปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

3) เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่า ควรใช้หลักสูตรต่อไปอีก หรือควรยกเลิกการใช้หลักสูตรเพียงบางส่วน หรือยกเลิกทั้งหมด การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง แล้วจึงประเมินเพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดีหรือบรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้มากเพียงใด สนองความต้องการของสังคมเพียงใด และเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่

4) เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตร หลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วหรือไม่ อย่างไร การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้หรือหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่งก็ได้

สรุปได้ว่า หลักสูตร เป็นการรวมมวลประสบการณ์ไว้จัดเป็นแผนการเรียนรู้ สำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ฝึกฝนให้แก่ผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละกลุ่มคนหรือระดับชั้นเรียน โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายให้เป็นทิศทางในการจัดการศึกษา มีเนื้อหาวิชาและประสบการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ นำไปสู่การจัดกิจกรรมที่สำคัญคือ “การเรียนการสอน ” แล้วมีการวัดผลประเมินผลจากการเรียน รวมถึงมีการประเมินหลักสูตรเพื่อการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสม

2.3 แนวคิดในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีลักษณะเด่นๆ 3 ประการคือ (1) การจัดการสอนในลักษณะที่ครูเป็นศูนย์กลาง (2) การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ (3) การจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีครู

2.3.1 การจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง

ทศนา แจมมณี³⁶ได้เสนอแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนแต่ละประเด็นหลักดังนี้ การจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Instruction) เป็นวิธีการสอนที่ครูนิยมมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระ ทั้งความรู้

³⁶ทศนา แจมมณี, ศาสตร์การสอน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 110.

ข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมทั้งทักษะต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน ผู้สอนต้องมีความวางแผนอย่างดีในการนำเสนอข้อมูลความรู้อย่างกระชับ ชัดเจน และนำเสนออย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และวัยของผู้เรียน การสอนแบบนี้ได้รับการนำไปใช้และพิสูจน์ทดสอบแล้วว่ามีประสิทธิภาพจริงซึ่งการจัดการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction) นี้จำเป็นต้องอาศัยหลักการดังต่อไปนี้

- 1) การจัดเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน
- 2) การตรวจสอบเนื้อหาสาระเดิมที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในการทำความเข้าใจ
- 3) การนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างกระชับ ชัดเจน โดยมีตัวอย่างประกอบเนื้อหาวิชา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม
- 4) การฝึกปฏิบัติใช้ความรู้หรือทักษะที่เรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็น
- 5) การได้รับข้อมูลป้อนกลับหรือได้รับผลของการฝึกตนเพื่อให้ผู้เรียนนำไปปรับปรุงการปฏิบัติของตน

6) มีการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2.3.2 หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Instruction) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจหรือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด หรือเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งจะมองเห็นรูปธรรมได้จากบทบาทการแสดงออกของผู้เรียนในกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัว ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้นั้นอย่างเต็มตัว กระฉับกระเฉง กระตือรือร้น หรือความสนใจ ใส่ใจ ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างจริงจัง กล่าวคือ มีการตื่นตัวทั้งทางด้านร่างกาย ความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึก (อารมณ์) และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (สังคม)

การที่จะจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถทำได้หลายแบบหลายลักษณะแตกต่างกันไปตามรูปแบบ วิธีการ เทคนิค ซึ่งมีเกณฑ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

แบบเน้นตัวผู้เรียน มี 2 วิธีการคือ

- 1) การจัดการเรียนการสอนแบบเอกัตภาพ เป็นการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึงภูมิหลัง สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด แบบการเรียนรู้ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

2) การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง เป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนนำตนเอง และพัฒนาตนเอง ด้วยการให้โอกาสผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เลือกวิธีการเรียน การแสดงความรู้ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการประเมินตน โดยครูอยู่ในฐานะกัลยาณมิตร

แบบเน้นความรู้ความสามารถ มี 3 วิธีการคือ

1) การจัดการเรียนรู้แบบจริง หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการให้ผู้เรียน ทุกคน ซึ่งมีความสามารถและสติปัญญาแตกต่างกัน สามารถเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2) การจัดการเรียนการสอนแบบรับประเมินผล หมายถึง การจัดสภาพของการเรียนการสอนที่ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ที่สามารถพิสูจน์ทดสอบได้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และถ้าหากผู้เรียนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงการสอนซ้ำให้แก่ผู้เรียน จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

3) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ หมายถึง การวางแผนจัดการเรียนการสอนโดยการระดม มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดที่ต้องการสอน โดยให้ผู้เรียนมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์ด้วยตนเอง

แบบเน้นประสบการณ์ มี 3 วิธีการคือ

1) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ หมายถึง การดำเนินการอันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงด้วยตนเอง

2) การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม หมายถึง การดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการรับใช้สังคม และผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียน

3) การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง การดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนไปเผชิญสภาพการณ์/สถานการณ์จริง ปัญหาจริง ในบริบทจริงและร่วมกันศึกษาเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ข้อมูล และวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหา นั้น และได้รับผลการประเมินตามมาตรฐาน คุณภาพในชีวิตจริง

แบบเน้นปัญหา มี 2 วิธีคือ

1) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง

2) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก คือ การจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนร่วมกันเลือกทำโครงการที่ตนสนใจร่วมกัน ดำเนินการ สังเกต ฯลฯ และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งหมด

แบบเน้นทักษะกระบวนการ มี 5 วิธีคือ

1) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ หมายถึงการดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิดลงมือแสวงหาความรู้ เป็นต้น

2) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด เป็นการดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้สอนใช้รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการสอนต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดขยายต่อเนื่องจากความคิดเดิมที่มีอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

3) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม

4) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัย

5) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แบบเน้นการบูรณาการ

การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) ในธรรมชาติและชีวิตจริง ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีความสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ที่ดีจึงควรมีลักษณะเดียวกัน ควรมีลักษณะเป็นองค์รวม

2) การบูรณาการเปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้หลายด้านประกอบกัน

3) การบูรณาการช่วยให้เปิดโลกทัศน์แก่ผู้สอนและผู้เรียนให้กว้างขึ้น

2.3.3 หลักการจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีครู มี 4

1) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3) การจัดการเรียนการสอนทางไกล เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยผู้สอนและผู้เรียนอยู่ต่างสถานที่กัน แต่สามารถติดต่อสื่อสารมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยการใช้สื่อและเทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ โดยการเรียนการสอนอาจเป็นแบบทางเดียวคือ ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ผ่านทางสื่อมวลชน และสื่อวัสดุอื่น ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น

4) การจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ไวด์เว็บ (web-based instruction) เป็นการออกแบบการเรียนการสอนโดยการจัดห้องเรียนเสมือนจริง ผู้สอนจะออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลจากความรู้เครือข่ายต่าง ๆ ในคอมพิวเตอร์ที่สำคัญได้แก่ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายเว็ลด์ไวด์เว็บ (world wide web)

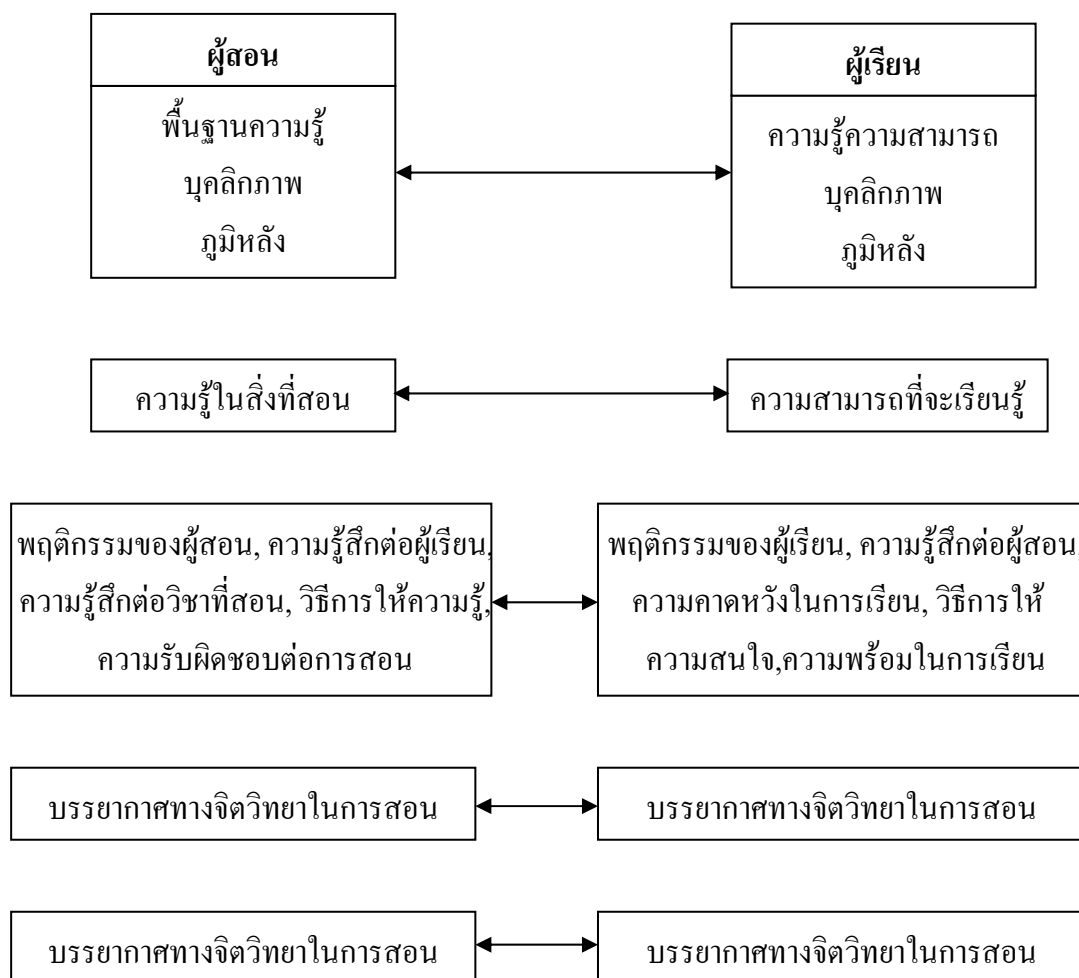
จากหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนใน 3 วิธีการใหญ่ ๆ ได้แก่หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการสอนโดยไม่มีครู

โดยเฉพาะผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะแยกย่อยอีกหลายวิธี คือ แบบเน้นผู้เรียน เน้นประสบการณ์ เน้นปัญหา เน้นทักษะกระบวนการและเน้นการบูรณาการ และในอนาคตการจัดการเรียนการสอนมีแนวโน้มที่จะยึดหลักการสอนโดยไม่มีครูเพิ่มขึ้น เนื่องจากการจัดการศึกษาจะมุ่งให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลเป็นรายบุคคลมากขึ้น ซึ่งมีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากเทคโนโลยีทางการศึกษาก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ³⁷ และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมก็สามารถนำไปประยุกต์ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาต่อไป

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอให้ ซึ่งรวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะเกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัยของการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณารูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน พอสรุปได้ตามแผนภาพดังนี้

---

³⁷ อ่างแก้ว, ทิศนา แจมณี, ศาสตร์การสอน, หน้า 154.

แผนภูมิที่ 2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน³⁸

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมีทั้งการจัดแบบครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และจัดโดยไม่มีครู กรณีครูเป็นศูนย์กลางเป็นที่นิยมมากเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างรวดเร็วเป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่วนกรณีนักเรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนหรือความสนใจ

³⁸ วิชัย วงศ์ใหญ่, กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ, (แผนกสามัญศึกษา : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541) หน้า 79.

ของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างมากและกระตือรือร้น ซึ่งมีลักษณะการจัดกิจกรรมมีทั้งแบบเน้นตัวผู้เรียน เน้นความรู้ความสามารถ เน้นประสบการณ์ เน้นปัญหา เน้นทักษะกระบวนการ หรือการบูรณาการ ส่วนการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีครู มักเป็นการจัดโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือการเรียนการสอนทางไกลที่ผู้สอนผู้เรียนอยู่คนละแห่ง การจัดผ่านเครือข่าย World wide web

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล

2.4.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของการวัดผลประเมินผล

การประเมิน เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัด คือ นำตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่ได้จากการวัดมาตีค่าอย่างมีเหตุผล โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น โรงเรียนกำหนดคะแนนที่น่าพอใจของวิชาคณิตศาสตร์ไว้ที่ร้อยละ 60 นักเรียนที่สอบได้คะแนนตั้งแต่ 60 % ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ หรืออาจจะกำหนดเกณฑ์ไว้หลายระดับ เช่น ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 40 อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง ร้อยละ 40-59 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 60-79 อยู่ในเกณฑ์ดี และร้อยละ 80 ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ดีมาก เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าเป็นการประเมิน **การประเมินผล** มีความหมายเช่นเดียวกับการประเมิน แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัดผล³⁹

ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการศึกษามุ่งค้นหาและพัฒนาความสามารถหรือสมรรถภาพของผู้เรียน หน้าที่หลักในการวัดและประเมินผลการศึกษา คือ การตรวจสอบผลการเรียนการสอน เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน การสรุปผลการเรียนการสอน และการตัดสินใจผลการเรียน ถ้าพิจารณาจากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ จึงให้เห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลที่มีต่อภาระงานต่างๆ หรือต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน โดยการที่จะนำผลการวัด หรือผลการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ ทั้งในด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญคือ การวัดและประเมินผลการศึกษา มีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสอบ-การวัด หรือการสอบวัดอยู่หลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็น ครูผู้สอน (teacher) ผู้บริหาร (principal) นักวิชาการศึกษา (educator) หรือแม้กระทั่งผู้ให้คำปรึกษาหรือนักแนะแนว (guidance or counselor) โดยบุคคลดังกล่าวสามารถใช้กระบวนการวัดที่หลากหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการวัด หรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อการตรวจสอบผลการจัดการเรียนการสอน การใช้หลักสูตร และเพื่อเป้าหมายอื่นๆ ตามที่มุ่งหวังไว้โดยบทบาทหน้าที่ของการ

---

³⁹ทิวัดต์ มณีโชติ, การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2549) หน้า 35-41.

วัดและประเมิน พอสรุปความมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการศึกษาหรือผลการเรียนรู้ หรือ จุดประสงค์วัดได้ดังนี้

1) เพื่อการจัดตำแหน่ง (Placement) เป็นการนำผลการวัด หรือผลการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมาจัดกลุ่มระดับความรู้ความสามารถ เพื่อจัดประเภทและตำแหน่ง โดยอาศัยเครื่องมือหรือแบบทดสอบในการสอบวัดด้านผลสัมฤทธิ์ (achievement test) ความถนัด (aptitude test) หรือความพร้อม (readiness test) เป็นหลัก โดยคะแนนที่เป็นผลการวัดหรือผลการเรียนรู้ จะถูกนำมาจัดกลุ่มหรือเรียงลำดับ หรือให้ระดับ ที่,แสดงความรู้ความสามารถตามเงื่อนไขและข้อตกลงที่กำหนด ในปัจจุบันความมุ่งหมายเพื่อการจัดตำแหน่งนี้ เป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุดในสองลักษณะคือ

2) เพื่อการคัดเลือก (Selection) เป็นการวัดและประเมินที่ใช้ในการสอบหรือผลการวัด หรือผลการเรียนรู้ เพื่อจัดผู้สอบเป็นกลุ่ม-พวก รับ-ไม่รับ ผ่านเกณฑ์-ไม่ผ่านเกณฑ์การวัดจะคำนึงถึงระดับความรู้จากคะแนนการสอบ เพื่อการตัดสินใจ โดยมีเกณฑ์ (criteria) กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นร้อยละของคะแนนที่สอบได้ หรือจำนวนที่ต้องการ โดยจัดเรียงลำดับตามคะแนนที่สอบได้แบบทดสอบที่นำมาใช้ในการสอบคัดเลือกจะมีแนวโน้มค่อนข้างยาก

3) เพื่อการจำแนก (Classification) เป็นการวัดและประเมินที่ใช้ผลการสอบผลการวัด หรือผลการเรียนรู้ ในการจำแนกความเก่ง-อ่อน สอบได้-สอบตก การสอบหรือการวัดนี้ใช้กันมากในระบบการเรียนการสอน เช่น การสอบระหว่างภาค ปลายภาค หรือปลายปี โดยการจำแนกจะจัดเป็นกลุ่มหรือการเรียนอันดับ

4) เพื่อการวินิจฉัย (Diagnosis) เป็นการวัดและประเมิน ที่ใช้ผลการสอบหรือผลการวัด หรือผลการเรียนรู้ เพื่อค้นหาความเด่น-ความด้อย ความเก่ง-ความอ่อน ในเนื้อหา ในเรื่องราวเพื่อค้นหาสาเหตุ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง พัฒนาและการซ่อมเสริม เหมือนกับนายแพทย์ที่พยายามตรวจสอบสมมติฐาน โรคของคนไข้ เพื่อค้นหาสาเหตุ ในการบำบัดรักษาแบบทดสอบที่นำมาใช้จะเป็นแบบวินิจฉัย (diagnostic test) โดยมุ่งค้นหาเฉพาะเรื่อง การนำผลการสอบหรือการวัดไปใช้ วินิจฉัยนั้นมีหลายลักษณะด้วยกัน

5) เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน การวัดลักษณะนี้ มุ่งนำผลการสอบ หรือผลการวัดหรือผลการเรียนรู้ มาตรวจสอบความเด่นด้อยในเนื้อหา เรื่องราวของผู้เรียน เช่น ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกเลข เมื่อผู้สอนทำการสอบผู้เรียนด้วยแบบทดสอบแล้ว ถ้าผู้สอนสามารถบอกความบกพร่องของผู้เรียนได้ว่าเป็นเรื่องใด⁴⁰ โดยพิจารณาจากข้อที่ผู้เรียนทำผิดก็จะทราบว่ามีเรื่องใด เช่นผิดเพราะไม่ทดเลข จากหลักหน่วยไปหลักสิบ หรือจากหลักสิบไปหลักร้อย หรือบวก

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน หน้า 60-64

ผิดเพราะนับรวมผิดในตัวเลขคู่ใด หลักใด ก็จะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนซ่อมเสริม (remedial teaching) เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น นอกจากนี้นี้อาจพิจารณาผลการสอบว่า จุดประสงค์ใด เรื่องใดที่ผู้เรียนได้คะแนนสูง-ต่ำ บรรลุ-ไม่บรรลุผล

6) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมโดยนำผลการสอบหรือผลการวัดหรือผลการเรียนรู้มาช่วยในการเลือกหรือจัดกิจกรรม ที่เหมาะสมกับสภาพความสามารถของผู้เรียนในแต่ละคน-แต่ละกลุ่มการเรียนรู้ การสอบหรือการวัดแบบนี้มุ่งตรวจสอบความรู้พื้นฐานหรือระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน เพื่อจัดกิจกรรมหรือแนะแนวทางในการศึกษาต่อ การเลือกแผนการเรียน ตลอดจนการประกอบอาชีพ

7) เพื่อการเปรียบเทียบความก้าวหน้า (Assessment) เป็นการตรวจสอบผลการเรียนเพื่อพิจารณาพัฒนาการหรือความงอกงาม (growth) ในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนในเวลาหนึ่งกับอีกเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็น ก่อนเรียน-หลังเรียน ต้นเทอม-ปลายเทอม ภาคแรก-ภาคหลัง ต้นปี-ปลายปี เป็นต้น การวัดในลักษณะนี้จะต้องกระทำสองครั้งแล้ว นำข้อมูลการสอบ ผลการวัดหรือผลการเรียนรู้มาเทียบกัน เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า ดีขึ้น-ลดลง มีการพัฒนาหรือไม่เท่าไร ถ้ายังพัฒนาน้อยหรือไม่พัฒนาผู้สอนควรต้องทำการสอนซ่อมและเสริมให้มากขึ้นซึ่งในการเปรียบเทียบกับตัวผู้เรียนเองหรือกับผู้อื่น ทั้งนี้แล้วแต่เป้าหมายที่ต้องการและวิธีการที่นำมาใช้⁴¹

8) เพื่อการพยากรณ์ (Prediction) การวัดและประเมินลักษณะนี้ ต้องการนำผลการสอบ ผลการวัด หรือผลการเรียนรู้ในปัจจุบันไปคาดคะเนความสำเร็จในอนาคต เช่น ในการสอบคัดเลือกหรือการสอบด้านความถนัดทางการเรียน ผลการสอบหรือการวัดต้องพิจารณาถึงระดับความสามารถของผู้เรียนที่มีอยู่ เพื่อใช้ในการคาดคะเนการเรียนว่าจะเรียนสำเร็จหรือไม่ หรือต้องเรียนอะไรจึงจะเหมาะสมกว่า การสอบวัดจึงต้องมุ่งเน้นที่ศักยภาพ (potential) ของบุคคล ผลการเรียนในลักษณะนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพและถูกทิศทางมากขึ้น

9) เพื่อการประเมินค่า (Evaluation) การวัดและประเมินลักษณะนี้ ต้องการนำผลการสอบหรือผลการวัดหรือผลการเรียนรู้ มาประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการศึกษา ในภาพรวมว่ามีความสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้หรือไม่ หลักสูตรที่ใช้มีความเหมาะสมหรือไม่ ผลการวัดประเภทนี้ จะเป็นข้อมูล สารสนเทศ

⁴¹เขาวดี วิบูลย์ศรี,การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์,(กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2549) หน้า 24-30.

สำหรับผู้บริหารหรือนักวิชาการใช้ในการพิจารณาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร และการบริหารจัดการ

2.4.2 การประเมินผลการเรียนและแนวทางปฏิบัติโดยทั่วไป

ถ้าพิจารณาตามระเบียบการประเมินผลการเรียนและแนวทางปฏิบัติโดยทั่วไปได้ กำหนดจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลการศึกษาหรือผลการเรียนรู้ไว้หลายลักษณะ คือ

1) การวัดและประเมินเพื่อปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลการสอบ หรือผลการวัดหรือผลการเรียนรู้ ไปใช้ในการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน การวัดและประเมินตามสาระการเรียนรู้ หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียน การวัดและประเมินลักษณะนี้ จะดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อสิ้นสุดการเรียน

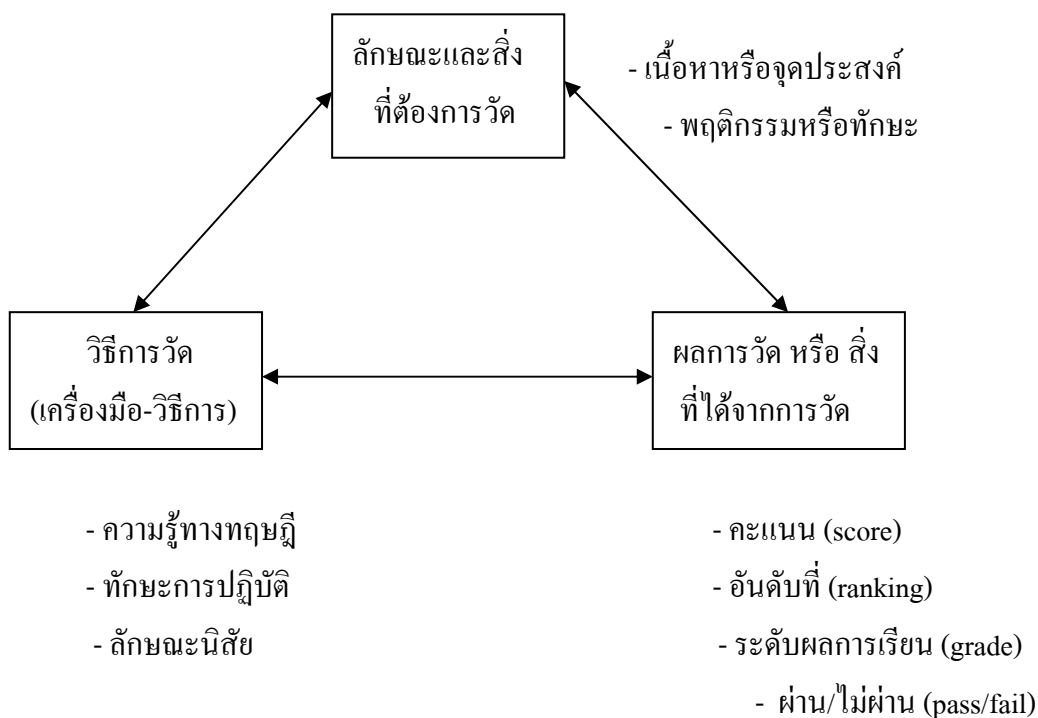
2) การวัดและประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลการสอบหรือผลการวัด หรือผลการเรียนรู้ที่เป็นผลการเรียนโดยสรุป ไปใช้ในการให้ระดับผลการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการตัดสินผลรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนการตัดสินผ่านช่วงชั้นหรือการเลื่อนชั้น หรือการจบหลักสูตร

2.4.3 องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการศึกษา

การสอบ (testing) เป็นกระบวนการใช้เครื่องมือหรือแบบทดสอบในการสอบหรือการวัดการดำเนินการสอบ การควบคุมการสอบ หรือการจัดทำข้อสอบและเครื่องมือที่ใช้ในการวัด ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งของกระบวนการใช้เครื่องมือการวัดผล (measurement)⁴² เป็นกระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งหนึ่งสิ่งใด (object or even) ภายใต้อำนาจ โดยค่าการวัด (criteria measured) หรือผลการวัดที่ได้จากการใช้เครื่องมือจะอยู่ในรูปจำนวน ตัวเลขที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) การประเมินผล (evaluation) เป็นการตัดสินคุณค่า (value judgment) หรือการลงสรุปสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีหลักเกณฑ์ กระบวนการตัดสินคุณค่า จะต้องการวินิจฉัยหรือดุลยพินิจในการสรุปประเด็นสาระภายใต้ข้อมูล หรือสารสนเทศ ตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดการวัดและประเมิน (assessment) เป็นกระบวนการ ที่มุ่งเน้นการค้นหา แสวงหา ข้อมูลหรือสารสนเทศ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยเทคนิควิธีการสังเกต สัมภาษณ์ การศึกษาวิเคราะห์ เอกสาร หรือการใช้เครื่องมือในการวัด เพื่อตรวจสอบการพัฒนาการ ความก้าวหน้าความงอกงาม โดยการเปรียบเทียบกับข้อกำหนดจากความหมาย ข้อสรุประหว่างการเรียนการสอน กับการวัดและประเมิน

⁴²วิรัช วรรณรัตน์ ,การวัดและประเมินผลการศึกษา, (สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539) หน้า 70-75.

ตลอดจนหลักการหรือวิธีการของกระบวนการวัด สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้สามส่วน คือ ลักษณะและสิ่งที่ต้องการวัด วิธีการวัด (เครื่องมือและวิธีการ) และผลการวัด โดยเขียนเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 องค์ประกอบการวัดและประเมินผลการศึกษา

จากแผนภาพ สรุปประเด็นสาระในแต่ละส่วนได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะและสิ่งที่ต้องการวัด หมายถึง เนื้อหาสาระ จุดมุ่งหมาย ทักษะ หรือ ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการวัด ในรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร การวัดจะต้องกำหนดกรอบและประเด็น ซึ่งอาจเน้นที่เนื้อหา (Content) หรือจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นหลัก ทักษะหรือลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการเน้น หรือพฤติกรรมความสามารถทางสติปัญญา ด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินค่า

ส่วนที่ 2 วิธีการวัด : เครื่องมือและวิธีการ หมายถึง การนำเครื่องมือมาใช้ในการสอบหรือการวัด ซึ่งมีอยู่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ แบบบันทึก แบบสังเกต แฟ้มสะสมงาน และการใช้เทคนิควิธี การวัดภาคความรู้ ภาคปฏิบัติ และลักษณะพิสัย ซึ่งพฤติกรรมในการวัดตามความมุ่งหมายของการศึกษาจำแนกได้เป็นสามกลุ่มใหญ่ คือ ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) เป็นด้านความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา (mental ability: thinking) ด้านทักษะพิสัย (psychomotor

domain) เป็นด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (performance: doing) และด้านเจตพิสัย (affective domain) เป็นด้านลักษณะนิสัย หรือความรู้สึก (characteristic: feeling)

ส่วนที่ 3 ผลการวัด หมายถึง ผลที่ได้จากการสอบหรือการวัด ที่อาจเป็นจำนวน ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ โดยทั่วไปในการจัดการเรียนการสอน จะอยู่ในรูปคะแนนการสอบที่ระบุเป็นตัวเลข แทนผลการสอบ หรือการวัด หรือผลการทำกิจกรรมที่แสดงผลการเรียนรู้ โดยคะแนนที่ได้มาจากการสอบหรือการวัดโดยตรง (Observed score) นั้น ในทางการวัดและประเมิน ถือเป็นคะแนนดิบ (Raw score) ซึ่งจะนำไปใช้ในการจัดอันดับที่และการให้ระดับผลการเรียนจากองค์ประกอบโครงสร้างของการวัดและประเมินดังกล่าว สามารถสรุปเป็นกิจกรรมในการวัดและประเมินผลการศึกษาได้เป็น 3 กิจกรรม คือ (1) การกำหนดลักษณะและสิ่งที่ต้องการวัด หมายถึง การระบุหัวข้อเนื้อหา จุดประสงค์หรือพฤติกรรมในการวัด โดยมีวิธีดำเนินการหลายรูปแบบตามสิ่งที่ต้องการเน้น โดยอาจมุ่งเน้นด้านเนื้อหาเนื้อเรื่อง เน้นพฤติกรรมการวัด เน้นจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผสมผสานจุดเน้นดังกล่าวร่วมกัน ในทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยเฉพาะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิยมใช้วิธีการวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา (Table of specification) หรือตารางกำหนดจำนวนข้อสอบในการสอบหรือการวัดที่ยึดตามเนื้อหาหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะที่ต้องการวัด เมื่อพิจารณาตามความมุ่งหมายการศึกษา ตามแนวคิดของบลูมและคณะได้จัดลักษณะพฤติกรรมออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ⁴³

-พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) เป็นพฤติกรรมทางสติปัญญา ที่บ่งบอกความสามารถทางสมองหรือความคิด (Thinking) ที่จำแนกเป็นระดับพฤติกรรมย่อย 6 ด้าน คือด้านความรู้ความจำ (Knowledge) ความเข้าใจ (comprehension) การนำไปใช้ (application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (synthesis) และการประเมินค่า (evaluation) ซึ่งลักษณะพฤติกรรมทางด้านพุทธิพิสัย มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอน ในการกำหนดสมรรถภาพการเรียนรู้หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

- พฤติกรรมด้านเจตพิสัย (affective domain) เป็นคุณลักษณะด้านจิตใจหรือความรู้สึก (feeling) ที่บ่งบอกพฤติกรรมความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และลักษณะนิสัยของบุคคลจำแนกเป็นพฤติกรรมได้ 6 ระดับ คือ การรับรู้ (receiving) การตอบสนอง (responding) การสร้างคุณค่า (valuing) การจัดระบบคุณค่า (organization of values) และการสร้างลักษณะพิสัย (characterization by a value) ซึ่งคุณลักษณะพฤติกรรมด้านเจตพิสัย ในทางปฏิบัตินิยมวัดในด้านความสำเร็จ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม (moral and ethics) ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์

⁴³ เรื่องเดียวกัน หน้า 76-77

- พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) เป็นพฤติกรรมด้านทักษะกลไก และประสานงานของกล้ามเนื้อ ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปฏิบัติงาน และทักษะในการทำงานของบุคคล จำแนกเป็นพฤติกรรมได้หลายลักษณะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่กำหนดถ้าพิจารณาทางด้านความสามารถในการปฏิบัติและระดับของการฝึกปฏิบัติจำแนกเป็น 5 ลักษณะ คือ การเลียนแบบ (imitation) การทำตามแบบ (manipulation) การทำอย่างถูกต้อง (precision) การทำอย่างสร้างสรรค์ (articulation) และการทำอย่างเป็นธรรมชาติ (naturalization) ถ้าพิจารณาตามทักษะกลไกการปฏิบัติงานจำแนกได้เป็น 7 ลักษณะ คือ การรับรู้ (perception) การเตรียม (set) การตอบสนองตามแบบ (guide response) การใช้กลไก (mechanism) การตอบสนองที่ซับซ้อน (complex overt response) การดัดแปลงแก้ไข (adaptation) และการริเริ่ม (origination) ถ้าพิจารณาทักษะการเคลื่อนไหวและการสื่อสาร จำแนกได้ 4 ลักษณะ คือ การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย (gross bodily movement) การเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนหลายส่วนร่วมกัน (finely coordinated movement) พฤติกรรมสื่อสารแบบไม่ใช้ภาษา (nonverbal communication behavior) และพฤติกรรมพูด (speech behavior) (2) การกำหนดเครื่องมือและวิธีการวัด หมายถึง การเลือกใช้เครื่องมือหรือแบบทดสอบ ที่มีหลายชนิด ประเภท และหลายรูปแบบ ตามเกณฑ์ที่กำหนดในการอธิบายถ้าพิจารณาตามรูปแบบการสอบ อาจแยกเป็น การสอบภาคปฏิบัติ (performance test) การสอบปากเปล่า (oral test) และการสอบข้อเขียน (paper - pencil test) ตลอดจนประเมินและการตรวจผลงาน หรือการใช้แฟ้มสะสมผลงาน (portfolio) ซึ่งในแต่ละรูปแบบมีลักษณะของเครื่องมือเป็นส่วนเฉพาะของแต่ละประเภทถ้าพิจารณาตามเทคนิควิธี อาจแยกเป็น วิธีการสอบสัมภาษณ์ วิธีการสังเกต วิธีการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและวิธีการใช้เครื่องมือวัดถ้าพิจารณาถึงลักษณะหรือชนิดของเครื่องมือ อาจจำแนกเป็น แบบทดสอบแบบทดสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบมาตรวัด แบบตรวจผลงาน แบบประเมินตามสภาพจริง และแบบวัดเฉพาะลักษณะ (3) การกำหนดการใช้ผลการวัด หมายถึง การพิจารณาใช้ผลการสอบ หรือการวัด หรือผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการวัดและประเมินผลการศึกษา ผลการเรียนรู้ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มุ่งที่จะบ่งบอกระดับความสามารถ และค้นหาจุดเด่นจุดด้อยในเนื้อหาหรือลักษณะพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนรู้ ตลอดจนการตัดสินใจตัดสินผลการเรียนส่วนในการแปลความหมายคะแนนและการนำคะแนนมาใช้ก็มีอยู่ หลายรูปแบบ หลายลักษณะ ตัวอย่าง เช่น การทำเป็นคะแนนมาตรฐาน การทำเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม หรือไม่ก็เป็นการจัดอันดับตามความมากน้อยของคะแนน สำหรับการประเมินตัดสินผลนั้น นิยมนำคะแนนมาตีค่าและสรุปเป็นระดับผลการเรียนหรือเกรด ตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อใช้ในการตัดสินผลการเรียนรู้

หรือผลสำเร็จของงาน ตลอดจนการพิจารณาตัดสินการเลื่อนชั้นหรืออนุมัติการจบหลักสูตรของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การวัดผลประเมินผลการศึกษา เป็นกระบวนการที่เน้นมุ่งค้นหาและพัฒนาความสามารถหรือสมรรถนะของผู้เรียนเป็นการตรวจสอบผลการเรียนการสอน โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน สรุปผลการเรียน และตัดสินผลการเรียน ในกระบวนการวัดผลมีผู้เกี่ยวข้องทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร นักวิชาการศึกษา รวมถึงนักแนะแนว องค์กรประกอบของการวัดและประเมินผลการศึกษาที่สำคัญคือการสอบ โดยมีเครื่องวัดที่ครอบคลุมเนื้อหาพฤติกรรมและมีวิธีวัดที่มีประสิทธิภาพ

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร

2.5.1 ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

คำว่า การพัฒนาบุคลากรมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรมองการพัฒนาบุคลากรในลักษณะที่แตกต่างกัน

สุดา สุวรรณภิรมย์⁴⁴ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล คือกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะ และกลยุทธ์ในการดำเนินการสรรหาคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถเหมาะสมปฏิบัติงานในองค์กรพร้อมทำงานพัฒนา ความรู้ ความสามารถของบุคคลและพัฒนาสุขภาพกาย จิตใจ และมีทัศนคติในการทำงานพัฒนาให้องค์กร รวมถึงการแสวงหาวิธีการช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลที่ต้องออกจากความเป็นสมาชิกองค์กรด้วยอุบัติเหตุ ทุพพลภาพให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

เมธี ปิณฑานนท์⁴⁵กล่าวไว้ว่า การบริหารบุคคล หมายถึงความได้เพียรพยายามจัดการให้บุคคลในหน่วยงานทุก ๆ ตำแหน่งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยพยายามทำให้บุคคลเหล่านั้นได้เป็นว่า งานของเขามีทางที่จะทำให้เขาเจริญก้าวหน้าตามจุดมุ่งหมายของเขา และขณะเดียวกันผู้บริหารก็พยายามที่จะทำให้จุดประสงค์ของบุคลากรได้บรรลุผลโดยให้เกิดความกลมกลืนและสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมทั้งความต้องการของบุคลากรทั้งความต้องการขององค์กรหรือสถาบัน

⁴⁴สุดา สุวรรณภิรมย์, เอกสารคำสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล, (มหาวิทยาลัยบูรพา,) หน้า 6

⁴⁵เมธี ปิณฑานนท์, การบริหารงานบุคคลในวงการศึกษ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2539) หน้า 2.

เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์และกมล อุดลพันธ์⁴⁶กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคคลมีความหมายที่กว้างและครอบคลุม เพราะอาจรวมถึงวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลมีความเจริญเติบโตทั้งทางสมองและจิตใจ เพื่อให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แนวทางต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาบุคคลในองค์การจึงมีหลายแนวทางและเรียกชื่อต่างๆ กันออกไป เช่น การฝึกอบรม การพัฒนาการจัดการ (Management Development) การพัฒนาองค์การ (Organization Development)

สมาน รังสิโยภุญช์⁴⁷กล่าวไว้ว่าการพัฒนาบุคคล หมายถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้นตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคคลเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน และเป็นกระบวนการที่จะต้องทำต่อเนื่อง

นงลักษณ์ สิ้นสืบผล⁴⁸กล่าวไว้ว่าการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนทั้งในด้านความฉลาด การกระทำความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ และทัศนคติ

กรีซ สืบสนธิ์⁴⁹กล่าวไว้ว่า คน คือ ผู้ที่ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเรียนรู้จากบทเรียนเก่า ๆ ว่า วัฒนธรรม ในองค์กรผูกมัดคนไว้ด้วยกันอย่างไร วัฒนธรรมทำให้ชีวิตแต่ละวันมีความหมายและมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ชีวิตและผลงานของบุคลากรถูกปั้นแต่งโดยสภาพที่เขาทำงานอยู่ บุคคลผู้สร้างหรือผู้ก่อตั้งองค์กร จึงเห็นบทบาทของตนเองในฐานะผู้สร้าง ผู้ริเริ่มสภาพแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ในองค์กรของตนเพื่อให้บุคลากรเกิดความรู้สึกปลอดภัย ทำงานอย่างมั่นใจ ตั้งใจทำให้กิจการประสบความสำเร็จ ในทำนองเดียวกัน

---

⁴⁶เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์ และกมล อุดลพันธ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์, 2529) หน้า 2.

⁴⁷สมาน รังสิโยภุญช์, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล, (สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2535) หน้า 53.

⁴⁸นงลักษณ์ สิ้นสืบผล, การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม, (โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ วิทยาลัยครูชนบุรุษ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์, 2532) หน้า 8.

⁴⁹กรีซ สืบสนธิ์, วัฒนธรรมและพฤติกรรมสื่อสารในองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537) หน้า 4.

ประวิณ ฌ นคร และคณะ⁵⁰ ได้กล่าวว่า เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการบริหารงานก็คือการทำให้สำเร็จให้กับองค์กร โดยอาศัยความพยายามของบุคคลอื่น ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการบริหารจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร มนุษย์เป็นปัจจัยการบริหารที่มีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดและมีพฤติกรรมที่แสดงออกได้หลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป พฤติกรรมที่แสดงออกนี้ย่อมเกิดขึ้นโดยมีสาเหตุ มีแรงกระตุ้นและมีจุดมุ่งหมาย ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องหาทางที่จะควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ที่ต่างก็เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุมีแรงกระตุ้นและมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน ให้แสดงออกในรูปแบบและทิศทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อความสำเร็จขององค์กร ผู้บริหารจะกระทำดังกล่าวนี้ได้ก็ได้รับการจูงใจ การจูงใจคือการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ให้เป็นตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยค้นหาและระบุสาเหตุแรงกระตุ้นและจุดมุ่งหมายของพฤติกรรมไว้อย่างเหมาะสม

พยอม วงศ์สารศรี⁵¹ ได้กล่าวว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้มีคุณภาพมากขึ้น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลก็คือ การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้มีคุณภาพประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ

นงนุช วงษ์สุวรรณ ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคคล หมายถึง วิธีการที่ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้กับบุคคลในด้านความคิด ความรู้ ทักษะและเจตคติ เพื่อช่วยให้บุคคลมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานได้สูงสุดและสรุปได้ดังนี้

1) การพัฒนาบุคคล เป็นกระบวนการในการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดึงเอาศักยภาพของบุคคลมาทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดความพึงพอใจ

2) การพัฒนาบุคคล จะต้องใช้วิธีการหลายอย่าง เช่น การให้การศึกษา การฝึกอบรม การฝึกทักษะ เป็นต้น

3) การพัฒนาบุคคล เพื่อให้องค์กรอยู่รอด และเจริญก้าวหน้าดังนั้นก็สรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากร คือ กระบวนการใช้ศาสตร์และศิลป์

ในการส่งเสริมความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ให้มีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จของโรงเรียน

⁵⁰ประวิณ ฌ นคร และคณะ, เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารงานบุคคล, (พิมพ์ครั้งที่ 22 นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2540) หน้า .54

⁵¹อ้างแล้ว, พยอม วงศ์สารศรี, การบริหารบุคคล หน้า 193.

2.5.2 ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

ในการพัฒนาบุคลากรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรได้รับการพัฒนา กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ซูชีพ พุทธประเสริฐ⁵² ได้กล่าวไว้ว่า ทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากร จะต้องสร้างบรรยากาศแห่งความเชื่อถือนะหว่างกันให้มากขึ้น การเพิ่มผลผลิตโดยอาศัยความเห็นและการมีส่วนร่วม มุ่งผลระยะยาวให้บุคลากรในองค์กรมีความสุขกับการทำงานมีขวัญกำลังใจที่ชัดเจนรู้สึก ว่าองค์กรนั้น ๆ เป็นสมบัติของทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจอย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จ บุคคลในองค์กรจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา โดยธรรมชาติของมนุษย์เมื่อทำงานไปนาน ๆ ความเหนื่อย ความแข็งแรงจะเกิดขึ้น ฉะนั้นองค์กรจำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น จูงใจให้เขาได้ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อไม่ให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขาอายุมากแล้ว ปล่อยให้เด็กรุ่นหลังทำ จะต้องทำให้คนในองค์กรเกิดจิตสำนึกว่าทุกคนไม่มีใครแก่เกินเรียน

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ดังต่อไปนี้ ศุภชัย ขวาระประภาส⁵³ กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบในห้วงเวลาที่กำหนด เพื่อเพิ่มโอกาสให้บุคลากรในองค์กรมีสมรรถนะสูงขึ้น สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เป็นผลดี อันเป็นผลต่อการเจริญเติบโตก้าวหน้าของบุคลากรและองค์กร

วันชัย มีชาติ⁵⁴ กล่าวว่า บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาต่างกันแม้ในสถานการณ์เดียวกันก็ตาม และบุคคลเดียวกันก็อาจแสดงพฤติกรรมต่างกันในสถานการณ์เดียวกันแต่แตกต่างกัน เวลาถิ่น ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเสมอไม่ว่าจะเป็นในสภาพการณ์ทั่วไป หรือในทางการบริหาร การจะศึกษาพฤติกรรมของบุคคลและองค์กรจึงมีความจำเป็นจะต้องเข้าใจสาเหตุเบื้องต้นเหล่านี้ก่อน การแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นมาจากมูลเหตุที่สำคัญสองประการ คือ

⁵²ซูชีพ พุทธประเสริฐ, การพัฒนาองค์กรเทคนิคการบริหารการศึกษา, (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543) หน้า 79-82.

⁵³ศุภชัย ขวาระประภาส, การบริหารงานบุคคลภาครัฐบาลไทย, (กระแสนิวและสิ่งทำทาย กรุงเทพมหานคร : บริษัท จุดทอง จำกัด, 2546) หน้า 153-155.

⁵⁴วันชัย มีชาติ, พฤติกรรมการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548) หน้า 23.

มูลเหตุภายในตัวบุคคลนั่นเอง และมูลเหตุภายนอกบุคคลหรือสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

วิน เชื้อโพธิ์หัก⁵⁵ กล่าวไว้ว่า การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสเจริญก้าวหน้าและพัฒนาตนเองนั้น ผู้บริหารควรปฏิบัติดังนี้

- 1) จัดคนให้ตรงกับงาน (Put the Right Man The Right Job)
- 2) บรรจุเข้าทำงานให้ตรงกับระบบการบรรจุ มี 2 ระบบ คือ ระบบการแต่งตั้งตามตำแหน่ง (Position Classification) และระบบการแต่งตั้งตามยศ (Rank Classification)
- 3) มอบหมายงานให้ทำ
- 4) ปฐมนิเทศแก่ผู้รับมอบหมายงาน
- 5) การประเมินผลงาน

อำนาจ แสงสว่าง⁵⁶ กล่าวไว้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องมีการวางแผน ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มิใช่หยุดนิ่งอยู่กับที่ มีส่วนสัมพันธ์กับกิจกรรมภายในเป็นจำนวนมากของโรงเรียน การวางแผนจะต้องมีการจัดทำข้อมูลรายละเอียดให้ชัดเจน มีเงื่อนไขความต้องการที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันรวมทั้งการวางแผน และการพัฒนากำลังบุคลากร เช่น การรับสมัคร การประเมินการวางแผนการฝึกอบรมบุคลากรให้บรรลุผลสำเร็จตามความต้องการของโรงเรียน มีความจำเป็นต้องมีรายละเอียดการวิเคราะห์สภาพการณ์ในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าโรงเรียนสามารถจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีทักษะเหมาะสมกับงานที่จะทำตามที่โรงเรียนกำหนดได้ตามจำนวนที่ต้องการสำหรับ

เมธี ปิรันธนานนท์⁵⁷ ได้กล่าวไว้ว่า ในการวางแผนการพัฒนาบุคลากรมีข้อที่ต้องพิจารณา 3 ประการ คือ

- 1) พิจารณาความต้องการการพัฒนาทั้งหมดขององค์กรหรือหน่วยงานเป็นส่วนรวม
- 2) พิจารณาความต้องการที่จะปรับปรุงเฉพาะอย่างไรในเรื่องความรู้และทักษะของบุคลากรที่อยู่ในตำแหน่ง
- 3) พิจารณาศักยภาพของผู้ถือครองตำแหน่งที่ต้องการการพัฒนา และความเจริญก้าวหน้า

⁵⁵วิน เชื้อโพธิ์หัก, การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนส โตร์, 2537) หน้า 15-16.

⁵⁶อำนาจ แสงสว่าง, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ทิพย์วิสุทธิ, 2542) หน้า 67.

⁵⁷อั้งแล้ว, เมธี ปิรันธนานนท์, การบริหารงานบุคคลในวงการศึกษา, หน้า 105-106.

กิติ ตัชคานนท์⁵⁸ ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

1) เพื่อเพิ่มทักษะในการทำงานให้แก่ผู้ปฏิบัติ พร้อมทั้งการเพิ่มพูนและปรับปรุงวิชาการกับเทคโนโลยีใหม่ๆ

2) เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและการปรับตัวของผู้ปฏิบัติงาน

3) เพื่อการเพิ่มผลผลิต

4) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร ว่าเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เขามีโอกาสจะได้รับการพิจารณาจากหน่วยงาน เช่น การเลื่อนหรือเปลี่ยนตำแหน่งงานที่มีความสำคัญมากขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเองจากนี้

วิน เชื้อโพธิ์หัก⁵⁹ ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรในองค์การกระทำได้หลายวิธี วิธีที่ปฏิบัติกันมากมีดังนี้

- 1) การปฐมนิเทศ
- 2) การสอนงาน
- 3) การส่งไปศึกษาดูงาน
- 4) การส่งไปศึกษาต่อ
- 5) การมอบอำนาจความรับผิดชอบให้สูงขึ้น
- 6) การสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่
- 7) การให้ทำหน้าที่ผู้ช่วย
- 8) การให้รักษาการแทน
- 9) การให้เข้าร่วมประชุมในโอกาสต่างๆ
- 10) การจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงาน
- 11) การฝึกงานระหว่างศึกษาอบรม
- 12) การสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาบุคลากร
- 13) การฝึกอบรม

จากการศึกษาดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพได้ ต้องพัฒนาบุคลากรตลอดไปอย่างต่อเนื่องมีการวางแผน ตามหลักการ สังคมและวิทยาการการมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง

---

⁵⁸กิติ ตัชคานนท์, เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ เพลวอักษร, 2543) หน้า 105.

⁵⁹อ้างแล้ว, วิน เชื้อโพธิ์หัก, การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม, หน้า 20-22.

2.5.3 กระบวนการพัฒนาบุคลากร

การดำเนินการพัฒนาบุคลากรออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ⁶⁰

1) การหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร หรือหาปัญหาที่ต้องแก้โดยวิธีการพัฒนาบุคลากร

2) การวางแผนในการพัฒนาบุคลากร

3) การดำเนินการพัฒนาบุคลากร

4) การติดตามและประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

กระบวนการในการพัฒนาบุคลากรแต่ละขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการดำเนินการที่สำคัญ สอดคล้องต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กัน โดยเริ่มจากการหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร การวางแผนในการพัฒนาบุคลากร และการติดตามและประเมินผลการพัฒนาบุคลากร ดังต่อไปนี้

- การหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรหรือปัญหาที่ต้องพัฒนา หมายถึงการพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคลากรหรือไม่ โดยศึกษาหาความจำเป็น ซึ่งมีหลายวิธีเช่น

- ศึกษาจากผลผลิตขององค์กรในกรณีที่ผลผลิตต่ำซึ่งอาจเกิดจากองค์ประกอบหลายด้าน เช่น วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ หรือมีประสิทธิภาพ งบประมาณ จำกัด เป็นต้นทางหนึ่งที่จะต้องพิจารณาก็คือบุคลากรด้วยความสามารถ ดังนั้น ในกรณีที่ผลผลิตต่ำที่จะต้องพิจารณาว่ามีสาเหตุมาจากความด้อยความสามารถของผู้ปฏิบัติงานหรือไม่ และหากด้อยความสามารถแล้ว ก็จะต้องพิจารณาต่อว่าด้อยความสามารถด้วยเหตุใด เพื่อที่จะได้นำมากำหนดเป็นความต้องการให้การพัฒนาบุคลากรและกำหนดวิธีการต่อไปว่าจะพัฒนาบุคลากรโดยวิธีใด

- ศึกษาจากผลการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานว่าสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายหรือไม่ หากปฏิบัติงานได้ผลงานต่ำกว่าเป้าหมายก็จะต้องพิจารณาว่าเพราะเหตุใดด้อยความสามารถหรือไม่ และหากด้อยความสามารถแล้วจะด้อยความสามารถด้วยเหตุใด เพื่อจะได้พิจารณาว่าสมควรพัฒนาบุคลากรหรือไม่ และโดยวิธีใด

- ศึกษาจากนโยบาย วิธีการปฏิบัติงาน แผนงาน และเป้าหมายของงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมว่าสมควรจะต้องพัฒนาบุคลากรโดยวิธีใด จึงจะให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

⁶⁰สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,คู่มือจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539) หน้า 25-28.

- การวางแผนในการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การกำหนดความจำเป็นหรือปัญหาที่จะต้องพัฒนาบุคลากรที่พบนั้นจะพัฒนาบุคลากรโดยวิธีใด อย่างไร เมื่อไร และจะให้ผู้ใดรับผิดชอบการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรนั้น โดยทั่วไปจะดำเนินการดังนี้

- การกำหนดขอบข่ายของการพัฒนากำลังคน โดยกำหนดว่าจะพัฒนากำลังคนโดยวิธีใดบ้าง เพื่อที่จะแก้ปัญหาของหน่วยงานโดยกำหนดเป็นงานหรือโครงการ เช่น การฝึกอบรมการส่งบุคลากรไปศึกษาฝึกอบรมและดูงาน การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน การพัฒนาด้วยตนเอง การพัฒนาโดยกระบวนการบริหาร

- การวางแผนดำเนินการพัฒนาบุคลากรในแต่ละวิธีหรือในแต่ละเรื่อง โดยกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงาน และแผนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนว่าจะดำเนินการเมื่อไร

- กำหนดผู้รับผิดชอบว่าผู้ใดจะรับผิดชอบงานใด อย่างไร

- กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายว่าในการพัฒนาบุคลากรในแต่ละเรื่อง หรือแต่ละโครงการจะต้องใช้งบประมาณจากหมวดไหน จำนวนเท่าไร

- กำหนดระบบวิธีการติดตามและประเมินผลในการพัฒนาบุคลากรว่า ในการพัฒนาบุคลากรในแต่ละวิธีนั้นจะติดตามผลและประเมินอย่างไร

- จัดทำ โครงการและเสนอผู้มีอำนาจเพื่อพิจารณาอนุมัติโครงการ ได้แก่ การจัดทำโครงการตามแบบที่กำหนด เพื่อนำเสนอผู้มีอำนาจให้อนุมัติโครงการต่อไป

- การดำเนินการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามที่ได้วางแผนไว้ตามแบบที่กำหนด เพื่อนำเสนอผู้มีอำนาจให้อนุมัติโครงการต่อไป

- การติดตามและประเมินผล หมายถึง การติดตามและประเมินผลการพัฒนาบุคลากรวิธีต่าง ๆ ตามแผนที่กำหนดไว้ว่าได้ดำเนินการไปตามแผนงาน วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้แค่ไหน การติดตามและประเมินผลงานนั้นอาจดำเนินการได้เป็น ๓ ระยะ คือ

- การติดตามและประเมินผลในระหว่างการดำเนินการพัฒนาบุคลากร เช่น ระหว่างการฝึกอบรม เป็นต้น

- ประเมินผลหลังจากการเสร็จสิ้นการพัฒนาบุคลากร หรือหลังจากสิ้นสุดโครงการ

- ประเมินผลภายหลังการพัฒนาเมื่อบุคลากรนั้นได้กลับไปปฏิบัติงานในระยะหนึ่งแล้ว เพื่อจะได้ทราบว่าผลของการพัฒนาบุคลากรจะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรนั้นอย่างไรนอกจากหลักการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวข้างต้น

อนุกุล เชียงพุกชาวัลย์ ⁶¹ ได้เสนอกระบวนการพัฒนาบุคลากรไว้ 6 ขั้นตอนด้วยกัน พอสรุปได้ดังนี้

1) ผู้บริหารต้องตระหนักและรับรู้ปัญหาของหน่วยงาน และบุคลากรของตนว่ามีปัญหา ด้านใด ต้องการพัฒนาบุคลากรด้านใดมากที่สุด

2) ผู้บริหารต้องรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาบุคลากร

3) การตรวจวินิจฉัยเป็นการวินิจฉัยปัญหาข้อมูลและนำมาแก้ไข

4) การวางแผน เป็นการกำหนดโครงการเพื่อดำเนินการ

5) การดำเนินการวางแผน เป็นการกระทำตามแผนที่วางไว้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย และวัตถุประสงค์

6) การติดตามและการประเมินผล เป็นการกระทำเพื่อให้ทราบถึงผลของการพัฒนาบุคลากร

นอกจากนี้ ชูชัย สมितिไกร ⁶² ได้อธิบายถึง กระบวนการพัฒนาบุคลากรซึ่ง ประกอบด้วย การดำเนินงาน 4 ขั้นตอนใหญ่ สรุปได้ดังนี้

1) การสำรวจและการกำหนดความต้องการในการพัฒนาบุคลากร คือสิ่งที่องค์กร ต้องการได้รับจากการพัฒนาบุคลากร ซึ่งมักจะเกิดขึ้นเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ บุคลากร 2 การวางแผนพัฒนาบุคลากร เมื่อองค์กรทราบถึงความต้องการพัฒนาบุคลากรแล้ว ขั้นตอนต่อไปเป็นการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากร ซึ่งจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ และระยะเวลาของโครงการพัฒนาแต่ละโครงการไว้อย่างชัดเจน ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนา บุคลากรอาจจะมากกว่าความสามารถที่จะตอบสนองได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ดังนั้น การวางแผน จะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของแต่ละโครงการ เพื่อให้สามารถจัดสรรและ บริหารทรัพยากรขององค์กรอันมีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3) การคัดเลือก ออกแบบ และดำเนินกิจกรรมการพัฒนา ซึ่งขั้นตอนต่อไปนี้คือการ พิจารณาว่าโครงการพัฒนาบุคลากรซึ่งจะจัดขึ้นนั้นควรจะมีลักษณะอย่างไร เช่น ในแง่ของ หลักสูตร วิธีการ กิจกรรม และรายละเอียดอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้การพิจารณาจะต้องคำนึงถึง

---

⁶¹อนุกุล เชียงพุกชาวัลย์, การพัฒนาบุคคลเพื่อประสิทธิผลของงาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มิตรภาพ, 2535) หน้า 25.

⁶²ชูชัย สมितिไกร, การพัฒนาบุคลากรด้วยกลุ่มสร้างสรรค์ความงอกงามและจิตใจ, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538) หน้า 7.

วัตถุประสงค์ของโครงการเป็นหลักสำคัญ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรได้เป็นอย่างดีที่สุด

4) การประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากร ขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาบุคลากรการประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้ทราบถึงสิ่งบรรลุผล ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่แก้ไขในการดำเนินงานต่อไป

ชัช บุญญา⁶³ กล่าวถึงการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในองค์กรจะมีกระบวนการดังนี้

- 1) ประเมินและสรุปผลงานการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา
- 2) นำเสนอผลการประเมินต่อที่ประชุม
- 3) ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานและชี้ปัญหาด้วยข้อมูลสถิติหรือหลักฐานแสดงปัญหา
- 4) สนับสนุนส่งเสริมให้หน่วยงานย่อยแก้ปัญหาและพัฒนางานด้วยตนเอง
- 5) หน่วยงานย่อยสรุปการแก้ปัญหาการพัฒนาเสนอต่อผู้บริหารและที่ประชุม
- 6) ประเมินสรุปผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา

กล่าวโดยสรุปกระบวนการพัฒนาบุคลากรส่วนใหญ่จะมีแนวคิดที่คล้ายกัน อาจสรุปเป็นขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นเตรียมการ หมายถึง การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อวางแผนในการปฏิบัติ
- 2) ขั้นปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ คือ ดำเนินการพัฒนาบุคลากรโดยใช้วิธีต่าง ๆ
- 3) ขั้นประเมินผล หมายถึง การติดตามและประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจหรือไม่ อย่างไร

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการในการจัดการให้บุคลากรในหน่วยงานได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิธีการเทคนิคต่าง ๆ เสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้กับบุคคลในด้านความคิด ความรู้ ทักษะและเจตคติ ให้บุคคลมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานได้สูงสุด เช่น การให้การศึกษา การฝึกอบรม การฝึกทักษะ โดยเฉพาะโรงเรียนควรให้ความสนใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ให้ครูมีขวัญกำลังใจในการพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ มีความก้าวหน้าทางวิชาการ มีการจูงใจให้ครูปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ

⁶³ ชัช บุญญา, (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.nitesonline.net/warasan/8.chat.doc>
25 สิงหาคม ,2552).

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทรงคุณ จันทจร⁶⁴ เสนอผลงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัดการศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการศึกษาและศาสนาระหว่างไทยลาว” การศึกษาของลาวเริ่มจากการศึกษาทางพระพุทธศาสนาในสมัยล้านช้างตอนปลาย ยุคของเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราชเป็นงานสำคัญงานหนึ่งที่สร้างคนให้มีความรู้ในการดำรงชีวิต ทำมาหากิน มีวัฒนธรรมอันดีงาม การศึกษาในสมัยนี้มี 2 แบบคือ 1. การศึกษาเกี่ยวกับศาสนาเรียกว่า คดีธรรม 2. การศึกษาเกี่ยวกับการบ้านการเมืองเรียกว่า คดีโลก พระสงฆ์และฆราวาสจะเรียนทั้งคดีโลกและคดีธรรมเมื่อจบมาแล้วต้องบริการแก่สังคมด้านศีลธรรม ส่วนผู้บริหารโรงเรียนเป็นคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติและสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในจัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาโรงเรียน และผู้บริหารมีส่วนร่วมการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน

พระธีระพงษ์ อภินนุ โท⁶⁵ เสนอผลงานวิจัยเรื่อง “ศึกษาการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว” ได้กล่าวถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวด้วย จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนลาวให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก รัฐบาลสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทางการศึกษาดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้วางยุทธศาสตร์ของการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ในการพัฒนาการศึกษาของชาติให้หลุดพ้นจากความด้อยพัฒนาภายในปี ค.ศ. 2020⁶⁶

---

⁶⁴ ทรงคุณ จันทจร, “ การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัดการศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการศึกษาและศาสนาระหว่างไทยลาว”, (ทุนวิจัยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2006), หน้า 28-29.

⁶⁵ พระธีระพงษ์ อภินนุ โท (กิตติโสภณ) “ศึกษาการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาลัทธิ* (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2009), หน้า 1- 2.

⁶⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, *โครงการค้นคว้าที่ปรึกษาสำหรับแผนการศึกษา*, (เวียงจันทน์ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2003), หน้า 13.

ชัยณรงค์ คำพิพจน์⁶⁷ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคคณะสงฆ์ 9 โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ เพื่อประเมินเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาวิชา สิ่งอำนวยความสะดวก การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร และคุณลักษณะของนักเรียนวิธีการประเมินใช้การวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามจากผู้บริหาร ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้กำลังศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินบริบท จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจนทางด้านภาษา และมีความเข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ระบุคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาได้อย่างเหมาะสม และมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับปานกลาง เนื้อหาวิชาสามารถช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้ และห้องสมุดมีหนังสือน้อยส่วนมากเป็นหนังสือเกี่ยวกับธรรมะมากกว่า

3. การประเมินกระบวนการ สภาพการเรียนการสอนมีความเหมาะสมระดับมากผู้สอนมีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และมีการใช้วิธีการสอนหลากหลาย และการวัดผลและประเมินผลมีประสิทธิภาพน้อยเพราะผู้สอนไม่เข้าใจ

4. การประเมินผลด้านผลผลิต คุณภาพของนักเรียนมีความเหมาะสมระดับมากเพราะผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของพุทธศาสนา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถนำแนวทางและวิธีการใหม่ๆ ไปใช้พัฒนาสังคม และสามารถปฏิบัติตนเป็นศาสนทายาทที่ดี

ทวี บุญมี⁶⁸ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสอน เจ้าอาวาส และนักเรียน จำนวน 321 รูป/คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ครูและนักเรียนพระปริยัติธรรม ส่วนใหญ่ยังไม่ทราบวัตถุประสงค์ของหลักสูตรพระปริยัติธรรมอย่างชัดเจน นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

⁶⁷ ชัยณรงค์ คำพิพจน์, “การประเมินหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคคณะสงฆ์ 9”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2540), หน้า 105-110.

⁶⁸ ทวี บุญมี, “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2534) หน้า ก.

2) การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม ครูส่วนใหญ่ไม่ได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบ ครูมักจะใช้วิธีการบรรยายในการสอนเป็นหลักและมักใช้กระดานดำ และชอล์คเป็นอุปกรณ์การสอน เจ้าอาวาสเห็นว่านักเรียนขาดความสามารถในด้านปฏิบัติ

3) ผลการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม ยังไม่เป็นที่พอใจ และประกาศนียบัตรยังไม่ที่ยอมรับของสังคมภายนอก

4) ครูสอนพระปริยัติธรรม ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากคณะสงฆ์และทางราชการอย่างพอเพียง

5) การร่วมมือกันระหว่างวัดและโรงเรียนในการจัดหาแหล่งความรู้ยังไม่เพียงพอ เช่น หนังสือเพื่อศึกษาค้นคว้ามีน้อยมาก

ทวี สันสนีย์พันธ์ และเดชา พวงงาม⁶⁹ ได้ทำ การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ ปัญหาและอุปสรรคตลอดจนความต้องการในการจัดการศึกษาของสงฆ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหาร ผู้จัดการและครูสอนมีความเห็นดังนี้ ด้านสภาพการจัดการศึกษาซึ่งครอบคลุมกระบวนการ 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยด้านที่เห็นว่าได้ดำเนินการมากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านบุคลากร ด้านปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านที่เห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคมากกว่าด้านอื่น ๆ คือด้านบุคลากร ส่วนด้านความต้องการในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีความต้องการบุคลากรปฏิบัติงานประจำ และได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ

โดยสรุป การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ เนื่องจากโรงเรียนไม่อยู่ภายใต้ พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525และไม่ใช่โรงเรียนรัฐบาลโดยตรง แต่เป็นโรงเรียนที่สังกัดกรมการศาสนา

สุแทน โศตรภูเวียง (บทคัดย่อ)⁷⁰ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาคคณะสงฆ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โครงสร้างการบริหารโรงเรียนพระปริยัติ

⁶⁹ ทวี สันสนีย์พันธ์ และเดชา พวงงาม, “วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2534), หน้า 78

⁷⁰ สุแทน โศตรภูเวียง, “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคคณะสงฆ์ 9” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530), หน้า ก.

กรรม แผนกสามัญ ในภาคคณะสงฆ์ ส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างการบริหารที่คล้ายคลึงกันคือ เป็นแบบโครงสร้างสายงานหลักโดยมีผู้จัดการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดรองลงมามีครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบงานฝ่ายต่าง ๆ ลดหลั่นกันลงมา ซึ่งมักจะมี 4 ฝ่าย คือ ชุรการ วิชาการ ทะเบียนและปกครอง ผู้บริหารและครูสอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 6 ด้าน คือ วิชาการ บุคลากร ชุรการ กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ และความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับกลาง ปัญหาการขาดแคลนปัจจัยการบริหารที่สำคัญได้แก่ เงินงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่มีความสามารถทางการศึกษา

พระมหามณเฑียร ชีรานนุโท⁷¹ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ พ.ศ.2489 – 2530 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาที่รัฐกำหนดขึ้น ตามความเห็นชอบของคณะสงฆ์ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เริ่มจัดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 โดยมีหลักสูตรทั้งวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษา การศึกษาในระบบของรัฐ ซึ่งหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลจัดตั้งขึ้นโดยขออนุญาตจากรัฐ ได้แก่ โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับพระภิกษุสามเณร ซึ่งเป็นที่นิยมของพระภิกษุสามเณรเป็นจำนวนมาก แต่คณะสงฆ์ไม่เห็นด้วยเพราะหลักสูตรมีแต่วิชาสามัญล้วน ไม่มีวิชาฝ่ายพระธรรมวินัยเลย การดำเนินการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สำหรับพระภิกษุสามเณรพบว่า มีปัญหา และอุปสรรคเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และแผนกบาลี ทั้งในด้านการบริหาร หลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผล รวมถึงในด้านคุณภาพ และสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา อันเป็นผลมาจากการไม่ได้รับความเอาใจใส่หรือใส่ใจอย่างจริงจังจากรัฐและคณะสงฆ์

กฤษิสา ปราบบริปู⁷² ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนหรือบุคคลทุกกลุ่มโดยรวม มีความเห็นว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีปัญหาการบริหารงานโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลางสาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงาน

⁷¹ พระมหามณเฑียร ชีรานนุโท (จารังกิจ), “การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย พ.ศ.2489-2530” วิทยานิพนธ์ศาสนาสตวรรษมหาบัณฑิต สาขา พุทธศาสนาและปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534), หน้า 78

⁷² กฤษิสา ปราบบริปู, “ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน”, ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535), หน้า 62.

วิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารธุรการ การเงิน งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมเกิดจากปัญหาทางการเงิน และวัสดุอุปกรณ์ สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน เกิดจากปัญหาด้านวิธีการจัดการและคน สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เกิดจากปัญหาคน และเงิน

พระราชวรดิศ⁷³ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองสงฆ์ภาค 4 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารและครูสอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานในกระบวนการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกันผู้บริหารและครูสอนที่มีอายุพรรษา และวุฒิการศึกษาศาสนาศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารและครูสอนที่มีประสบการณ์ อายุจริงและวุฒิการศึกษาสามัญศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ปัญหาการบริหารงานบุคคลได้แก่ ระบบการคัดเลือกบุคคลขาดความชัดเจน บุคลากรขาดขวัญกำลังใจและโรงเรียนมีงบประมาณน้อย ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีหน่วยงานเฉพาะดำเนินงานบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

สิน งามประโคน พระมหาลี ลภขณญาโณ ดร.ประยูร แสงใส (บทคัดย่อ)⁷⁴ ได้เสนอผลงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการในการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในอนาคต” การศึกษาของพระสงฆ์ต้องเตรียมบุคคลในพระพุทธศาสนาให้มีความพร้อมที่จะรักษาพระศาสนาไว้ได้ด้วยการปรับปรุงคุณภาพ ปรับปรุงเนื้อหา ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อภาวะการณนี้เพื่อให้พระสงฆ์มีความรู้เท่าทันต่อสภาพปัจจุบัน และสามารถที่จะนำความรู้ทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการเผยแผ่ให้คนปัจจุบันนี้เข้าใจ มองเห็นคุณค่าและใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ นอกจากปรับปรุงเนื้อหาของวิชาแล้ว จะต้องขยายขอบเขตของวิชาให้กว้างขวางไปด้วยและก็ผลิตคนให้มีคุณภาพให้มีจำนวนเพียงพอ จะเห็นได้ว่าการศึกษาของคณะสงฆ์นั้น มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ 2 ประการคือ 1) การศึกษาอบรมศาสนทายาทเป็นหลักทั้งในระยะสั้นและระยะยาว วัตถุประสงค์ในด้านนี้ยังมีความสำคัญเป็นพิเศษ และเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพ ของพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ของพระโดยตรงหน้าที่พระ บทบาทของพระโดยตรงอยู่ที่ข้อนี้ คือการศึกษาพระธรรมวินัยและเผยแผ่พระธรรม

⁷³ พระราชวรดิศ “กระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4” ,วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2543), หน้า 99

⁷⁴ สิน งามประโคน, พระมหาลี ลภขณญาโณ , ประยูร แสงใส, “การศึกษาความต้องการในการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในอนาคต” (ทุนวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547), หน้า 1-2.

วินัยนั้นแก่ปวงชน พระสงฆ์จะต้องมีคุณภาพที่ตีบทบาทรื่องนี้จะต้องถือเป็นอันดับสูงสุด เป็นอุดมคติที่จะต้องทำให้สำเร็จ กล่าวได้ว่าพระศาสนาก็มีความต้องการพระภิกษุสามเณรที่มีคุณภาพ ในการที่จะสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา 2) พระภิกษุสามเณรแต่ละรูปนั้นก็ปวงชนชาวลาว ก็มีความต้องการของตัวเองในการที่จะได้รับการศึกษา ในการที่จะมีความเจริญก้าวหน้าในการดำเนินชีวิต ในการมีสถานะทางสังคม เราก็ต้องสนองความต้องการของบุคคลนั้นเท่าที่เป็นการชอบธรรมด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษาของคณะสงฆ์นั้นสนองความต้องการของพระศาสนาของสังคมและของบุคคล

ทันพันซ์ นาคะตะ ศึกษาเรื่อง “คุณค่าของพุทธศาสนาในการบริหารราชการเมื่อปี ค.ศ. 1965 พบว่า วัดในสมัยโบราณเป็นแห่งเดียวสำหรับให้การศึกษาแก่ประชาชน วัดจึงเป็นสถานที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะในชนบท เพราะเป็นสื่อกลางที่นำประชาชนเข้าถึงปรัชญาทางศาสนา ในประเทศจึงมีวัดเป็นสัญลักษณ์ ชาวพุทธได้อุทิศร่างกาย แรงใจ และทุนทรัพย์ในการทำนุบำรุงศาสนา และมีความเชื่อในการทำบุญไม่มีที่สิ้นสุด นอกจากนั้นวัดยังเป็นที่มาของศิลปวัฒนธรรม จรรยา และศีลธรรม วัดจึงมีบทบาทกลมกล่อมเกลาในสังคมในการทำงานและชีวิตประจำวันของคนเป็นจำนวนมาก

พิสิฏฐ์ บุญไชย และ ทรงคุณ จันทจร⁷⁵ การทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศาสนาพุทธ: สถานภาพบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมอีสาน พบว่า พระสงฆ์เป็นหลักสำคัญในการเผยแพร่หลักพุทธศาสนาแก่ประชาชน นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการพัฒนาสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อชาตินิยมของพระแต่ละรูปที่สั่งสมมาจากประสบการณ์ การศึกษาเล่าเรียน การทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง พอสรุปได้ดังนี้

1) บทบาทด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ พระสงฆ์มีส่วนพัฒนาสังคมหลายลักษณะเช่น ส่งเสริมการปลูกพืช การเกษตรกรรมชาติแบบครบวงจร การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การปลูกแตงโม การเลี้ยงปลา การเลี้ยงหมู นอกจากนี้มีการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในลักษณะของการจัดตั้งกลุ่ม เช่นกลุ่มเจียรไนพลอย กลุ่มธนาคารข้าว กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เป็นต้นการดำเนินงานดังกล่าวมีทั้งประสบความสำเร็จและประสบปัญหา

2) บทบาทต่อสังคม สังคมชนบทอีสานในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมาส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย แต่ก็มีหลายพื้นที่ที่มีปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง โดยเฉพาะภัยของการก่อการร้ายในบางพื้นที่ บทบาทของพระสงฆ์ต่อสังคมจะอยู่ในลักษณะการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

---

⁷⁵ พิสิฏฐ์ บุญไชย และ ทรงคุณ จันทจร, “ศาสนาพุทธ สถานภาพ บทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมอีสาน” (ทุนวิจัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน, 2540), หน้า 25.

ในการประพุดิ ปฏิบัติตน การเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน เช่น การตัดถนนในหมู่บ้าน การจัดระเบียบหมู่บ้าน การขุดลอกคลอง ทำประปา ถังเก็บน้ำฝน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการร่วมมือกันระหว่างวัด ชาวบ้านและทางราชการ ในส่วนข้อขัดแย้งทางการเมือง พระสงฆ์มีบทบาททางด้านการสร้างขวัญและกำลังใจกับประชาชน อยู่เคียงข้างประชาชนทุกสถานการณ์ สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นให้กับประชาชน

3) บทบาทต่อการศึกษา พระสงฆ์มีบทบาทในหลายลักษณะเช่น การให้การศึกษาแก่พระสงฆ์ด้วยกัน โดยการตั้งโรงเรียนปริยัติธรรมให้การอบรมพระลูกวัดที่บวชใหม่ ในส่วนของเยาวชนได้มีการจัดอบรมในวันเสาร์ อาทิตย์ นอกจากนี้ยังได้มีการร่วมมือกับหลายหน่วยราชการอื่นๆ โดยเฉพาะกรมการศึกษานอกโรงเรียนให้การศึกษาผ่านดาวเทียมแก่ประชาชน จัดอุทยานการศึกษา จัดห้องสมุดบริเวณวัด

4) บทบาทด้านสุขภาพอนามัย พระสงฆ์จะช่วยเหลือประชาชน โดยการให้ยาแผนโบราณในการรักษาโรคทั่วไปโดยเฉพาะยาเสพติด แต่ที่สำคัญได้แก่โรคทางจิตซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในด้านการรักษา

5) บทบาทด้านสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์จะทำในลักษณะจัดสถานที่ในบริเวณวัดให้ร่มรื่นให้เป็นที่ร่มเย็นสำหรับประชาชนที่มีความทุกข์ร้อนมาพึ่งพิง นอกจากนี้ยังเป็นผู้นำในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่นการตัดถนน การจัดอบรมเยาวชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

พระคำยาด ราชดาวงศ์ ,ศึกษาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 1975 -2004, (Phra Khamyad Rasdavong ⁷⁶เสนอผลงานวิจัยเรื่อง “A Historical Study of Buddhism in the Lao People’S Democratic Republic from 1975 to 2004”) การศึกษาสมัยนั้นเป็นการศึกษาจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง และจากพระอรหันต์พุทธสาวกผู้ทรงความรู้ความสามารถ โดยวิธีการท่องจำด้วยปาก เรียกว่า “มุขปาฐะ” หรือปากต่อปาก เมื่อท่องจำแล้วก็นำไปปฏิบัติ การศึกษาคณะสงฆ์ในสมัยที่พระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ มี 2 ลักษณะ คือ

1) คันถุระ คือการศึกษาพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

2) วิปัสสนาธุระ ได้แก่การเรียนกรรมฐานเป็นเครื่องอุบายฝึกจิตของตนให้ สะอาด สว่าง สงบ ปราศจากกิเลส ส่วนใหญ่จะเน้นการศึกษาที่เป็นวิปัสสนาธุระ จะเห็นได้จากการที่มีพระอรหันต์ เกิดขึ้นมากมายเพราะการปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น

ส่วนการศึกษาสายคันถุระนั้น จะเกิดขึ้นในลักษณะการประพุดิปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักการที่พระพุทธองค์ทรงวางหลักไว้หรือให้การอบรมสั่งสอนเอาไว้ว่าหลักอันใดควร อันใด

⁷⁶ Maha Khamyad Rasdavong, ibid.,p 27.

ไม่ควรกระทำ เมื่อมีความติดขัด ข้องใจสงสัยก็จะขึ้นกราบทูลพระพุทธองค์เพื่อชี้แจงและถือเป็นแนวปฏิบัติสืบต่อไป

พระคัมภีร์ สิวิโล ,ศึกษาสถานภาพ และบทบาทของวัด การเรียนการสอนของคณะสงฆ์ลาวในปัจจุบัน,(Ven. Khamsao Civilize⁷⁷ ‘A Study of the Present Laotian Buddhism Sangha’s Statue and Roles in Educational Administration’) พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของทั้งทางโลกและทางธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถนำแนวทาง และวิธีการใหม่ๆ ไปใช้พัฒนาสังคมและสามารถปฏิบัติตนมีคุณลักษณะของศาสนทายาทที่ดี นอกจากนั้นได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การประเมินผลการศึกษา เช่น ผู้ที่เข้ามาเรียนประจำ การรายงานหรือทำการบ้าน การสอบกลางภาค และการสอบปลายภาค

เนื่องจากสภาพการศึกษาในปัจจุบันของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังพบสภาพปัญหาหลายๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังขาด โอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมและอุดมศึกษา นอกจากนั้นยังขาดหลายด้านคือ 1. ด้านบริหารการจัดการศึกษา 2. ด้านการจัดหลักสูตร 3. ด้านการจัดการเรียนการสอน 4. ด้านวัดผลประเมินผล 5. ด้านบุคลากรในโรงเรียน ที่มีความรู้ความสามารถ⁷⁸ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีความพยายามที่จะพัฒนาการศึกษาของชาติให้เจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทางการศึกษา เพราะเป็นปัจจัยหลักสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของประเทศชาติ ในฐานะที่โรงเรียนมัธยมสงฆ์สะหวันนะเขต ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐสถาบันหนึ่ง ที่มีภาระและหน้าที่เหมือนกันกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการศึกษาให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

สรุปได้ว่า ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสงฆ์ในลาว มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม การวัดและประเมินผล โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี ต้องการให้มีการปรับปรุงเกณฑ์ ความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ : ศึกษากรณีพระนิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัด

⁷⁷ Ven. Khamsao Civilize, “A Study of the Present Laotian Buddhism Sangha’s Statue and Roles in Educational Administration”, M.A.Thesis, (Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2007), p.87-90.

⁷⁸ อ่างแล้ว, พระธีระพงษ์ อภินนุ โท (กิตติโสภณ), “ศึกษาการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว” หน้า 1- 2.

การศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการศึกษาและศาสนา ระหว่างไทยลาว การพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การประเมินหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาคคณะสงฆ์ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน กระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมการศึกษาความต้องการในการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในอนาคต คุณค่าของพุทธศาสนาในการบริหารราชการ และสถานภาพบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมอีสาน การศึกษาพระพุทธศาสนาในลาว สถานภาพและบทบาทในการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว ในบรรดางานวิจัยเหล่านี้มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาใน เรื่องการบริหารจัดการศึกษา หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล

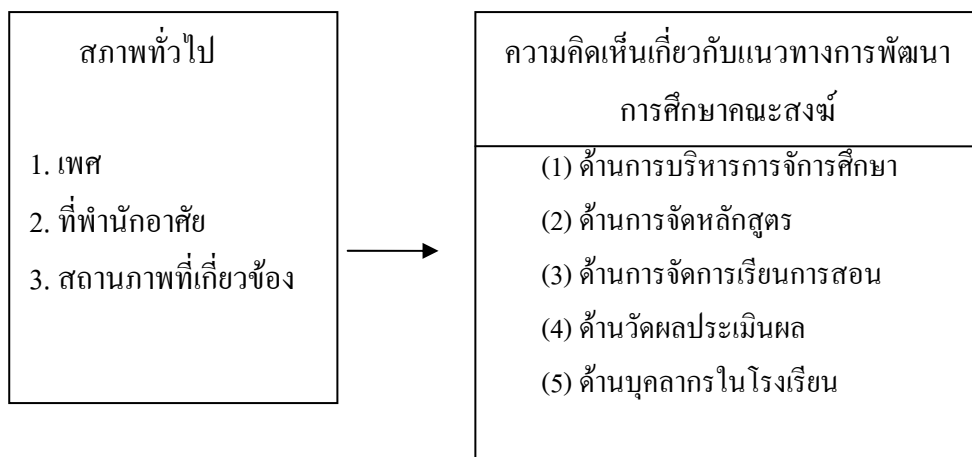
ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็นเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว ในด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบุคลากร และด้านการวัดประเมินผล นำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไป

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กรอบแนวคิด ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสะหวันนะเขต” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีการประเมินจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและเพื่อนำมา กำหนดเป็นแนวทางในการสร้างแบบคำถาม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่

ตัวแปรตาม ได้แก่

แผนภูมิที่ 4 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

กิติ ตย์คคานนท์. **เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ เปลวอักษร, 2543.

กริช สืบสนธิ์. **วัฒนธรรมและพฤติกรรมกรรมการสื่อสารในองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

การุณ สุธรรม และคณะ, **การศึกษาศภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ภาคเหนือ**. การค้นคว้าแบบอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2543

กัลยา วานิชย์บัญชา. **สถิติสำหรับงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

เกษม สาทรายทิพย์ .**ระเบียบวิธีวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2 , พิษณุโลก : โรงพิมพ์รัตนสุวรรณ, 2542.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. **การพัฒนาหลักสูตรหลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: อลิศเพรส, 2539.

ชูชีพ พุทธประเสริฐ. **การพัฒนาองค์กรเทคนิคการบริหารการศึกษา**.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

ซัช บุญญา . ระบบออนไลน์. แหล่งที่มา <http://www.nitesonline.net/warasan/8.chat.doc>
25 สิงหาคม ,2552

ชูชัย สมितिไกร. **การพัฒนาบุคลากรด้วยกลุ่มสร้างสรรคความงอกงามและจิตใจ**
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.

.ดิเรก พรสีมา .**ปฏิรูปการศึกษาไทยทำได้อย่างไร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส.รุ่งทิพย์ออฟเซต, 2543.

ถวิล สมักรรัฐกิจ. **คู่มือการจัดการศึกษาสงฆ์ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม** . กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, 2539.

ทิวัดต์ มณีโชติ .**การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ,2549.

ทิสนา แคมมณี .**ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ธงชัย สันติวงศ์ .**องการและการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2537.

นิพนธ์ กินาวงศ์ .**หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับกาบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2523.

- นงลักษณ์ สีนสืบผล. การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ
วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์, 2532.
- บุญชม ศรีสะอาด .การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุ
วีริยาสาส์น, 2456.
- _____ การวิจัยเบื้องต้น .พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2545.
- บุญอุ้ม ปภัสร์วงศ์ .บทแนะนำเกี่ยวกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว.
กรุงเทพมหานคร : สถานทูต สปป.ลาว , 2538.
- ประวีณ ฌ นคร และคณะ. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 22 นนทบุรี
: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540.
- ปรัชญา เวสารัชช์ .การปฏิรูปการศึกษาไทยในการผ่าทางตันการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
อมรินทร์ปริตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545.
- พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา .พระพุทธศาสนาในลาว. เชียงใหม่ : บรรณกรการพิมพ์ , 2425.
- พะยอม วงศ์สารศรี. การบริหารบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พรานนกการพิมพ์
, 2534.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ .การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2531
- ภิญโญ สาร .หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524 .
- เมธี ปิณฑนานนท์. การบริหารงานบุคคลในวงการการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนส
โตร์, 2539.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี .การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2549.
- รัตนะ บัวสนธ์. การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด, 2540.
- รุ่ง แก้วแดง. ประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2544 .
- วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.
กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2523.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ. แผนกสามัญศึกษา :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.
- วิรัช วรรณรัตน์ .การวัดและประเมินผลการศึกษา. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.

วิน เชื้อโพธิ์หัก. การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์,
2537 .

วันชัย มีชาติ. พฤติกรรมการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
ศุภชัย ยาวะประภาส. การบริหารงานบุคคลภาครัฐบาลไทย. กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย
กรุงเทพมหานคร : บริษัท จุดทอง จำกัด, 2546.

สมยศ นาวิการ .การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2522.

สมศักดิ์ บุญปู .พระสงฆ์กับการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, 2447.

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ .การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช, 2545.

สมพงษ์ เกษมสิน .การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาการพิมพ์, 2526

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2542

สังัด อุทรานันท์ .พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วงเดือน, 2527.

สุดา สุวรรณภริมณ. เอกสารคำสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล. มหาวิทยาลัยบูรพา 2546

เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์ และกมล อุดลพันธ์. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ทิพย์วิสุทธิ์, 2529.

สมาน รังสีโยกฤษณ์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล. สวัสดิการสำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2535.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. คู่มือจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.

อมรวิชัย นาคทรพรพ .การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการประถมศึกษา, 2543.

ธำรง บัวศรี .ทฤษฎีหลักสูตร (ภาค 2). กรุงเทพมหานคร:โครงการพัฒนาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ, 2403.

อำนวยการ แสงสว่าง, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ทิพย์วิสุทธิ์, 2542) หน้า67.

อนุกุล เขียงพุกษาวัลย์. การพัฒนาบุคคลเพื่อประสิทธิผลของงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มิตรภาพ, 2535.

อมราเล็กเริ่งสินธุ์. หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: สถาบันราช
ภัฏสวนดุสิต, 2540

2 วิทยานิพนธ์

ชัยณรงค์ คำพิพงษ์. “การประเมินหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคคณะสงฆ์ 9”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2540.

ทวี บุญมี. “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2534.

ทวี ศันสนีย์พันธ์ และเดชา พวงงาม. “การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขตการศึกษา 11”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2534.

ทรงคุณ จันทจร. “ การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัดการศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการศึกษาและศาสนาระหว่างไทยลาว” . ทุนวิจัยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2006.

นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม และ วลัยพร ศิริภิรมย์. “แนวทางการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2003.

พระมหาบัวสวาย (ปญญาวาจิโร ขนเปี่ยม). “การศึกษาของคณะสงฆ์ในประเทศพม่า” . วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2540.

พระมหามณเฑียร ชีรานนุโท (จาร์จิก). “การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย พ.ศ.2489-2530”. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา พุทธศาสนาและปรัชญา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534.

พระสมบัตติ กัณบุตร. “การจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2547

วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.

กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2523.

สุภาพร มากแจ้งและสมปอง มากแจ้ง .การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์. งานวิจัยโดยได้รับทุนอุดหนุนงานวิจัยจาก กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542.

3 หนังสือภาษาลาว

พระคำรง พ.ธรรมมิกมณี .พระพุทธรศาสนาในลาว. (พระดำริ้ง พ.ทัมมีภะมุนี,พระพุทธรศาสนา
นาในปะเขตลาว),กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สุขภาพใจ, 2553.

4. ภาษาอังกฤษ

Grant Evans. **Lao Culture and Society**. O.S. Bangkok: O.S. printing House, 2539.

Phra Khamyad Rasdavong. **A Historical Study of Buddhism in the Lao People'S Democratic
 Republic from 1975 to 2004** (C.E). Bangkok: Mahachulalongkomrajavidyalaya University,
 2005.

Ven. Khamsao Civilize. “**A Study of the Present Laotian Buddhism Sangha’s Statue and Roles
 in Educational Administration**”. **M.A.Thesis**. Bangkok: Mahachulalongkom
 rajavidyalaya University, 2007.

ภาคผนวก

ภาคผนวก (ก)
หนังสือราชการ

ที่ ศธ. 6130.6/054

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี
กิโลเมตรที่ 8 ถนนสมเด็จ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี 34000

13 กรกฎาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน/เจริญพร ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมสงฆ์เมืองจำปอน แขวงสะหวันนะเขต

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด

ด้วย พระสุริยา ลัวโร นามสกุล ดวงปัญญา รหัส 5107405487 นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ 2 ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขต
อุบลราชธานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว กรณีศึกษา : โรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสุวรรณเขต โดยมี พระครูศรี
ปริยัตยาภิวัฒน์ ดร. และดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งใน
การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้น
ปีที่ 1-7 จำนวน 205 คน ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ศูนย์บัณฑิตศึกษา จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ให้ นิสิตดังกล่าวดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ตามความ
ประสงค์ ระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม 2553 โดยผู้วิจัยจะลงพื้นที่ติดต่อประสานงานพร้อมทั้งเก็บ
รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อทราบ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่า จักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ/ขอเจริญพร

(พระครูสารกิจโกศล ดร.)

รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี

Tel (Fax) : 0-4542-2153, 0-8441-1162-2

Email : Gradubon_MCU.at@hotmail.com

ที่ ศธ. 6130.6/055

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี
กิโลเมตรที่ 8 ถนนสมเด็จ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี 34000

13 กรกฎาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน/เจริญพร ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมสงฆ์เซโน แขวงสะหวันนะเขต

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด

ด้วย พระสุริยา ลัวโร นามสกุล ดวงปัญญา รหัส 5107405487 นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ 2 ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขต
อุบลราชธานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว กรณีศึกษา : โรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสุวรรณเขต โดยมี พระครูศรี
ปริยัตยาภิวัฒน์ ดร. และดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งใน
การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้น
ปีที่ 1-7 จำนวน 205 คน ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงด้วยดี ศูนย์บัณฑิตศึกษา จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดังกล่าวดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ตามความ
ประสงค์ ระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม 2553 โดยผู้วิจัยจะลงพื้นที่ติดต่อประสานงานพร้อมทั้งเก็บ
รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อทราบ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่า จักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ/ขอเจริญพร

(พระครูสารกิจ โสภณ ดร.)

รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี

Tel (Fax) : 0-4542-2153, 0-8441-๒1162-2

Email : Gradubon_MCU.at@hotmail.com

ที่ ศธ. 6130.6/056

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี
กิโลเมตรที่ 8 ถนนสมเด็จ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี 34000

13 กรกฎาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน/เจริญพร ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดใหญ่ไชยภูมิ เมืองไทรยรพรหมวิหาร

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด

ด้วย พระสุริยา ลัวโร นามสกุล ดวงปัญญา รหัส 5107405487 นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ 2 ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขต
อุบลราชธานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว :กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสุวรรณเขต โดยมี พระครูศรี
ปริยัตยาภิวัฒน์ ดร. และดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งใน
การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้น
ปีที่ 1-7 จำนวน 205 คน ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงด้วยดี ศูนย์บัณฑิตศึกษา จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดังกล่าวดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ตามความ
ประสงค์ ระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม 2553 โดยผู้วิจัยจะลงพื้นที่ติดต่อประสานงานพร้อมทั้งเก็บ
รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อทราบ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่า จักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ/ขอเจริญพร

(พระครูสารกิจ โสภณ ดร.)

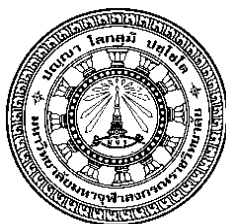
รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี

Tel (Fax) : 0-4542-2153, 0-8441-1162-2

Email : Gradubon_MCU.at@hotmail.com

ที่ ศธ. 6130/057

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี
กิโลเมตรที่ 8 ถนนสมเด็จ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี 34000

20 กรกฎาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ชุด

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย พระสุริยา ลัวโร นามสกุล ดวงปัญญา รหัส 5107405487 นิสิตระดับปริญญาโท

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ 2 ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว :กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสุวรรณเขต โดยมี พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์ ดร. และดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือการวิจัยตามเอกสารที่ส่งมาด้วย

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดีและขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสารกิจโกศล ดร.)

รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี

Tel (Fax) : 0-4542-2153, 0-8441-1162-2

Email : Gradubon_MCU.at@hotmail.com

ที่ ศธ. 6130/058

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี
กิโลเมตรที่ 8 ถนนสมเด็จ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี 34000

20 กรกฎาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย
เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชั้น ศรีสวัสดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ชุด
2. กรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย พระสุริยา ลัวโร นามสกุล ดวงปัญญา รหัส 5107405487 นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ 2 ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์สาทรราชธิปไตยประชาชนลาว :กรณีศึกษา
โรงเรียนมัธยมสงฆ์แขวงสุวรรณเขต โดยมี พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์ ดร. และดร.เรืองเดช เขจร
ศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี พิจารณา
เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
และขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยตามเอกสารที่ส่งมาด้วย

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ จากท่าน
ด้วยดีและขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสารกิจ โสถล ดร.)

รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี

Tel (Fax) : 0-4542-2153, 0-8441-1162-2

Email : Gradubon_MCU.at@hotmail.com

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. พระครูสมุสท์เจียน กตปุญโญ ดร.

วุฒิทางการศึกษา Ph.D. (Pali)
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

2 พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิฑูมโน

วุฒิทางการศึกษา Ph.D. (Pali)
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและเลขาธิการศูนย์บ่มัฒติวิทยาลัย

3. ผ.ศ. ชื่น ศรีสวัสดิ์

วุฒิทางการศึกษา ศศ.ม (ไทยคดีศึกษา)
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี

ภาคผนวก (ข)
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว :

กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต (สุวรรณเขต)

*****

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต ขอให้ท่านผู้ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่เป็นจริง สำหรับคำตอบของท่านผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ขอขอบพระคุณล่วงหน้ามาในโอกาสนี้

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นรายการประกอบด้วย เพศ ที่พำนัก อาศัย สถานภาพผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด แบบเลือกตอบแบ่งเป็น 5 ด้านคือ

1. ด้านบริหารการจัดการศึกษา
2. ด้านการจัดหลักสูตร
3. ด้านจัดการเรียนการสอน
4. ด้านวัดผลประเมินผล
5. ด้านบุคลากรในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire)

พระสุริยา สั่วโร (ดวงปัญญา)

นิสิตปริญญาโท สาขาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

คำชี้แจง โปรดพิจารณารายการต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน นำหน้าระดับ
ความคิดเห็นอันดับคะแนนให้ความหมาย ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1. พระภิกษุ   2. สามเณร   3. คฤหัสถ์

2. ที่พำนักอาศัย

1. วัดที่ตั้งสำนักเรียน 2. อื่นๆ

3. สถานภาพ

1. ผู้บริหาร   2. ครูผู้สอน   3. นักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์
ท่านเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ในแต่ละด้านตามรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารการจัดการศึกษา

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ผู้บริหารร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน					
2	ผู้บริหารเสนอแนะเรื่องการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน					
3	ผู้บริหาร รณรงค์ ส่งเสริมการระดมทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาโรงเรียน					
4	ผู้บริหารแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน					
5	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดงบประมาณมาสนับสนุนพัฒนาพระสงฆ์ที่จัดการศึกษาอย่างเหมาะสม					
6	ปัจจุบันรัฐบาลเห็นความสำคัญ และได้ให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุสามเณรมากขึ้น					
7	ปัจจุบันการศึกษาสงฆ์ได้พัฒนารูปแบบการบริหารและการจัดการที่ดีขึ้น					
8	ประชาชนให้การสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุสามเณรด้วยดี					
9	ดำเนินการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา					
10	ผู้บริหารมีส่วนร่วมจัดหาพัสดุอุปกรณ์ตามแผนการจัดหาพัสดุ อุปกรณ์ ประจำปีให้กับสถานศึกษา					
11	ทุกคนมีส่วนร่วมดูแลและสนับสนุนพัฒนาการก่อสร้างอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา					

ด้านการบริหารการจัดการศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
12	ทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการสรุปรายงานเผยแพร่เชิงชูเกียรติผู้สนับสนุนทุนการศึกษา					
13	ผู้บริหารเป็นคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติและสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงานในสถานศึกษา					
14	ผู้บริหารร่วมจัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียน					
15	ส่งเสริมและยกย่องเชิงชูเกียรติให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความวิริยะอุตสาหะ					
16	ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางศาสนาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ					
17	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาจัดกิจกรรมเผยแพร่พระพุทธศาสนาในชุมชน					
18	วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา บริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า					

ด้านที่ 2 ด้านการจัดหลักสูตร

ข้อที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรตอบสนองกับการนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน					
2	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถทำให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้ที่กำหนด					

ด้านที่ 2 ด้านการจัดหลักสูตร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนและเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
4	วิชาที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสม					
5	เนื้อหาเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้					
6	เนื้อหาวิชาเน้นให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้					
7	นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ เอื้ออาทร เสียสละต่อตนเองและสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี					
8	เนื้อหาวิชาเน้นให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้					
9	เนื้อหาวิชาเน้นการนำความรู้มาหล่อหลอมจิตใจให้เป็นคนดีได้					
10	ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรและอบรมเทคนิค วิธีการสอนแก่ครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง					
11	วิชาสามัญและวิชาทางศาสนาสนองต่อการพัฒนานักเรียน					
12	สังคมปัจจุบันผู้บริหารต้องพัฒนาหลักสูตรให้พระภิกษุสามเณร มีความรู้ดีทั้งทางโลกและทางธรรม					
13	กระทรวงศึกษาธิการยอมรับระบบหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้วยดี					
14	วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า					

ด้านที่ 3 ด้านจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดี					
2	ครูผู้สอนมีความอดทนต่อพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งไม่รู้ไม่เข้าใจหรือติดตามเนื้อหาวิชาไม่ทัน					
3	ครูผู้สอนมีความสม่ำเสมอในการเข้าสอน					
4	ครูผู้สอนมีความประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นที่เคารพนับถือทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน					
5	ครูผู้สอนใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสม					
6	มีห้องสมุดสำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ					
7	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเสมอ					
8	มีการสอดแทรกความรู้ทั่วไปแก่นักเรียนในเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
9	ครูดำเนินการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ครบถ้วน					
10	มีการเตรียมความพร้อมในเนื้อหาของบทเรียนก่อนสอน					
11	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียน การสอนของครู					
12	ครูมีการปรับปรุงการสอนตามผลการประเมิน					
13	มีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาบริหารงานอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน					
14	วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียน					
15	วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา การเรียนการสอนของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า					

ด้านที่ 4 ด้านวัดผลและประเมินผล

ข้อที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	รูปแบบการประเมินความรู้ทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติของนักเรียนมีความเหมาะสม					
2	มีการประเมินก่อนเรียนเพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนทุกครั้งที่มีการเรียนการสอน					
3	ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการออกข้อสอบและปรับปรุงข้อสอบ					
4	การดำเนินการสอบเป็นไปอย่างยุติธรรม					
5	การจัดสนามสอบมีความเหมาะสม					
6	ระยะเวลาการสอบมีความเหมาะสม					
7	การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหา					
8	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางกฎเกณฑ์การวัดผล และประเมินผล					
9	วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสม					
10	การวัดผลและประเมินผลเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน					
11	มีการวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน					
12	มีคณะกรรมการดำเนินการวัดผลและประเมินผลในระดับผู้อำนวยการ/ครูผู้สอน					
13	ประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน					
14	ประเมินผลการพัฒนาอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน					
15	มีการประเมินผลการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน					
16	ประเมินผลการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียน					
17	วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา วัดผลประเมินผลของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป					

ด้านที่ 5 ด้านบุคลากรในโรงเรียน

ข้อที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ฝ่ายบริหารเป็นผู้ริเริ่มและมีบทบาทในทุกขั้นตอน					
2	มีกรอบนโยบาย เป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน					
3	มีการสำรวจความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาบุคลากรเสมอ					
4	มีการจัดทำโครงการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร					
5	มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน					
6	ใช้เทคนิคหรือกิจกรรมหลายรูปแบบที่สอดคล้องต่อการพัฒนาบุคลากร					
7	ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน					
8	บุคลากรให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อกิจกรรมทัศนศึกษา					
9	การไปทัศนศึกษาของบุคลากรเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน					
10	การนำผลทัศนศึกษาสามารถนำมาประยุกต์กับงานที่ทำในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม					
11	วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน					
12	ผู้บริหาร ครูผู้สอนมีการพัฒนาความสามารถด้วยตนเอง					
13	มีกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น เป็นวิทยากรบรรยาย					
14	มีกิจกรรมการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น ร่วมกันประชุมวางแผนนโยบายเพื่อพัฒนาโรงเรียน					
15	วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนา ด้านบุคลากรในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป					

ตอนที่ 3 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended
Questionnaire)

สภาพปัญหาการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์	แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์
1. ด้านบริหารการจัดการศึกษา	1. ....
2. ด้านการจัดหลักสูตร	2. ....
3. ด้านจัดการเรียนการสอน	3. ....
4. ด้านวัดผลและประเมินผล	4. ....
5. ด้านบุคลากรในโรงเรียน	5. ....

*****

(ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม)

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระสุริยา ฉายา ส่วโร นามสกุล ดวงปัญญา น.ธ.เอก พธ.บ,
- วัน เดือน ปี เกิด : วันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ. 1985
- ภูมิลำเนา : 25 หมู่ 1 บ้านสร้างแคน เมืองจำปาศักดิ์ แขวงจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว
- บรรพชา : วันที่ 04 เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1998 ณ วัดดอนตลาด
บ้านดอนตลาด เมืองจำปาศักดิ์ แขวงจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว
- อุปสมบท : วันที่ 01 เดือน มกราคม ค.ศ. 2004 ณ วัดพันทลิ่งี ต.แสนพัน
อ.ธาตุพนม จ. นครพนม (ประเทศไทย)
- ประวัติการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต สาขา
มนุษยศาสตร์ วิชา เอกภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครพนม
วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ค.ศ. 2007 (รุ่นที่ 53)
ได้รับทุนการศึกษาเข้าศึกษาในระดับปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2008
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดมงคลโกวิทาราม 60 หมู่ 12 ถนนสมเด็จ ตำบลปทุม อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี 34000
E_mail: suriya15529@hotmail.com